

คำอธิบายเบื้องต้นรายมาตรา
พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

จัดทำโดย
ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม
กองกฎหมายสวัสดิการสังคม
มีนาคม ๒๕๖๔

คำนำ

คำอธิบายเบื้องต้นพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการใช้กฎหมายและการตีความกฎหมาย โดยในเนื้อหาประกอบด้วยคำอธิบายรายมาตรา ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา คำวินิจฉัยของศาล และคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ซึ่งฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม กองกฎหมายสวัสดิการสังคม หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาและค้นคว้าสำหรับการปฏิบัติงานร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม

มีนาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

มาตรา ๑	ชื่อพระราชบัญญัติ	๑
มาตรา ๒	วันใช้บังคับ	๒
มาตรา ๓	บทยกเลิกกฎหมาย	๒
มาตรา ๔	กิจการที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้	๒
มาตรา ๕	บทนิยาม	๖
มาตรา ๖	การคำนวณเงินสมทบ	๑๓
มาตรา ๗	ผู้รักษาการตามกฎหมาย	๑๔
ลักษณะ ๑ บททั่วไป		
หมวด ๑ คณะกรรมการประกันสังคม		
มาตรา ๘	องค์ประกอบคณะกรรมการประกันสังคม	๑๕
มาตรา ๘/๑	ที่ปรึกษาของคณะกรรมการ	๑๕
มาตรา ๘/๒	คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการหรือที่ปรึกษา	๑๖
มาตรา ๘/๓	กรรมการถือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๑๖
มาตรา ๙	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประกันสังคม	๑๖
มาตรา ๑๐	วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการประกันสังคม	๑๗
มาตรา ๑๑	การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระของที่ปรึกษาและกรรมการประกันสังคม	๑๘
มาตรา ๑๒	การปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนของกรรมการที่พ้นวาระ	๑๘
มาตรา ๑๓	การประชุมของคณะกรรมการประกันสังคม	๑๘
มาตรา ๑๔	องค์ประกอบของคณะกรรมการการแพทย์	๑๘
มาตรา ๑๕	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์	๑๙
มาตรา ๑๖	การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ	๒๐
มาตรา ๑๗	อำนาจในการสั่งให้บุคคลส่งเอกสาร ข้อมูล หรือชี้แจง	๒๐
มาตรา ๑๘	เบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่นของกรรมการ	๒๐
หมวด ๒ สำนักงานประกันสังคม		
มาตรา ๑๙	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคม	๒๐
มาตรา ๒๐	หน้าที่ของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม	๒๑
หมวด ๓ กองทุนประกันสังคม		
มาตรา ๒๑	กองทุนประกันสังคม	๒๑
มาตรา ๒๒	ทรัพย์สินของกองทุน	๒๒
มาตรา ๒๓	เงินของกองทุนไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง	๒๒
มาตรา ๒๔	การใช้จ่ายเงินกองทุน	๒๓
มาตรา ๒๔/๑	ระบบการบัญชีของกองทุน	๒๔

มาตรา ๒๕	ระบบการบัญชีของกองทุน	๒๔
มาตรา ๒๖	การรับ การจ่าย และการเก็บรักษาเงินกองทุน	๒๕
มาตรา ๒๗	การเสนองบดุลการเงินของกองทุน	๒๕
มาตรา ๒๗/๑	การจัดทำรายงานประเมินสถานะของกองทุน	๒๖

หมวด ๔ การสำรวจการประกันสังคม

มาตรา ๒๘	การตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อสำรวจปัญหาและข้อมูลด้านแรงงาน	๒๖
มาตรา ๒๙	การประกาศกำหนดรายละเอียดแบบสำรวจ ระยะเวลา และกำหนดเวลาส่งคืนแบบสำรวจ	๒๖
มาตรา ๓๐	การส่งแบบสำรวจให้นายจ้าง	๒๗
มาตรา ๓๑	การกรอกข้อมูลในแบบสำรวจของนายจ้าง	๒๗
มาตรา ๓๒	การรักษาความลับของข้อความหรือตัวเลขที่ได้กรอกไว้ในแบบสำรวจ	๒๘

ลักษณะ ๒

หมวด ๑ การเป็นผู้ประกันตน

มาตรา ๓๓	การเป็นผู้ประกันตน	๒๘
มาตรา ๓๔	การยื่นแบบรายการผู้ประกันตน	๒๙
มาตรา ๓๕	หน้าที่ของผู้ประกอบกิจการซึ่งได้ว่าจ้างโดยวิธีเหมาค่าแรง	๓๐
มาตรา ๓๖	การออกหนังสือสำคัญขึ้นทะเบียนนายจ้างและออกบัตรประกันสังคม	๓๑
มาตรา ๓๗	กรณีนายจ้างไม่ยื่นแบบรายการ	๓๑
มาตรา ๓๘	การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓	๓๒
มาตรา ๓๙	การเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙	๓๒
มาตรา ๔๐	การสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนของบุคคลซึ่งมิใช่ลูกจ้าง	๓๔
มาตรา ๔๑	การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙	๓๕
มาตรา ๔๒	การนับระยะเวลาของผู้ประกันตนเพื่อก่อสิทธิรับประโยชน์ทดแทน	๓๕
มาตรา ๔๓	กรณีกิจการที่มีจำนวนลูกจ้างลดลงเหลือน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้	๓๖
มาตรา ๔๔	การขอเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการในแบบรายการ	๓๗
มาตรา ๔๕	การยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือสำคัญขึ้นทะเบียนและใบแทนบัตรประกันสังคม	๓๗

หมวด ๒ เงินสมทบ

มาตรา ๔๖	การออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทน	๓๗
มาตรา ๔๖/๑	การลดหย่อนการออกเงินสมทบของนายจ้างและผู้ประกันตน	๓๙
มาตรา ๔๗	การหักเงินและนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุน	๓๙
มาตรา ๔๗	ทวิ กรณีนายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบ	๔๒
มาตรา ๔๘	การนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนกรณีผู้ประกันตนทำงานกับนายจ้างหลายคน	๔๓
มาตรา ๔๙	การจ่ายเงินเพิ่มกรณีไม่นำส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวน	๔๓
มาตรา ๕๐	การยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อชำระเงินสมทบ	๔๕
มาตรา ๕๑	การมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของนายจ้าง	๔๕
มาตรา ๕๒	การร่วมรับผิดชอบกรณีนายจ้างซึ่งเป็นผู้รับเหมาช่วง	๔๕

มาตรา ๕๓	มาตรการลงโทษกรณีผู้รับเหมาช่วงซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวน	๔๕
ลักษณะ ๓ ประโยชน์ทดแทน		
หมวด ๑ บททั่วไป		
มาตรา ๕๔	ประโยชน์ทดแทนจากกองทุน	๔๖
มาตรา ๕๔/๑	สิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิอันพึงได้ตามกฎหมายอื่น	๔๗
มาตรา ๕๕	การขอลดส่วนอัตราเงินสมทบ	๔๗
มาตรา ๕๖	การขอรับประโยชน์ทดแทน	๔๘
มาตรา ๕๗	การคำนวณค่าจ้างรายวันในการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้	๕๒
มาตรา ๕๘	การรับประโยชน์ทดแทนในกรณีที่เป็นบริการทางการแพทย์	๕๒
มาตรา ๕๙	เขตท้องที่และชื่อสถานพยาบาลที่มีสิทธิรับบริการทางการแพทย์	๕๓
มาตรา ๖๐	การส่งลดประโยชน์ทดแทน	๕๕
มาตรา ๖๑	(ยกเลิก)	๕๕
มาตรา ๖๑/๑	กรณีผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนในช่วงเวลาเดียวกันให้มีสิทธิได้รับเพียงประเภทเดียว	๕๕
หมวด ๒ ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย		
มาตรา ๖๒	สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย	๕๖
มาตรา ๖๓	ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน	๕๖
มาตรา ๖๔	สิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้	๕๘
หมวด ๓ ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร		
มาตรา ๖๕	สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร	๖๐
มาตรา ๖๖	ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร	๖๑
มาตรา ๖๗	สิทธิได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตร	๖๒
มาตรา ๖๘	การรับประโยชน์ทดแทนการคลอดบุตรกรณีไม่ได้คลอดบุตรในสถานพยาบาล	๖๒
หมวด ๔ ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ		
มาตรา ๖๙	สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ	๖๒
มาตรา ๗๐	ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ	๖๒
มาตรา ๗๑	สิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้กรณีทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน	๖๓
มาตรา ๗๒	การลดเงินทดแทนการขาดรายได้เนื่องจากการทุพพลภาพ	๖๓
หมวด ๕ ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย		
มาตรา ๗๓	การจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย	๖๔
มาตรา ๗๓/๑	การจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีผู้ประกันตนซึ่งทุพพลภาพถึงแก่ความตาย	๖๖
หมวด ๖ ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร		
มาตรา ๗๔	สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร	๖๖
มาตรา ๗๕	ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร	๖๖
มาตรา ๗๕ ทวิ	กรณีผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย	๖๖

มาตรา ๗๕ ตี การรับประกันทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร	๖๗
มาตรา ๗๕ จัตวา การจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร	๖๗
หมวด ๗ ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ	
มาตรา ๗๖ สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ	๖๘
มาตรา ๗๗ ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ	๖๘
มาตรา ๗๗ ทวิ สิทธิได้รับบำนาญชราภาพ	๖๘
มาตรา ๗๗ ตี การงดจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพและการรับเงินบำนาญชราภาพ	๖๙
มาตรา ๗๗ จัตวา ทายาทของผู้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ	๗๐
มาตรา ๗๗ เบญจ กรณีผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ และเงินบำนาญชราภาพในเวลาเดียวกัน	๗๒
หมวด ๘ ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน	
มาตรา ๗๘ สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน	๗๒
มาตรา ๗๙ ประโยชน์ทดแทนการว่างงาน	๗๓
มาตรา ๗๙/๑ การได้รับสิทธิประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเมื่อผู้ประกันตนไม่ได้ทำงาน หรือนายจ้างไม่ให้งานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย	๗๓
ลักษณะ ๔ พนักงานเจ้าหน้าที่และการตรวจตราและควบคุม	
มาตรา ๘๐ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	๗๕
มาตรา ๘๑ การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่	๗๕
มาตรา ๘๒ การแสดงบัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่	๗๖
มาตรา ๘๓ พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา	๗๖
มาตรา ๘๔ การจัดให้มีทะเบียนผู้ประกันตนและการเก็บรักษา	๗๖
มาตรา ๘๔/๑ การขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลา	๗๖
มาตรา ๘๔/๒ อำนาจของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในการขยาย หรือเลื่อนกำหนดเวลา	๗๖
ลักษณะ ๕ การอุทธรณ์	
มาตรา ๘๕ สิทธิในการอุทธรณ์	๗๗
มาตรา ๘๖ องค์ประกอบของคณะกรรมการอุทธรณ์	๗๘
มาตรา ๘๗ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอุทธรณ์	๗๙
มาตรา ๘๘ การอุทธรณ์ไม่เป็นการทะเลาะการปฏิบัติตามคำสั่ง	๘๐
มาตรา ๘๙ การแต่งตั้งคณะกรรมการ	๘๐
มาตรา ๙๐ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการอุทธรณ์	๘๑
มาตรา ๙๑ การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการแทน การประชุม การสั่งให้ส่งเอกสารหรือข้อมูลหรือชี้แจงต่อคณะกรรมการอุทธรณ์	๘๑
ลักษณะ ๖ บทกำหนดโทษ	
มาตรา ๙๒ ความผิดฐานขัดคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่	๘๑

มาตรา ๙๓	ความผิดฐานไม่กรอกรายการในแบบสำรวจหรือกรอกแบบไม่ครบถ้วน หรือไม่ส่งแบบสำรวจคืนภายในเวลาที่กำหนด	๘๒
มาตรา ๙๔	ความผิดฐานกรอกข้อความ หรือตัวเลขในแบบสำรวจโดยรู้ว่าเป็นเท็จ	๘๒
มาตรา ๙๕	ความผิดฐานเปิดเผยความลับในข้อความที่กรอกในแบบสำรวจ	๘๒
มาตรา ๙๖	ความผิดฐานไม่ยื่นแบบรายการ (ไม่ขึ้นทะเบียนนายจ้าง) หรือไม่แจ้งขอเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงในแบบสำรวจให้ตรงความเป็นจริง	๘๒
มาตรา ๙๗	ความผิดฐานกรอกข้อความในแบบรายการ หรือแจ้งเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมรายการอันเป็นเท็จ	๘๒
มาตรา ๙๘	ความผิดฐานขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่	๘๒
มาตรา ๙๙	ความผิดฐานไม่จัดให้มีทะเบียนผู้ประกันตนไว้ ณ สถานที่ทำงานของนายจ้าง	๘๓
มาตรา ๑๐๐	ความผิดฐานเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของนายจ้าง	๘๓
มาตรา ๑๐๑	ความรับผิดของผู้แทนนิติบุคคล	๘๓
มาตรา ๑๐๒	การเปรียบเทียบปรับ	๘๓
บทเฉพาะกาล		
มาตรา ๑๐๓	กิจการและนายจ้างซึ่งอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้	๘๔
มาตรา ๑๐๔	การดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนในแต่ละกรณี	๘๕

พระราชบัญญัติ
ประกันสังคม
พ.ศ. ๒๕๓๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๓
เป็นปีที่ ๔๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา
ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓”	ชื่อพระราชบัญญัติ
---	-------------------

ลักษณะของกฎหมายประกันสังคม

กฎหมายประกันสังคมมีลักษณะเป็นกฎหมายสังคม (Social Law) เนื่องจากเป็นกฎหมายที่กำหนดความคุ้มครองหรือช่วยเหลือต่อประชาชนในสังคมเพื่อระงับหรือบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินเมื่อต้องประสบเคราะห์ภัยหรือมีเหตุการณ์อันก่อให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพตามปกติ จึงเป็นกฎหมายที่ให้หลักประกันต่อบุคคลในสังคมที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นของความเสียหายหรือความเดือดร้อนต่อการประสบเคราะห์ภัยหรือปัญหาทางการเงิน ตามหลักการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข ระหว่างสมาชิกในสังคมที่ส่งเงินสมทบร่วมกันเข้าไว้ในกองทุน อันเป็นความจำเป็นตั้งแต่เกิดจนถึงแก่ความตายของบุคคลในสังคม

แนวความคิดพื้นฐานของกฎหมายประกันสังคม

กฎหมายประกันสังคมจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองหรือช่วยเหลือผู้ประกันตนหรือลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานเป็นการเสริมกฎหมายแรงงานในส่วนที่กฎหมายแรงงานคุ้มครองไม่ถึง อันได้แก่ความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มิใช่เนื่องจากการทำงาน และขยายความคุ้มครองไปสู่บุคคลอื่นที่มิใช่ลูกจ้างด้วย

เพื่อระงับหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายจากการประสบเคราะห์ภัยหรือประสบปัญหาทางด้านการเงินในการดำรงชีพตามปกติของบุคคลดังกล่าวและครอบครัว^๑

<p>มาตรา ๒^๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติหมวด ๒ ของ ลักษณะ ๒ ให้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และบทบัญญัติมาตรา ๔๐ ให้ใช้บังคับภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p>	วันใช้บังคับ
--	--------------

วันใช้บังคับของกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้กำหนดเวลาของการใช้บังคับกฎหมาย โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑. ระยะที่หนึ่ง เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ ใช้บังคับแก่กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป (มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง)

๒. ระยะที่สอง เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ใช้บังคับแก่กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป (มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง)

๓. ระยะที่สาม เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ใช้บังคับแก่กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป (มาตรา ๑๐๓ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ บังคับแก่นายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕)

<p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๔๙๗ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วใน พระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน</p>	บทยกเลิก กฎหมาย
---	--------------------

<p>มาตรา ๔^๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่ (๑) ข้าราชการและลูกจ้างประจำของราชการส่วนกลาง ราชการ ส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น (๒) นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิตหรือนักศึกษา ซึ่งเป็นลูกจ้าง ของโรงเรียนสถานพยาบาล วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยนั้น</p>	กิจการที่ได้รับ ยกเว้นไม่อยู่ ภายใต้บังคับของ พระราชบัญญัตินี้
--	---

^๑ โปรดดู วิจิตรา (พุงลัดดา) วิเชียรชม, คำอธิบายกฎหมายประกันสังคม, โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๔/๒๕๖๑ (กรุงเทพฯ) น. ๒๘.

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๗/ตอนที่ ๑๖๑/ตอนพิเศษ หน้า ๑/๑ กันยายน ๒๕๓๓

^๓ มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

- (๓) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
 (๔) กิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

บุคคลซึ่งไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายประกันสังคม

บุคคลซึ่งกฎหมายประกันสังคมไม่ใช้บังคับหรือไม่ได้รับความคุ้มครอง คือ บุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ และมาตรา ๕ ดังต่อไปนี้

(๑) ข้าราชการ ลูกจ้างประจำของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิตหรือนักศึกษา ซึ่งเป็นลูกจ้างของโรงเรียน สถานพยาบาล วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยนั้น

(๓) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ เช่น ลูกจ้างของสถานทูตของประเทศต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย หรือลูกจ้างขององค์การสหประชาชาติ หรือลูกจ้างขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

(๔) บุคลากรขององค์การมหาชน กฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชนกำหนดยกเว้นมิให้กิจการขององค์การมหาชนอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม (มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒)

(๕) ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ซึ่งมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดยกเว้นมิให้กิจการโรงเรียนเอกชนอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม

(๖) กิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งปัจจุบันมีพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการหรือลูกจ้างอื่นที่ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐ (โปรดดูในหัวข้อที่ ๔ กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง)

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑.๑ กรณีไม่ใช่ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น
 ตามมาตรา ๔ (๑)

(๑) มหาวิทยาลัยทักษิณไม่ใช่ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ที่ลูกจ้างของตนตกอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๔ (๑) และไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ หรือในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยกเว้นให้มหาวิทยาลัยทักษิณหรือลูกจ้างตามสัญญาจ้างเหมาบริการ (สัญญาจ้างแรงงาน) ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ดังนั้น มหาวิทยาลัยทักษิณจึงต้องปฏิบัติตามที่สำนักงานประกันสังคมแจ้งให้ยื่นแบบรายการแสดงรายชื่อผู้ประกันตนและนำส่งเงินสมทบในส่วนของนายจ้างเข้ากองทุนประกันสังคมตามที่กฎหมายกำหนด (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง สถานภาพความเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ของพนักงานจ้างเหมาที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยทักษิณ (เรื่องเสร็จที่ ๕๘/๒๕๕๔))

(๒) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติมิได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนกลาง และมีได้เป็นส่วนราชการในกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๓๔ อยู่ในกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามมาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๒๕ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติจึงมิใช่ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๔ (๑) จึงไม่ได้รับการยกเว้นไม่ใช้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม ดังนั้น พนักงาน ลูกจ้าง และลูกจ้างโครงการของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การขอปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (เรื่องเสรีจที่ ๔๔๑/๒๕๔๘))

๑.๒ กรณีไม่ใช่ข้าราชการหรือลูกจ้างของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๔ (๑)

การจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ลูกจ้างชั่วคราวของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ จะมีผลเท่ากับเป็นการออกพระราชกฤษฎีกาแก้ไขมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เพื่อตัดข้อความว่า “ยกเว้นลูกจ้างชั่วคราว” ออก ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่อาจกระทำได้ (บันทึก เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการออกพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔ (๖) เรื่องเสรีจที่ ๔๘๒/๒๕๓๔)

๒. คำพิพากษาศาลฎีกา

๒.๑ กรณีไม่ใช่ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๔ (๑)

(๑) องค์การค้ำของครุสภาไม่ใช่องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือกิจการของรัฐตามกฎหมายที่จัดตั้งกิจการนั้น และไม่ใช่หน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ องค์การค้ำของครุสภาจึงไม่ใช่รัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๒๓/๒๕๓๘)

(๒) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔ (๑) บัญญัติว่าพระราชบัญญัตินี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมงของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ยกเว้นลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน โดยมีได้ให้ความหมายคำว่า “ข้าราชการ” ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องใช้ความหมายคำว่า “ข้าราชการ” ตามพจนานุกรม คือ คนที่ทำงานราชการตามทำเนียบผู้ปฏิบัติราชการในส่วนราชการซึ่งหมายถึงผู้ที่ปฏิบัติราชการหรือทำงานในหน้าที่ราชการ พยาบาลนอกเวลาเป็นผู้ที่ทำงานให้แก่บริษัทโจทก์ซึ่งเป็นเอกชนนอกเวลาราชการในฐานะลูกจ้างของโจทก์ จึงไม่ใช่ข้าราชการตามความในมาตรา ๔ (๑) พยาบาลนอกเวลาจึงเป็นลูกจ้างที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ไม่ได้รับการยกเว้น โจทก์จึงเป็นนายจ้างที่ต้องนำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม และเงินสมทบกองทุนเงินทดแทน ๑.๑ พยาบาลนอกเวลาเป็นลูกจ้าง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๕/๒๕๔๘)

๒.๒ กรณีไม่ใช่ข้าราชการหรือลูกจ้างของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๔ (๑)

มาตรา ๔ (๑) มิได้ให้ความหมายคำว่า “ข้าราชการ” ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องใช้ความหมายของคำว่า “ข้าราชการ” ตามพจนานุกรม คือ คนที่ทำงานราชการตามทำเนียบ ผู้ปฏิบัติราชการในส่วนราชการ ซึ่งหมายถึงผู้ที่ปฏิบัติราชการหรือทำงานในหน้าที่ราชการ ดังนั้น พยาบาลนอกเวลา (ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ) ที่ทำงานให้แก่นายจ้างซึ่งเป็นเอกชนนอกเวลาราชการในฐานะลูกจ้าง จึงมิใช่ข้าราชการตามความในมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ แต่เป็นลูกจ้างที่อยู่ในบังคับพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ นายจ้างต้องนำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมและเงินสมทบกองทุนเงินทดแทน (คำพิพากษา ศาลฎีกาที่ ๘๗๕/๒๕๔๘)

๓. คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

การดำเนินกิจการขององค์การค้ำของครูสภาดำเนินกิจการเช่นเดียวกับเอกชน และเมื่อพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ มิได้บัญญัติยกเว้นการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาบังคับใช้กับกิจการของจำเลย ทั้งบทบัญญัติตามกฎหมายดังกล่าวก็ได้บัญญัติยกเว้นมิให้นำมาใช้บังคับกับหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะในลักษณะของจำเลยด้วยแล้ว จำเลยจึงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายดังกล่าว (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๔๘/๒๕๕๔)

๔. กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

พระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการหรือลูกจ้างอื่นที่ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้กิจการหรือลูกจ้างดังต่อไปนี้เป็นกิจการหรือลูกจ้างอื่นที่ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

- (๑) ลูกจ้างของเนติบัณฑิตยสภา
- (๒) ลูกจ้างของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
- (๓) ลูกจ้างของสภาภาษาไทย
- (๔) ลูกจ้างของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- (๕) ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
- (๖) ลูกจ้างของกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีได้ใช้ลูกจ้างตลอดปีและไม่มีลักษณะงานที่เป็นกิจการนอกเหนือกิจการดังกล่าวรวมอยู่ด้วย
- (๗) ลูกจ้างของนายจ้างที่จ้างไว้เพื่อทำงานอันมีลักษณะเป็นครั้งคราว เป็นการจร หรือเป็นไปตามฤดูกาล
- (๘) ลูกจ้างของนายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งงานที่ลูกจ้างทำนั้นมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย
- (๙) ลูกจ้างของนายจ้างซึ่งประกอบการค้าหรือการค้าแฝงลอย

<p>มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้ “ลูกจ้าง”^๔ หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง</p>	<p>บทนิยาม ลูกจ้าง</p>
---	----------------------------

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีเป็นลูกจ้างและนายจ้างตามมาตรา ๕

๑.๑ สัญญาระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณและพนักงานจ้างเหมาเป็นสัญญาจ้างแรงงานตามมาตรา ๕๗๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากการปฏิบัติงานของพนักงานจ้างเหมาขึ้นอยู่กับคำสั่งงานและอำนาจบังคับบัญชาของมหาวิทยาลัยโดยมหาวิทยาลัยทักษิณมีฐานะเป็นนายจ้างและพนักงานจ้างเหมาบริการมีฐานะเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน (ถือเป็นนายจ้างและลูกจ้างตามมาตรา ๕) (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง สถานภาพความเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ของพนักงานจ้างเหมาที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยทักษิณ (เรื่องเสร็จที่ ๕๘/๒๕๕๔))

๑.๒ สัญญาว่าจ้างพนักงานขาย (เอส.เอ.) ของบริษัท ซิงเกอร์ ประเทศไทย จำกัด (มหาชน) กำหนดให้พนักงานขาย (เอส.เอ.) ต้องอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของบริษัทฯ และต้องปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับในการทำงานตามที่บริษัทฯ กำหนด นิติสัมพันธ์ระหว่างบริษัทฯ และพนักงานขาย (เอส.เอ.) จึงเป็นคู่สัญญาในเรื่องจ้างแรงงานตามมาตรา ๕๗๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น บริษัทฯ และพนักงานขาย (เอส.เอ.) จึงมีนิติสัมพันธ์การเป็นนายจ้างและลูกจ้างตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง สถานภาพความเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ของลูกจ้างบริษัท ซิงเกอร์ ประเทศไทย จำกัด (มหาชน) (เรื่องเสร็จที่ ๖๙๘/๒๕๕๒))

๒. คำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีไม่ใช่ลูกจ้างกับนายจ้างตามมาตรา ๕

บริษัทรับทำการส่งเสริมการขายบริการหาลูกค้าให้ไปใช้บริการโรงแรมโดยขายบัตรเพื่อเป็นสมาชิกของโรงแรม รับพนักงานขายบัตรมาอบรม และให้เข้าทำงานตามเวลาที่กำหนดไว้ พนักงานขายบัตรจะไปทำงานหรือไม่ก็ได้ หากไม่ไปก็แจ้งทางโทรศัพท์ให้บริษัททราบโดยไม่ต้องยื่นใบลา ได้รับค่าตอบแทนจากจำนวนบัตรที่ขายได้ในแต่ละวันโดยจ่ายในวันสุดท้ายปิดงวดไป หากขายไม่ได้หรือขายได้เพียง ๑ ใบ จะไม่ได้รับค่าตอบแทน ไม่มีการกำหนดวันหยุด วันลาและสวัสดิการ พนักงานขายบัตรจึงมีอิสระในการทำงาน ไม่อยู่ในบังคับบัญชา ไม่ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน นิติสัมพันธ์ระหว่างพนักงานขายบัตรกับบริษัทดังกล่าวมิใช่ลูกจ้างกับนายจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๙๙/๒๕๕๙)

^๔ มาตรา ๕ นิยามคำว่า “ลูกจ้าง” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>“นายจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้าง และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง ในกรณีที่นายจ้าง เป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลและผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย</p>	<p>นายจ้าง</p>
--	----------------

ประเภทของนายจ้าง

นายจ้างโดยทั่วไปตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ซึ่งมีความหมายทำนองเดียวกับนายจ้าง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น (๑) นายจ้างตัวจริง หมายถึง บุคคลที่ตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้าง (๒) นายจ้างตัวแทน หมายถึง ผู้มีอำนาจกระทำการแทน นิติบุคคลกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคล เช่น หัวหน้าส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือกรรมการผู้มีอำนาจกระทำ การแทนบริษัทตามที่กำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท (๓) นายจ้างรับมอบ หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้างตัวจริงหรือได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้างตัวแทน^๔

กรณีนายจ้างเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือ วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง โดยนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับ บุคคลธรรมดา เช่น บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๐/๒๕๓๑ และ ๕๗๑๓/๒๕๓๑)

๑. คำพิพากษาศาลฎีกา

๑.๑ ผู้รับมอบหมายให้ทำการแทนนายจ้างเป็นนายจ้าง

นายจ้างตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงานข้อ ๒ แยกออกได้ เป็น ๒ จำพวก คือ นายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดา และนายจ้างที่เป็นนิติบุคคล สำหรับนายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดา นอกจากจะเป็นผู้ตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้แล้ว ยังหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ ทำงานแทนนายจ้างด้วย และลูกจ้างที่ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้างรับเข้าทำงานตามอำนาจหน้าที่ ที่นายจ้างมอบหมายย่อมเป็นลูกจ้างของนายจ้างผู้รับมอบหมายด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๓๑/๒๕๓๑)

๑.๒ นายจ้างขีดผู้จัดการฝ่ายบุคคลเป็นนายจ้าง

ว. เป็นผู้รับโจทก์เข้าทำงานในบริษัทจำเลยเป็นผู้ทำสัญญาจ้างโจทก์แทนจำเลยซึ่งตาม หนังสือจ้างงานดังกล่าวระบุว่า ว. มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการฝ่ายธุรการบุคคลของบริษัทจำเลยและเมื่อมีกรณีที่โจทก์ บกพร่องต่อหน้าที่ ว. ก็เป็นผู้เรียกโจทก์ไปดำเนินเป็นพฤติการณ์ที่ถือได้ว่าจำเลยได้ขีด ว. ออกแสดงเป็นตัวแทน ของจำเลยหรือรู้แล้วยอมให้ ว. ขีดตัวเขาเองออกแสดงเป็นตัวแทนของจำเลยในการจ้างหรือเลิกจ้างโจทก์ได้ ดังนั้น การที่ ว. บอกลูกจ้างโจทก์จึงมีผลผูกพันจำเลยเสมือนว่า ว. เป็นตัวแทนของจำเลยตามมาตรา ๘๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๖๘/๒๕๓๙)

^๔ โปรดดู เกษมสันต์ วิลาวรรณ, คำอธิบายกฎหมายแรงงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน ๒๕๔๔), น. ๒๕-๒๖.

<p>“ค่าจ้าง” หมายความว่า เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้าง เป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติไม่ว่าจะคำนวณตามระยะเวลา หรือคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้ในวันหยุดและวันลาซึ่งลูกจ้างไม่ได้ทำงานด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกำหนด คำนวณหรือจ่าย ในลักษณะใดหรือโดยวิธีการใด และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร</p>	<p>ค่าจ้าง</p>
---	-----------------------

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีเป็นค่าจ้างตามมาตรา ๕

๑.๑ คำว่า “ค่าจ้าง” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ นั้น หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดซึ่งลูกจ้างมิได้ทำงานทุกประเภท รวมทั้งวันหยุดที่นายจ้างมิได้ให้ลูกจ้างทำงานเนื่องจากนายจ้างหยุดกิจการชั่วคราวตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และมีลักษณะเป็นค่าจ้างที่นายจ้างต้องหักเพื่อนำส่งเป็นเงินสมทบ ทั้งนี้ เพื่อให้การส่งเงินสมทบของลูกจ้างและนายจ้างเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ลูกจ้างมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีต่าง ๆ ดังนั้น เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงถือเป็น “ค่าจ้าง” ที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างเพื่อหักนำส่งเป็นเงินสมทบตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ค่าจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (กรณีนายจ้างจ่ายเงินให้ลูกจ้างเมื่อนายจ้างหยุดกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว) (เรื่องเสร็จที่ ๒๗๕/๒๕๕๒)

๑.๒ การจ่ายค่าตอบแทนรายเดือนซึ่งเป็นค่าจ้างที่พนักงานราชการได้รับอยู่ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ จึงต้องเพิ่มค่าจ้างโดยเรียกว่าเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราว ซึ่งแม้จะเรียกว่าเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราว แต่ส่วนราชการก็จ่ายให้ตลอดไปจนกว่าจะมีการปรับปรุงโครงสร้างค่าจ้างให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้น เงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวของพนักงานราชการที่คณะรัฐมนตรีมีมติจ่ายให้เพื่อเป็นการช่วยเหลือลูกจ้างที่มีรายได้น้อยตามที่กระทรวงการคลังกำหนดหลักเกณฑ์นั้น จึงเป็นเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเพื่อตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ ถือว่าเป็น “ค่าจ้าง” ตามมาตรา ๕ (เรื่องเสร็จที่ ๒๒๓/๒๕๕๔ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ค่าจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (กรณีเงินเพิ่มการครองชีพชั่วคราวของพนักงานราชการ)

๑.๓ เงินค่าตำแหน่งซึ่งเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างที่ผ่านการทดสอบความพร้อม ความคล่องตัว ความรู้ความสามารถในการทำงานในตำแหน่งนั้น ๆ โดยจะได้เงินดังกล่าวทุกเดือนที่ประจำทำงาน ถือเป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ จึงถือเป็น “ค่าจ้าง” ตามมาตรา ๕ นิยามคำว่า “ค่าจ้าง” แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ และนายจ้างย่อมมีหน้าที่นำค่าจ้างในส่วนดังกล่าวมาคำนวณเพื่อนำส่งเป็นเงินสมทบให้แก่สำนักงานประกันสังคมภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด มิเช่นนั้น นายจ้างต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่ขาดส่ง นับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ ตามมาตรา ๔๙ โดยหลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มดังกล่าวยังได้นำมาใช้บังคับกับกรณีอื่น ๆ ด้วย เช่น กรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ ไม่ส่งเงินสมทบหรือส่งเงินสมทบไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด มาตรา ๓๙ วรรคสี่

กำหนดให้ต้องจ่ายเงินเพิ่มโดยมีหลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มเช่นเดียวกับมาตรา ๔๙ หรือกรณีที่นายจ้าง ซึ่งเป็นผู้รับเหมาช่วงตามมาตรา ๕๒ ไม่ส่งเงินสมทบหรือส่งเงินสมทบไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด มาตรา ๕๓ กำหนดให้นำมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมประสงค์ให้ใช้หลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มโดยให้คำนวณนับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการบังคับให้ผู้มีหน้าที่นำส่งเงินสมทบภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการกองทุนประกันสังคมและเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน ประกอบกับไม่ปรากฏบทบัญญัติที่ให้อำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มไว้เป็นอย่างอื่น หรือยกเว้นกรณีที่ไม่ต้องนำหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับ ดังนั้น การคำนวณเงินเพิ่มตามข้อหาหรือจึงต้องคำนวณตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๙ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การคำนวณเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เรื่องเสร็จที่ ๔๘๙/๒๕๕๖)

๒. คำพิพากษาศาลฎีกา

๒.๑ กรณีไม่เป็นค่าจ้างตามมาตรา ๕

(๑) ค่าจ้างที่ต้องนำมาเป็นฐานในการคิดเงินสมทบต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.๒๕๓๓ มาตรา ๕ ซึ่งบัญญัติว่า "ค่าจ้าง" หมายความว่า เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ ไม่ว่าจะคำนวณตามระยะเวลาหรือคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้ในวันหยุดและวันลาซึ่งลูกจ้างไม่ได้ทำงานด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกำหนด คำนวณหรือจ่ายในลักษณะใดหรือโดยวิธีการใด และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร เมื่อศาลแรงงานกลางฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์ไม่มีส่วนได้เสียกับเงินค่าบริการที่เรียกเก็บจากลูกค้าของโจทก์ โจทก์เป็นคนกลางในการเรียกเก็บเงินค่าบริการจากลูกค้าเพื่อนำมาคำนวณเฉลี่ยจ่ายให้แก่ลูกจ้างเท่านั้น ทั้งลักษณะธรรมชาติของเงินค่าบริการนี้มีจำนวนไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ เมื่อเงินค่าบริการนี้มีได้จ่ายเป็นการตอบแทนการทำงานในเวลาทำงานปกติ จึงมิได้เป็นค่าจ้าง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๔๕/๒๕๖๐)

(๒) โจทก์กำหนดอัตราค่านั่งเครื่องของพนักงานแคชเชียร์ในอัตราเดือนละ ๕๐๐ บาทต่อคน เท่ากันทุกเดือน โดยมีหลักเกณฑ์ว่าหากพนักงานแคชเชียร์มีความประพฤติไม่ดี ทำความผิดหรือทำงานมีข้อผิดพลาดก็จะหักคะแนนและนำไปปรับลดเงินค่านั่งเครื่องตามหลักเกณฑ์ของโจทก์ ในบางเดือนอาจมีพนักงานแคชเชียร์บางคนไม่ได้รับค่านั่งเครื่องเลย แต่การจ่ายค่านั่งเครื่องให้จริงเป็นจำนวนมากน้อยหรือไม่จ่ายค่านั่งเครื่องเลยย่อมขึ้นอยู่กับประเมิณผลในเรื่องความประพฤติปฏิบัติตนและความตั้งใจในการทำงาน การจ่ายค่านั่งเครื่องดังกล่าวจึงเป็นการจ่ายให้เพื่อส่งเสริมให้พนักงานแคชเชียร์ตั้งใจทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความประพฤติที่ดีลดข้อผิดพลาดในการทำงานให้น้อยลง และกระตุ้นให้พนักงานตั้งใจทำงานเป็นสำคัญ ไม่ได้มีลักษณะเป็นการตอบแทนในการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติตามความหมายของคำว่าค่าจ้างตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ค่านั่งเครื่องแคชเชียร์ของพนักงานแคชเชียร์จึงไม่ใช่ค่าจ้าง โจทก์ไม่ต้องนำค่านั่งเครื่องดังกล่าวมาคำนวณเป็นเงินสมทบกองทุนประกันสังคม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๙๓/๒๕๖๐)

(๓) เงินค่าตรวจรักษาเป็นเงินที่สถานพยาบาลจ่ายให้แก่แพทย์ซึ่งใช้สถานที่ของสถานพยาบาลตรวจรักษาคนไข้ โดยสถานพยาบาลรับเงินดังกล่าวไว้แทน แล้วจ่ายคืนให้แก่แพทย์ในภายหลังโดยหักเงินไว้ส่วนหนึ่งตามสัญญาการให้ใช้สถานที่ในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมอิสระ เงินค่าตรวจรักษา

จึงมิใช่ค่าจ้างตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๔๕/๒๕๔๙)

(๔) โจทก์จ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ลูกจ้างที่ทำงานกะดึกชั่วโมงละห้าบาท เนื่องจากโจทก์ไม่ได้จัดอาหารราคาถูกให้ลูกจ้างดึกเช่นลูกจ้างประเภทพนักงานทั่วไปที่ทำงานกลางวันและพนักงานกะเช้า โดยมีเจตนาเพื่อให้เป็นเงินสวัสดิการแก่ลูกจ้างโดยแท้ แม้เงินดังกล่าวโจทก์จะจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นประจำและมีจำนวนแน่นอนตามจำนวนชั่วโมงที่ทำงานจริง ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นการจ่ายเพื่อตอบแทนการทำงานในเวลาทำงานปกติ ฉะนั้นไม่ว่าจะเรียกเงินดังกล่าวว่าเป็นเงินช่วยเหลือค่าอาหารหรือเงินค่ากะดึก เงินดังกล่าวก็ไม่เป็นค่าจ้างตามความหมายของมาตรา ๕ จึงไม่มีสิทธิที่จะนำเงินช่วยเหลือค่าอาหารดังกล่าวมารวมเป็นฐานในการคิดคำนวณเงินสมทบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๘๐/๒๕๔๐)

๒.๒ กรณีเป็นค่าจ้างตามมาตรา ๕

(๑) พนักงานขับรถต้องทำงานภายใต้การควบคุมและบังคับบัญชาของบริษัทผู้ว่าจ้าง บริษัทผู้ว่าจ้างจ่ายเงินให้พนักงานขับรถในอัตราร้อยละ ๑๒ ของค่าโดยสารที่บริษัทได้รับเป็นค่าตอบแทนการทำงานที่จ่ายตามผลงานที่พนักงานขับรถทำได้เป็นค่าจ้างตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พนักงานขับรถจึงเป็นลูกจ้างของบริษัทผู้ว่าจ้าง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๘๕/๒๕๔๗)

(๒) นายจ้างมีคำสั่งปรับค่าจ้างแก่ลูกจ้างรายวันเข้าใหม่และระบุให้ลูกจ้างรายวันที่เข้าทำงานใหม่มีสิทธิได้รับเบี้ยเลี้ยงประจำวัน วันละ ๑๐ บาท โดยรวมวันหยุดประจำสัปดาห์ด้วย กรณีที่ลูกจ้างมาทำงานไม่ครบจำนวนวันทำงานในงวดการทำงานจะได้รับเบี้ยเลี้ยงเท่ากับจำนวนวันที่มาทำงานจริงเท่านั้น เว้นแต่กรณีป่วยเนื่องจากการทำงาน การลาป่วยที่มีใบรับรองแพทย์และการลาพักร้อน ดังนี้ การจ่ายเบี้ยเลี้ยงประจำวัน วันละ ๑๐ บาท เป็นการจ่ายแก่ลูกจ้างรายงานทุกวันที่มาทำงาน จึงเป็นการจ่ายเพื่อตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ จึงเป็นค่าจ้างตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่ต้องนำมาคำนวณเป็นเงินสมทบกองทุนประกันสังคม และเป็นค่าจ้างตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่ต้องนำมาคำนวณเป็นเงินสมทบกองทุนเงินทดแทนต่อไป ส่วนการจ่ายเบี้ยเลี้ยงเพิ่มกรณีมาทำงานครบงวดการทำงานโดยได้รับเพิ่มในส่วนของวันหยุดประจำสัปดาห์ หากทำงานไม่ครบจำนวนวันก็จะไม่ได้รับการจ่ายเบี้ยเลี้ยงส่วนนี้จึงไม่ใช่เป็นการจ่ายเพื่อตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ แต่เป็นการจ่ายเพื่อจูงใจให้พนักงานรายวันขยันมาทำงานทุกวัน จึงไม่ใช่ค่าจ้าง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๑-๔๘๒/๒๕๕๑)

“วันทำงาน” หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างทำงานตามปกติ	วันทำงาน
“ผู้ประกันตน” หมายความว่า ผู้ซึ่งจ่ายเงินสมทบอันก่อให้เกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้	ผู้ประกันตน

ผู้ประกันตน หมายถึงผู้ซึ่งจ่ายเงินสมทบอันก่อให้เกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมกำหนดประเภทผู้ประกันตนไว้ ๓ ประเภท คือ

(๑) ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ หมายถึง ผู้ที่เป็นลูกจ้างแรงงานในสถานประกอบการหรือลูกจ้างของส่วนราชการที่ไม่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(๒) ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๔ หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ และได้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมเพื่อสมัครเป็นผู้ประกันตนภายหลังสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง

(๓) ผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ หมายถึง ผู้ที่ไม่ใช่ลูกจ้างตามมาตรา ๓๓ และได้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมเพื่อสมัครเป็นผู้ประกันตน

ดังนั้น ผู้ที่จะมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายประกันสังคม จึงหมายถึงเฉพาะผู้ประกันตนที่มีการจ่ายเงินสมทบตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กฎหมายกำหนดตามที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น

“การคลอดบุตร” หมายความว่า การที่ทารกออกจากครรภ์มารดา ซึ่งมีระยะเวลาตั้งครรภ์ไม่น้อยกว่ายี่สิบแปดสัปดาห์ ไม่ว่าจะทารกจะมีชีวิตรอดอยู่หรือไม่	การคลอดบุตร
---	-------------

“ทุพพลภาพ” ^๖ หมายความว่า การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกาย หรือสูญเสียสมภาวะปกติของจิตใจ จนทำให้ความสามารถในการทำงานลดลงถึงขนาดไม่อาจประกอบการงานตามปกติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการแพทย์	ทุพพลภาพ
--	----------

“ว่างงาน” หมายความว่า การที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงานเนื่องจากนิติสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานสิ้นสุดลง	ว่างงาน
--	---------

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. การลาออกจากงานโดยสมัครใจเป็นกรณี “ว่างงาน” ตามคำนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (เรื่องเสรีจที่ ๕๕๘/๒๕๔๖))

๒. การที่ลูกจ้างออกจากงานตามข้อตกลงในโครงการสมัครใจลาออกหรือเกษียณอายุก่อนครบกำหนดเป็นการที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงาน เนื่องจากนิติสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานสิ้นสุดลง เป็นกรณี “ว่างงาน” ตามบทนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานตามมาตรา ๗๘ (บันทึกสำนักงาน

^๖ มาตรา ๕ นิยามคำว่า “ทุพพลภาพ” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานให้แก่ลูกจ้างในโครงการสมัครใจลาออก หรือเกษียณอายุก่อนครบกำหนด (เรื่องเสร็จที่ ๙๔๐/๒๕๕๕)

“ภัยพิบัติ” ^๗ หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย หรือธรณีพิบัติภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต หรือร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ	ภัยพิบัติ
--	-----------

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนประกันสังคม	กองทุน
--	--------

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานประกันสังคม	สำนักงาน
--	----------

สำนักงานประกันสังคม ได้จัดตั้งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๓๓) พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งออกเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยกำหนดให้มีสำนักงานประกันสังคม สังกัดกระทรวงมหาดไทย และมีการโอนอำนาจหน้าที่ของกรมประชาสงเคราะห์เกี่ยวกับการประกันสังคมไปเป็นของสำนักงานประกันสังคม รวมทั้งโอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิหนี้ ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์เกี่ยวกับการประกันสังคม ไปเป็นของสำนักงานประกันสังคมตั้งแต่วันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ นอกจากนี้ ยังโอนกองทุนเงินทดแทนและสำนักงานกองทุนเงินทดแทนจากกรมแรงงานไปขึ้นกับสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วนของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ไปเป็นของสำนักงานประกันสังคม กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๓

ต่อมาได้มีการจัดตั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๓๖ มาตรา ๒๒ ทวิ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบางส่วนของกระทรวงมหาดไทยไปเป็นของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๓๖ กำหนดให้โอนสำนักงานประกันสังคม ไปสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖ และในท้ายที่สุดได้มีการโอนสำนักงานประกันสังคมไปสังกัดกระทรวงแรงงาน ตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการประกันสังคม	คณะกรรมการ
--	------------

^๗ มาตรา ๕ นิยามคำว่า “ภัยพิบัติ” เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการประกันสังคม	กรรมการ
--	---------

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้	พนักงาน เจ้าหน้าที่
--	------------------------

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม	เลขาธิการ
--	-----------

เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานและบังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานประกันสังคม โดยเลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานประกันสังคม	สำนักงาน
--	----------

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	รัฐมนตรี
---	----------

<p>มาตรา ๖^๕ ในการคำนวณค่าจ้างเพื่อการออกเงินสมทบ ให้ถือเอาค่าจ้างที่คิดเป็นรายเดือนเป็นเกณฑ์คำนวณ</p> <p>ในการคำนวณค่าจ้างที่มีไซค่าจ้างรายเดือนให้เป็นค่าจ้างรายเดือน ให้ถือว่าค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับจริงในเดือนใดเป็นค่าจ้างรายเดือนของเดือนนั้น</p> <p>เพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาการส่งเงินสมทบของผู้ประกันตน ให้ถือว่าเงินสมทบที่หักจากค่าจ้างที่จ่ายให้ลูกจ้างในเดือนใดเป็นการจ่ายเงินสมทบของเดือนนั้น และไม่ว่าเงินสมทบนั้นจะได้หักไว้หรือนำส่งเดือนละกี่ครั้ง ให้ถือว่ามีระยะเวลาในการจ่ายเงินสมทบเท่ากับหนึ่งเดือน</p>	การคำนวณ เงินสมทบ
---	----------------------

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

การจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนซึ่งเป็นลูกจ้างรายเดือนตามมาตรา ๖ วรรคสอง มาตรา ๖ วรรคสอง มีไขบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ประกันตนซึ่งเป็นลูกจ้างรายเดือนต้องออกเงินสมทบเดือนละสามสิบวัน หากแต่เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าจ้างของผู้ประกันตน

^๕ มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

ในกรณีที่ต้องคำนวณเป็นรายวัน และเงินสมทบที่ผู้ประกันตนต้องจ่ายนั้น กฎหมายมีเจตนาจะให้ถือเอาค่าจ้างที่ได้รับเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ต้องจ่ายเป็นร้อยละของค่าจ้างของผู้ประกันตน เช่น ร้อยละ ๑.๕ ของค่าจ้าง ดังนั้น เมื่อผู้ประกันตนได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือนเดือนละเท่าไร ย่อมต้องจ่ายเงินทดแทนเป็นร้อยละ ๑.๕ ของค่าจ้างที่ได้รับนั้น เว้นแต่มีกรณียกเว้นตามมาตรา ๔๖ โดยมีต้องคำนึงว่าในเดือนนั้นมีวันทำงานกี่วัน (บันทึกเรื่อง การตีความพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (กรณีการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างรายเดือน ประโยชน์ทดแทนการคลอดบุตร และประโยชน์ทดแทนการขาดรายได้จากการคลอดบุตร (เรื่องเสร็จที่ ๕๔๖/๒๕๓๕))

๒. คำพิพากษาศาลฎีกา

การจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา ๖ วรรคสาม

การที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างล่วงหน้าก่อนวันสิ้นเดือนอันเป็นกำหนดจ่ายตามปกติ ก็เพื่อความสะดวกที่ลูกจ้างจะนำเงินไปใช้จ่ายในระหว่างคลอดบุตรซึ่งไม่ปรากฏว่ามีเจตนาทุจริต เมื่อมีการจ่ายค่าจ้างแล้ว ผู้เป็นนายจ้างก็มีหน้าที่ต้องหักค่าจ้างที่จ่ายแก่ลูกจ้างดังกล่าวส่งเป็นเงินสมทบแก่สำนักงานประกันสังคม และเมื่อหักแล้วจะมีผลถือว่าผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบแล้วตั้งแต่วันที่นายจ้างหักค่าจ้าง ซึ่งเท่ากับลูกจ้างจ่ายเงินสมทบแก่สำนักงานประกันสังคมแล้วตามมาตรา ๔๗ และถือว่าเป็นการจ่ายเงินสมทบเท่ากับหนึ่งเดือนตามมาตรา ๖ วรรคสาม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๘๘/๒๕๔๓)

<p>มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้</p>	<p>ผู้รักษาการตามกฎหมาย</p>
--	------------------------------------

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๗ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายในการออกกฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ การใช้อำนาจดังกล่าวซึ่งมีผลบังคับใช้กับบุคคลเป็นการทั่วไปอันอาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล นั้น จะต้องมิมีบทบัญญัติเฉพาะในกฎหมายเดียวกันรองรับเอาไว้อย่างชัดแจ้งจึงจะสามารถดำเนินการได้ เมื่อไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ให้อำนาจรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจบัญชีค่าจ้างและการคำนวณเงินเพิ่ม ประกอบกับพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มไว้อย่างชัดแจ้งแล้วตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ดังนั้น รัฐมนตรีจึงไม่อาจใช้อำนาจตามมาตรา ๗ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจบัญชีค่าจ้างและการคำนวณเงินเพิ่มตามที่หารือมาได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การคำนวณเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เรื่องเสร็จที่ ๔๘๘/๒๕๕๖)

ลักษณะ ๑
บททั่วไป

หมวด ๑
คณะกรรมการประกันสังคม

<p>มาตรา ๘^๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการประกันสังคม” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข และผู้แทนสำนักงานประกันสังคมเป็นกรรมการกับผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายผู้ประกันตนฝ่ายละเจ็ดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ</p> <p>ให้เลขาธิการเป็นกรรมการ และเลขานุการ</p> <p>ให้ผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของฝ่ายนายจ้างและฝ่ายผู้ประกันตน สัดส่วนระหว่างหญิงและชาย รวมทั้งการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของคณพิการ และผู้ด้อยโอกาส ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด</p> <p>คณะกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้</p>	<p>องค์ประกอบ คณะกรรมการ ประกันสังคม</p>
<p>มาตรา ๘/๑^{๑๐} คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินเจ็ดคน เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ โดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ไม่น้อยกว่าสิบปีในด้านการเงิน การคลัง ด้านระบบงานประกันสังคม ด้านบริหารการลงทุน ด้านบริหารจัดการ ด้านการแพทย์ ด้านกฎหมาย และด้านเศรษฐศาสตร์</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ</p>	<p>ที่ปรึกษา ของ คณะกรรมการ</p>

^๙ มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๑๐} มาตรา ๘/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>มาตรา ๘/๒^{๑๑} กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๘ หรือที่ปรึกษาซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๘/๑ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทย</p> <p>(๒) ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ</p> <p>(๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p> <p>(๖) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ</p> <p>(๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือเลิกจ้างจากหน่วยงานของรัฐหรือสถานประกอบการของเอกชนเพราะทุจริตต่อหน้าที่</p> <p>(๘) ไม่เป็นคู่สัญญาหรือมีประโยชน์ได้เสียในกิจการที่เป็นคู่สัญญาหรือมีธุรกิจเกี่ยวข้องกับสำนักงานไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม</p> <p>(๙) ไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง เว้นแต่จะได้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวไม่น้อยกว่าสามปี</p>	<p>คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการหรือที่ปรึกษา</p>
---	--

<p>มาตรา ๘/๓^{๑๒} ให้กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่จะต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยให้เปิดเผยต่อสาธารณชนทราบไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว</p>	<p>กรรมการถือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายว่าด้วยปปช.</p>
--	---

<p>มาตรา ๙ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๒) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกา การออกกฎกระทรวง และระเบียบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประกันสังคม</p>
---	---

^{๑๑} มาตรา ๘/๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๑๒} มาตรา ๘/๓ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>(๓) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการ รับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน</p> <p>(๔) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการ จัดหาผลประโยชน์ของกองทุน</p> <p>(๕) พิจารณาขบตุลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนและรายงาน ผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันสังคมตาม พระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๖) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการอื่นหรือสำนักงาน</p> <p>(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย</p> <p>ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้ สำนักงานเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการต่อไปก็ได้</p>
--

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

การจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนประกันสังคม

ระเบียบคณะกรรมการประกันสังคม ว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ตามข้อ ๗ แห่งระเบียบดังกล่าวกำหนดให้ลงทุนเพื่อประโยชน์แก่ผู้ประกันตนและผู้ใช้แรงงาน ดังนั้น ผู้ที่มีได้เป็นผู้ประกันตน แต่มีสถานะเป็นผู้ใช้แรงงานโดยทั่วไป ซึ่งรวมถึงผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนและไปทำงานในต่างประเทศอื่นทำให้พ้นจากสถานะการเป็นผู้ประกันตนก็สามารถได้รับสิทธิตามโครงการตามข้อหาหรือได้ด้วย อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการสินเชื่อดังกล่าวเป็นการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนซึ่งเป็นดุลพินิจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการประกันสังคม ซึ่งต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไปว่าจะถือเป็นการลงทุนทางสังคมเพื่อประโยชน์ทางอ้อมหรือไม่ ซึ่งการนำเงินกองทุนประกันสังคมที่มาจากเงินสมทบของผู้ประกันตนส่วนหนึ่งไปดำเนินการจัดหาผลประโยชน์นั้น จะต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการจัดตั้งกองทุน ผลประโยชน์ที่ผู้ประกันตนจะได้รับ รวมทั้งความคุ้มค่าในการลงทุน ประกอบกันไปด้วย (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำเงินกองทุนประกันสังคมไปจัดหาผลประโยชน์ เรื่องเสร็จที่ ๗๗๙/๒๕๕๖)

<p>มาตรา ๑๐ กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๘ หรือที่ปรึกษา ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๘/๑ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี^{๑๓} กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะแต่งตั้งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้</p>	<p>วาระการดำรง ตำแหน่งของ คณะกรรมการ ประกันสังคม</p>
---	--

^{๑๓} มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>มาตรา ๑๑^{๑๔} นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๘ หรือที่ปรึกษาซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๘/๑ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) ลาออก</p> <p>(๓) คณะกรรมการมีมติให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ ด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘/๒</p> <p>ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งหรือที่ปรึกษาพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการแต่งตั้งบุคคลในประเภทเดียวกันตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘/๑ เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาแทน แล้วแต่กรณี และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการแต่งตั้งที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นในระหว่างที่ที่ปรึกษาซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นนั้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของที่ปรึกษาซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว</p>	<p>การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระของที่ปรึกษาและกรรมการประกันสังคม</p>
<p>มาตรา ๑๒ ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งดำรงตำแหน่งครบตามวาระแล้ว แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่</p>	<p>การปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนของกรรมการที่พ้นวาระ</p>
<p>มาตรา ๑๓ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม</p> <p>ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม</p> <p>มติในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด</p>	<p>การประชุมของคณะกรรมการประกันสังคม</p>

^{๑๔} มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>มาตรา ๑๔^{๑๕} ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการการแพทย์” ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการอื่นมีจำนวนรวมกันไม่เกิน สิบหกคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง</p> <p>ให้ผู้แทนสำนักงานเป็นกรรมการ และเลขานุการ</p> <p>ประธานกรรมการและกรรมการอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพเวชกรรมสาขาต่าง ๆ หรือในด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขหรือด้านการพัฒนาคุณภาพสถานพยาบาล และให้มีผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายผู้ประกันตนฝ่ายละหนึ่งคน และให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี</p> <p>ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘/๑ วรรคสอง มาตรา ๘/๒ มาตรา ๑๐ วรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>องค์ประกอบของ คณะกรรมการ การแพทย์</p>
--	--

<p>มาตรา ๑๕ คณะกรรมการการแพทย์มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานในการให้บริการทางการแพทย์</p> <p>(๒)^{๑๖} กำหนดหลักเกณฑ์ อัตรา และระยะเวลาในการรับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๕๙ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ และมาตรา ๗๒</p> <p>(๓) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๖๔</p> <p>(๔) ให้คำปรึกษาและแนะนำในทางการแพทย์แก่คณะกรรมการคณะกรรมการอุทธรณ์ และสำนักงาน</p> <p>(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์ หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย</p>	<p>อำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการ การแพทย์</p>
--	--

คำพิพากษาศาลฎีกา

มติของคณะกรรมการการแพทย์มิใช่คำสั่งของเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

มติของคณะกรรมการการแพทย์เป็นการตอบข้อหารือในเรื่องการจ่ายค่าอุปการณในการบำบัดรักษาโรคของโรงพยาบาลให้แก่โจทก์อันเป็นหน้าที่ตามมาตรา ๑๕ (๔) มิใช่คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย แม้จำเลยจะส่งมติดังกล่าวไปให้โรงพยาบาลก็ไม่มีผลบังคับให้โรงพยาบาลต้องปฏิบัติตาม อีกทั้งไม่มีผลตัดสิทธิของโจทก์ที่จะได้รับค่าอุปการณในการบำบัดรักษาจนเต็มจำนวน หากโจทก์มีสิทธิตามกฎหมายที่จะเรียกได้ ดังนั้น มติของคณะกรรมการการแพทย์จึงไม่เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๖๓/๒๕๔๓)

^{๑๕} มาตรา ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๑๖} มาตรา ๑๕ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>มาตรา ๑๖ คณะกรรมการหรือคณะกรรมการการแพทย์จะแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการ หรือคณะกรรมการการแพทย์มอบหมายก็ได้</p> <p>การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>การแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ</p>
--	--------------------------------------

<p>มาตรา ๑๗ คณะกรรมการ คณะกรรมการการแพทย์ และคณะอนุกรรมการ มีอำนาจสั่งให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งส่งเอกสารหรือข้อมูลที่จำเป็นมาพิจารณาได้ ในการนี้จะสั่ง ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วยก็ได้</p>	<p>อำนาจในการสั่ง ให้บุคคลส่ง เอกสาร ข้อมูล หรือชี้แจง</p>
--	--

<p>มาตรา ๑๘ กรรมการ ที่ปรึกษา กรรมการการแพทย์ กรรมการอุทธรณ์ และอนุกรรมการ อาจได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่าย อย่างอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความ เห็นชอบของกระทรวงการคลัง</p>	<p>เบี้ยประชุม ค่า พาหนะ ค่าเบี้ย เลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่าย อย่างอื่น ของกรรมการ</p>
--	---

หมวด ๒

สำนักงานประกันสังคม

<p>มาตรา ๑๙ ให้จัดตั้งสำนักงานประกันสังคมขึ้นในกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ คณะกรรมการอื่น และคณะอนุกรรมการ ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๒) เก็บ รวบรวม และวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับการประกันสังคม</p> <p>(๓) จัดทำทะเบียนนายจ้างและผู้ประกันตนซึ่งต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุน</p> <p>(๔) ปฏิบัติการตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็น อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน</p> <p>(๕) กระทำกิจการอย่างอื่นตามที่รัฐมนตรี คณะกรรมการ คณะกรรมการ อื่นหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย</p>	<p>อำนาจหน้าที่ ของสำนักงาน ประกันสังคม</p>
--	---

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีมาตรา ๑๙ (๔) การจัดตั้งโรงพยาบาลประกันสังคม

ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมหรือกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้องให้อำนาจสำนักงานประกันสังคมดำเนินการจัดตั้งโรงพยาบาลสำนักงานประกันสังคมจึงไม่อาจอาศัยอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๙ (๔) ในการดำเนินการจัดตั้งโรงพยาบาลประกันสังคมได้ เมื่อสำนักงานประกันสังคมไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินการจัดตั้งโรงพยาบาลประกันสังคม การนำเงินกองทุนไปใช้จ่ายเพื่อก่อสร้างอาคารและซื้ออุปกรณ์การแพทย์ ย่อมไม่อาจถือว่าเป็นการจ่ายประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๕๔ และไม่อาจถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา ๒๔ ไปใช้จ่ายเพื่อก่อสร้างอาคารและซื้ออุปกรณ์การแพทย์โดยมีวัตถุประสงค์ให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ประกันตนได้ ในกรณีที่สำนักงานประกันสังคมต้องการนำเงินกองทุนไปซื้อหุ้นของโรงพยาบาลที่ไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งถือเป็นการลงทุนอื่นก็ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการประกันสังคมโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๖ ประกอบกับข้อ ๙ แห่งคณะกรรมการประกันสังคมว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๔๙ และหากสำนักงานประกันสังคมเห็นว่า การจัดตั้งโรงพยาบาลประกันสังคมเป็นนโยบายสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา สำนักงานประกันสังคมอาจเสนอเรื่องต่อกระทรวงแรงงานให้พิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติหลักการในเรื่องดังกล่าวและแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่ทำให้เกิดข้อขัดข้องต่อการดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคมต่อไป แต่ทั้งนี้สำนักงานประกันสังคมควรคำนึงถึงประโยชน์ที่อาจขัดกันทั้งในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการทางการแพทย์และเป็นผู้ควบคุมดูแลการจ่ายเงินค่าบริการทางการแพทย์ให้แก่สถานพยาบาล รวมถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การจัดหาบุคลากรทางการแพทย์ การดูแลรักษาคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการทางการแพทย์ด้วย (เรื่องเสร็จที่ ๘๕๔/๒๕๕๑) บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำเงินกองทุนประกันสังคมไปใช้จ่ายหรือจัดหาผลประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ประกันตน)

<p>มาตรา ๒๐ ให้เลขาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน เพื่อการนี้ให้มีรองเลขาธิการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ</p> <p>ให้เลขาธิการและรองเลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ</p>	<p>หน้าที่ของ เลขาธิการสำนักงาน ประกันสังคม</p>
--	---

หมวด ๓

กองทุนประกันสังคม

<p>มาตรา ๒๑ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานประกันสังคม เรียกว่า กองทุนประกันสังคม เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายให้ผู้ประกันตนได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะ ๓ และเป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง</p>	<p>กองทุน ประกันสังคม</p>
---	-------------------------------

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

การนำเงินกองทุนประกันสังคมไปใช้จ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการทางการแพทย์

สถานพยาบาลได้ให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ประกันตนที่ไม่มีสิทธิได้รับการบริการทางการแพทย์

แต่การให้บริการทางการแพทย์ดังกล่าวเป็นกรณีที่สถานพยาบาลตรวจสอบข้อมูลของผู้ประกันตนจากฐานข้อมูลในระบบของสำนักงานประกันสังคมแล้วพบว่าเป็นผู้มีสิทธิได้รับการบริการทางการแพทย์ จึงให้บริการทางการแพทย์ไปในฐานะคู่สัญญาของสำนักงานประกันสังคมที่มีหน้าที่ให้บริการแก่ผู้ประกันตน สำนักงานประกันสังคมจึงมีหน้าที่ที่จะต้องจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ให้แก่สถานพยาบาล ในฐานะคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง และแม้จะเป็นกรณีที่สถานพยาบาลได้ให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ที่ไม่มีความสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย เนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ แต่กรณีดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากความบกพร่องของสถานพยาบาล แต่เกิดจากฐานข้อมูลในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานประกันสังคมที่ไม่เป็นปัจจุบัน ดังนั้น เมื่อสถานพยาบาลได้ปฏิบัติตามสัญญาโดยการให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ประกันตนแล้ว สำนักงานประกันสังคมจึงมีหน้าที่ที่จะต้องจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ให้แก่สถานพยาบาลตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ และเมื่อค่าบริการทางการแพทย์ที่สำนักงานประกันสังคมได้จ่ายให้กับสถานพยาบาลในกรณีดังกล่าวเป็นการจ่ายเพื่อเป็นประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยให้แก่ผู้ประกันตนตามความผูกพันในสัญญาที่มีต่อสถานพยาบาล สำนักงานประกันสังคมจึงสามารถนำเงินกองทุนประกันสังคมมาจ่ายเพื่อการดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑ ประกอบกับมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (เรื่องเสร็จที่ ๓๓/๒๕๕๖ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำเงินกองทุนประกันสังคมไปใช้จ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการทางการแพทย์)

มาตรา ๒๒ ^{๑๗} กองทุน ประกอบด้วย	ทรัพย์สินของ
(๑) เงินสมทบจากรัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐	กองทุน
และมาตรา ๔๖	
(๒) เงินเพิ่มตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๓	
(๓) ผลประโยชน์ของกองทุนตามมาตรา ๒๖	
(๔) เงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๔๕	
(๕) เงินที่ได้รับจากการบริจาคหรือเงินอุดหนุน	
(๖) เงินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๗ ทวิ มาตรา ๕๐	
มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๖	
(๗) เงินอุดหนุนหรือเงินอุดหนุนราชการที่รัฐบาลจ่ายตามมาตรา ๒๔	
วรรคสาม	
(๘) เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๐๒	
(๙) รายได้อื่น	

^{๑๗} มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๒๓ เงินกองทุนตามมาตรา ๒๒ ให้เป็นของสำนักงานและไม่ต้อง นำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน	เงินของกองทุน ไม่ต้องนำส่ง กระทรวงการคลัง
---	---

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

**กองทุนประกันสังคมไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล รายได้จากการจำหน่ายที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
ของกองทุนต้องนำส่งคลัง**

ไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ กำหนดให้กองทุนประกันสังคมเป็นนิติบุคคล กองทุนจึงไม่มีสถานภาพในทางกฎหมายที่จะทำนิติกรรมใด ๆ ได้ ดังนั้น เมื่อสำนักงานประกันสังคมซึ่งเป็นส่วนราชการระดับกรมได้จัดซื้อที่ดินและสิ่งก่อสร้างโดยใช้เงินจากกองทุน ที่ดินและสิ่งก่อสร้างนั้นจึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินและเป็นที่ราชพัสดุ และโดยที่พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มิได้มีบทบัญญัติให้สังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยการจัดซื้อด้วยเงินกองทุนตกเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานประกันสังคม ที่ดินและสิ่งก่อสร้างดังกล่าวจึงต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ หากมีการจำหน่ายที่ดินและสิ่งก่อสร้างซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ รายได้จากการจำหน่ายจึงต้องนำส่ง คลังตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ โดยไม่ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลังหรือตกเป็นของกองทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ แต่อย่างไรก็ดี (เรื่องเสรีจที่ ๕๐๐/๒๕๔๐ บันทึก เรื่อง กรรมสิทธิ์ในที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่สำนักงานประกันสังคมได้มาโดยการจัดซื้อด้วยเงินของกองทุนประกันสังคม)

มาตรา ๒๔ เงินกองทุนให้จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนตาม พระราชบัญญัตินี้	การใช้จ่าย เงินกองทุน
คณะกรรมการอาจจัดสรรเงินกองทุนไม่เกินร้อยละสิบของเงินสมทบ ของแต่ละปีเพื่อจ่ายตามมาตรา ๑๘ และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงาน ในกรณีที่เงินกองทุนไม่พอจ่ายตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้รัฐบาล จ่ายเงินอุดหนุนหรือเงินอุดหนุนราชการให้ตามความจำเป็น	

การจัดสรรเงินกองทุน เงินกองทุนประกันสังคมให้เป็นของสำนักงานประกันสังคมโดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน แต่สำนักงานประกันสังคมเก็บเงินดังกล่าวสำหรับไว้ใช้จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายประกันสังคม และคณะกรรมการประกันสังคมอาจจัดสรรเงินของกองทุนในจำนวนไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของเงินสมทบของแต่ละปีเพื่อจ่ายเป็นเบี้ยประชุมกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ เป็นค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการปฏิบัติงานตามกฎหมายประกันสังคมตามระเบียบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และเพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีไม่ใช้ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม

๑. การนำเงินกองทุนประกันสังคมไปใช้จ่ายจะกระทำได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ทดแทนตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะ ๓ มาตรา ๕๔ ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของกรรมการ ที่ปรึกษา ฯลฯ ตามมาตรา ๑๘ และค่าใช้จ่ายเพื่อบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา ๒๔ เท่านั้น การนำเงินกองทุนดังกล่าวไปใช้เพื่อการอื่นหรือเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมย่อมไม่ถูกต้อง ดังนั้น การที่สำนักงานประกันสังคมได้นำเงินกองทุนดังกล่าวไปใช้เป็นค่าเช่าจัดหาและดำเนินการระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศแรงงานทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นเงินให้กู้ยืมย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่เป็นการใช้เงินร้อยละสิบในการบริหารงานของสำนักงานตามมาตรา ๒๔ (เรื่องเสรีจที่ ๔๐๕/๒๕๕๐ วันที่ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง โครงการจัดหาและดำเนินการระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศแรงงาน กระทรวงแรงงาน)

๒. การนำเงินกองทุนประกันสังคมไปใช้เพื่อการอื่นหรือเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมย่อมไม่ถูกต้อง ในกรณีที่มีการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมด้วยอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจการหรือการปฏิบัติตามภารกิจหลักของหน่วยงานอื่นไว้แล้ว ค่าใช้จ่ายในการเช่าและใช้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมด้วยอุปกรณ์ดังกล่าวย่อมมิใช่ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม ในกรณีที่สำนักงานประกันสังคมมีความจำเป็นต้องใช้หรืออาศัยข้อมูลที่หน่วยงานอื่นปฏิบัติตามภารกิจหลักมาใช้เพื่อการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม สำนักงานประกันสังคมก็ชอบที่จะติดต่อประสานงานและขอเชื่อมโยงเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของสำนักงานประกันสังคมไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของหน่วยงานนั้นได้ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงดังกล่าว ย่อมถือได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา ๒๔ แต่หากเป็นไปเพื่อปฏิบัติตามภารกิจหลักหรือภารกิจปกติของหน่วยงานอื่นของกระทรวงแรงงานโดยรวม และสำนักงานประกันสังคมได้ใช้ประโยชน์เพียงบางส่วนก็ไม่อาจถือเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา ๒๔ (เรื่องเสรีจที่ ๖๙๕/๒๕๕๐ วันที่ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง โครงการจัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการประกันสังคมกรณีว่างงานของสำนักงานประกันสังคม)

<p>มาตรา ๒๔/๑^{๑๘} กองทุนต้องวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กองทุนตามมาตรฐานการบัญชี มีบัญชีลงรายการรับและจ่ายเงิน สินทรัพย์ และหนี้สินที่แสดงฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามที่ควร พร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ ทั้งนี้ ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อกำกับดูแลความโปร่งใสได้มาตรฐาน และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ</p> <p>หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>ระบบการบัญชีของกองทุน</p>
---	------------------------------

^{๑๘} มาตรา ๒๔/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๒๕ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง	การรับ การจ่าย และการเก็บรักษา เงินกองทุน
---	---

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีการจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นสูญของกองทุนประกันสังคม

ข้อ ๒๖ แห่งระเบียบคณะกรรมการประกันสังคมว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ (๓) และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ กำหนดหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นสูญไว้เป็นสองกรณี กล่าวคือ กรณีนายจ้างที่เป็นบุคคลล้มละลายหรือได้จดทะเบียนเลิกกิจการ หรือมิได้ประกอบกิจการหรือถูกถอนทะเบียนการประกอบกิจการ และไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ หรือเป็นหนี้ขาดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้อง และกรณีผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ ความเป็นผู้ประกันตนเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินหนึ่งปีและไม่สามารถติดตามหนี้ได้ และขาดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องแล้ว โดยให้สำนักงานประกันสังคมจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นสูญตามข้อ ๒๖ แห่งระเบียบคณะกรรมการประกันสังคมดังกล่าว เป็นเรื่องที่คณะกรรมการประกันสังคมได้กำหนดหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นสูญและกำหนดผู้มีอำนาจอนุมัติไว้เป็นการเฉพาะตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมแล้ว สำนักงานประกันสังคมจึงไม่ต้องปฏิบัติตามมติสภาบริหารคณะปฏิวัติเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๔๑/๒๕๖๒ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นสูญของกองทุนประกันสังคม)

มาตรา ๒๖ การจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง บรรดาอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้มาจากการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน ตามวรรคหนึ่ง ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้สำนักงานเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อประโยชน์ ของกองทุน ^{๑๙}	การจัดการ ผลประโยชน์ของ กองทุน
--	--------------------------------------

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

การนำเงินกองทุนสังคมไปใช้จ่ายหรือจัดหาผลประโยชน์

ระเบียบคณะกรรมการประกันสังคม ว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดเกี่ยวกับการนำเงินกองทุนไปจัดหาผลประโยชน์ โดยในกรณีการลงทุนหุ้นนั้น ต้องเป็นหุ้นที่ออกโดยรัฐวิสาหกิจ บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทที่เสนอขายหุ้นต่อประชาชนเพื่อนำหุ้นเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยสำนักงานประกันสังคมอาจเป็นผู้ดำเนินการเองตามข้อ ๖ (ข) (๕) หรือให้บริษัทจัดการกองทุนดำเนินการตามข้อ ๘ (ค) (๕) แห่งระเบียบดังกล่าวก็ได้ ซึ่งเมื่อสำนักงานประกันสังคมต้องการนำเงินกองทุนไปซื้อหุ้นของโรงพยาบาลที่ไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ จึงถือเป็นการลงทุนอื่นซึ่งต้องได้รับ

^{๑๙} มาตรา ๒๖ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

อนุมัติจากคณะกรรมการประกันสังคมโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ทั้งนี้ ตามข้อ ๙ แห่งระเบียบดังกล่าว (เรื่องเสรีที่ ๘๕๔/๒๕๕๑ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำเงินกองทุนประกันสังคมไปใช้จ่ายหรือจัดหาผลประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ประกันตน)

<p>มาตรา ๒๗^{๒๐} ให้คณะกรรมการเสนองบการเงินของกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้วต่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายในหกเดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน เพื่อตรวจสอบรับรองก่อนเสนอต่อรัฐมนตรี</p> <p>ให้รัฐมนตรีเสนองบการเงินของกองทุนตามวรรคหนึ่งต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทราบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา</p>	<p>การเสนอบุคคล การเงินของกองทุน</p>
---	--

<p>มาตรา ๒๗/๑^{๒๑} ให้สำนักงานจัดทำรายงานการประเมินสถานะของกองทุน โดยแสดงรายรับ รายจ่าย และความสามารถในการดำเนินการในอนาคต เสนอต่อคณะกรรมการเป็นประจำทุกปี แล้วให้สำนักงานเปิดเผยต่อสาธารณชน</p>	<p>การจัดทำรายงาน ประเมินสถานะ ของกองทุน</p>
--	--

หมวด ๔

การสำรวจการประกันสังคม

<p>มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์แก่การประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้จะตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อสำรวจปัญหาและข้อมูลด้านแรงงานก็ได้</p> <p>ในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้ระบุ</p> <p>(๑) วัตถุประสงค์ในการสำรวจ</p> <p>(๒) เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะทำการสำรวจ</p> <p>(๓) กำหนดเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาซึ่งจะต้องไม่เกินสองปี</p>	<p>การตราพระราช กฤษฎีกาเพื่อ สำรวจปัญหา และข้อมูลด้าน แรงงาน</p>
---	--

<p>มาตรา ๒๙ เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๘ แล้ว ให้เลขาธิการประกาศกำหนด</p> <p>(๑) แบบสำรวจ</p> <p>(๒) ระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งแบบสำรวจ</p> <p>ให้แก่ นายจ้าง</p>	<p>การประกาศ กำหนด รายละเอียด แบบสำรวจ ระยะเวลา และ</p>
---	---

^{๒๐} มาตรา ๒๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๒๑} มาตรา ๒๗/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

(๓) กำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันให้นายจ้างต้องส่งคืนแบบสำรวจที่ได้กรอกรายการแล้วแก่เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องระบุไว้ในแบบสำรวจด้วยการประกาศตามมาตรานี้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	กำหนดเวลา ส่งคืนแบบ สำรวจ
---	---------------------------------

การสำรวจการประกันสังคม เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมมีหน้าที่ในการสำรวจข้อมูลและปัญหาด้านแรงงาน โดยต้องมีการตราพระราชกฤษฎีกาเสียก่อน ซึ่งในพระราชกฤษฎีกาได้ระบุเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการสำรวจ เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะทำการสำรวจ รวมทั้งกำหนดเวลาบังคับใช้พระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องไม่เกิน ๒ ปี เมื่อตราพระราชกฤษฎีกาแล้ว เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมต้องประกาศกำหนดแบบสำรวจ ระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่จะส่งแบบสำรวจให้แก่ นายจ้าง และกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๓๐ วันให้นายจ้างส่งแบบที่ได้กรอกรายการแล้วคืนเจ้าหน้าที่ ซึ่งกำหนดเวลานี้ต้องระบุไว้ในแบบสำรวจด้วย โดยการประกาศกำหนดแบบสำรวจนี้ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

<p>มาตรา ๓๐ แบบสำรวจตามมาตรา ๒๙ (๑) ที่จะต้องส่งไปยังนายจ้างให้ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่นำไปส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงานของนายจ้างในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของนายจ้าง ถ้าไม่พบนายจ้าง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงานของนายจ้างจะส่งให้แก่บุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว และอยู่หรือทำงานในบ้าน หรือสำนักงานที่ปรากฏว่าเป็นของนายจ้างนั้นก็ได้</p> <p>ถ้าไม่สามารถส่งตามวิธีในวรรคหนึ่งได้ ให้ใช้วิธีปิดแบบสำรวจไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่ายที่สำนักงานของนายจ้าง เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวและเวลาได้ล่วงพ้นไปเกินสิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่านายจ้างได้รับแบบสำรวจนั้นแล้ว</p>	การส่งแบบ สำรวจให้ นายจ้าง
---	----------------------------------

การส่งแบบสำรวจ

การส่งแบบสำรวจให้นายจ้างต้องส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือให้เจ้าหน้าที่นำไปส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสำนักงานของนายจ้าง ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของนายจ้าง ถ้าไม่พบนายจ้างให้ส่งแก่บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วและอยู่หรือทำงานในบ้านหรือสำนักงานที่ปรากฏว่าเป็นของนายจ้างนั้น ถ้าไม่สามารถส่งตามวิธีการดังกล่าวได้ ก็ต้องใช้วิธีปิดแบบสำรวจไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่ายในสำนักงานของนายจ้างและเมื่อเวลาได้ล่วงพ้นไปเกิน ๑๕ วันแล้ว ให้ถือว่านายจ้างได้รับแบบสำรวจนั้นแล้ว

<p>มาตรา ๓๑ เมื่อนายจ้างได้รับแบบสำรวจแล้วให้นายจ้างกรอกรายการในแบบสำรวจทุกข้อตามความเป็นจริง แล้วส่งแบบสำรวจที่ได้กรอกรายการนั้นคืนให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๙ (๓)</p>	การกรอกข้อมูล ในแบบสำรวจ ของนายจ้าง
---	---

การกรอกรายการในแบบสำรวจ

ถ้านายจ้างไม่กรอกรายการโดยเจตนาหรือกรอกรายการไม่ครบถ้วนหรือไม่ส่งคืนแบบสำรวจภายในกำหนดเวลาดังกล่าว นายจ้างมีความผิดตามมาตรา ๙๓ หรือถ้ากรอกข้อความหรือตัวเลขโดยไม่รู้ว่าเป็นเท็จ ก็มีความผิดตามมาตรา ๙๔

มาตรา ๓๒ บรรดาข้อความหรือตัวเลขที่กรอกไว้ในแบบสำรวจให้ถือเป็นความลับ ห้ามมิให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติกรอกรายการตามพระราชบัญญัตินี้เปิดเผยข้อความหรือตัวเลขนั้นแก่บุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติกรอกรายการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การประกันสังคมหรือการคุ้มครองแรงงาน หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี	การรักษาความลับของข้อความหรือตัวเลขที่ได้กรอกไว้ในแบบสำรวจ
--	--

การห้ามเปิดเผยข้อมูลในแบบสำรวจ

ข้อความในแบบสำรวจถือเป็นความลับ ห้ามมิให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายเปิดเผยข้อความหรือตัวเลขนั้นแก่บุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายประกันสังคม เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การประกันสังคมหรือการคุ้มครองแรงงาน หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี หากมีการฝ่าฝืน ผู้นั้นต้องรับโทษตามมาตรา ๙๕ การที่กฎหมายห้ามเปิดเผยข้อมูลในแบบสำรวจเพื่อคุ้มครองต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่อยู่จะต้องได้รับความเสียหายจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

ลักษณะ ๒

การประกันสังคม

หมวด ๑

การเป็นผู้ประกันตน

มาตรา ๓๓ ^{๒๒} ให้ลูกจ้างซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์เป็นผู้ประกันตน ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนอยู่แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ และยังเป็นลูกจ้างของนายจ้างซึ่งอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตนต่อไป	การเป็นผู้ประกันตน
--	--------------------

^{๒๒} มาตรา ๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

การเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ สามารถจำแนกคุณสมบัติได้ดังนี้

๑. เป็นลูกจ้างที่ทำงานในสถานประกอบการกิจการของนายจ้างที่มีลูกจ้างตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งปัจจุบันตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไปและไม่ใช้กิจการที่ได้รับการยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

๒. ลูกจ้างต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์และไม่เกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่ในกรณีที่มีอายุ ๖๐ ปี บริบูรณ์แล้วแต่ยังคงทำงานในสถานประกอบการเดิมอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่องให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ประกันตนต่อไปแม้ว่าจะมีอายุเกิน ๖๐ ปี บริบูรณ์ ทำให้นายจ้างที่ตกลงรับลูกจ้างที่มีอยู่ต่ำกว่า ๑๕ ปี บริบูรณ์ เข้าเป็นลูกจ้างไม่มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายชืู่ลูกจ้างเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ และลูกจ้างก็ไม่มีสิทธิเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ แต่เมื่อใดก็ตามที่ลูกจ้างดังกล่าวมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ นายจ้างย่อมมีหน้าที่ยื่นแบบรายการแสดงรายชืู่ลูกจ้างดังกล่าวเป็นผู้ประกันตนภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตน สำหรับนายจ้างที่ตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานในขณะที่ลูกจ้างมีอายุมากกว่า ๖๐ ปี บริบูรณ์ นายจ้างไม่มีหน้าที่ดังกล่าวเช่นกัน เว้นแต่ในกรณีที่ลูกจ้างเป็นผู้ประกันตนอยู่แล้วและทำงานกับนายจ้างเดิมอย่างต่อเนื่องแม้จะมีอายุเกินกว่า ๖๐ ปีบริบูรณ์ ลูกจ้างดังกล่าวยังคงมีสิทธิเป็นผู้ประกันตนต่อไปจนกว่าจะสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างและนายจ้างยังคงมีหน้าที่ตามกฎหมายประกันสังคมกำหนดทุกประการ

คำพิพากษาศาลฎีกา

ในกรณีที่มีการโอนสิทธิให้นายจ้างไม่ถือเป็นการเลิกจ้าง ลูกจ้างยังคงมีฐานะเป็นลูกจ้างต่อไป ทำให้สิทธิการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ มีอยู่ต่อไปตามเดิมไม่ได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ (๒) ที่ว่าความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ สิ้นสุดลงเมื่อสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๓/๓๕๒๔)

มาตรา ๓๔ ^{๒๓} ให้นายจ้างซึ่งมีลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนนายจ้าง และแบบรายการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนต่อสำนักงาน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตน ทั้งนี้ ตามแบบและวิธีการที่เลขาธิการประกาศกำหนด	การยื่นแบบ รายการ ผู้ประกันตน
--	-------------------------------------

การขึ้นทะเบียนนายจ้าง

นายจ้างซึ่งมีลูกจ้างในกิจการต้องยื่นแบบขึ้นทะเบียนนายจ้าง (สปส. ๑-๐๑) และยื่นแบบขึ้นทะเบียนผู้ประกันตน (สปส. ๑-๐๓) สำหรับลูกจ้างที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ประกันตนภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตน

๑. คำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีนายจ้างมีหน้าที่ในการยื่นแบบรายการตามมาตรา ๓๔

เมื่อจำเลยเป็นนายจ้างโจทก์ จำเลยจำต้องยื่นแบบรายการแสดงรายชื่อโจทก์ อัตราค่าจ้าง และข้อความอื่นตามที่มาตรา ๓๔ บัญญัติไว้ การที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวย่อมทำให้โจทก์ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์อันจะพึงมีในฐานะเป็นผู้ประกันตน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๑๑/๒๕๕๘)

^{๒๓} มาตรา ๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. กฎหมายลำดับรอง

ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง กำหนดแบบขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้นายจ้างซึ่งมีลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ยื่นแบบรายการแสดงรายชื่อผู้ประกันตน อัตราค่าจ้างและข้อความอื่นตามแบบรายการแนบท้ายประกาศนี้ต่อสำนักงานแห่งท้องที่ที่เป็นที่ตั้งกิจการของนายจ้างภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตน

<p>มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ว่าจ้างโดยวิธีเหมาค่าแรง มอบให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดรับช่วงไปควบคุมดูแลการทำงานและรับผิดชอบจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอีกทอดหนึ่งก็ดี มอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้จัดหาลูกจ้างมาทำงานอันมิใช่การประกอบธุรกิจจัดหางานก็ดี โดยการทำงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจซึ่งกระทำในสถานประกอบการหรือสถานที่ทำงานของผู้ประกอบการและเครื่องมือที่สำคัญสำหรับใช้ทำงานนั้นผู้ประกอบการเป็นผู้จัดหา กรณีเช่นว่านี้ผู้ประกอบการย่อมอยู่ในฐานะนายจ้างซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ในกรณีที่ผู้รับเหมาค่าแรงตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ยื่นแบบรายการต่อสำนักงานตามมาตรา ๓๔ ในฐานะนายจ้าง ให้ผู้รับเหมาค่าแรงมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เช่นเดียวกับนายจ้าง ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มเพียงเท่าที่ผู้รับเหมาค่าแรงได้นำส่งสำนักงาน^{๒๔}</p>	<p>หน้าที่ของผู้ประกอบกิจการซึ่งได้ว่าจ้างโดยวิธีเหมาค่าแรง</p>
---	---

นายจ้างผู้รับเหมาค่าแรง ตามมาตรา ๓๕ กำหนดลักษณะการเหมาค่าแรงไว้เป็นกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ประสงค์ที่จะจ้างลูกจ้างหรือควบคุมดูแลการทำงานเอง จึงได้ว่าจ้างบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งเรียกว่า “ผู้รับเหมาค่าแรง” รับช่วงไปทำหน้าที่ ดังนี้

(๑) ควบคุมดูแลการทำงานและรับผิดชอบจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอีกทอดหนึ่ง

(๒) จัดหาลูกจ้างมาทำงานที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจ ซึ่งกระทำในสถานประกอบการหรือสถานที่ทำงานของผู้ประกอบการ โดยเครื่องมือที่สำคัญสำหรับใช้ทำงาน ผู้ประกอบการเป็นผู้จัดหา ทั้งนี้ การจัดหาลูกจ้างมาทำงานนั้นมิใช่การประกอบธุรกิจจัดหางาน

ลักษณะการทำงานดังกล่าว กฎหมายถือว่าผู้ประกอบการอยู่ในฐานะนายจ้างที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผู้รับเหมาค่าแรงทำหน้าที่ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคมในฐานะนายจ้าง ผู้รับเหมาค่าแรงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายประกันสังคมเช่นเดียวกับนายจ้าง ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบบางประการ คือ หลุดพ้นในหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มเพียงเท่าที่ผู้รับเหมาค่าแรงได้นำส่งสำนักงานประกันสังคมแล้วเท่านั้น ดังนั้น โดยหลักกฎหมายผู้ประกอบการยังคงอยู่ในฐานะเป็นนายจ้างที่แท้จริงมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายทุกประการ

^{๒๔} มาตรา ๓๕ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

สถานภาพความเป็นผู้ประกันตนของผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างเหมาของส่วนราชการ

การพิจารณาว่าสัญญาจ้างเหมาที่เป็นสัญญาจ้างทำของของส่วนราชการใด จะมีลักษณะเป็นสัญญาจ้างแรงงานที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ และส่วนราชการซึ่งเป็นนายจ้างต้องขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้แก่ผู้รับจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ หรือไม่ อย่างไร จำต้องพิจารณาจากข้อสัญญาจ้างเหมาะนั้น ๆ ประกอบกับอำนาจบังคับบัญชาเหนือผู้รับจ้าง ตลอดจนข้อยกเว้นที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกากำหนดลูกจ้างตามมาตรา ๔ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามข้อเท็จจริงเป็นรายกรณี โดยกรณีใดที่สำนักงานประกันสังคมพบว่าส่วนราชการมีฐานะเป็นนายจ้างและต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ กับส่วนราชการดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ โดยการแจ้งให้ส่วนราชการยื่นแบบรายการแสดงรายชื่อผู้ประกันตน และนำส่งเงินสมทบในส่วนของนายจ้างและส่วนของผู้ประกันตนที่ได้หักไว้เข้ากองทุนประกันสังคมตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๐๑/๒๕๕๙ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง สถานภาพความเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ของผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างเหมาของส่วนราชการ)

มาตรา ๓๖ เมื่อนายจ้างยื่นแบบรายการตามมาตรา ๓๔ แล้ว ให้สำนักงานออกหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้แก่ นายจ้างและออกบัตรประกันสังคมให้แก่ลูกจ้าง ทั้งนี้ ตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	การออกหนังสือสำคัญขึ้นทะเบียนนายจ้างและออกบัตรประกันสังคม
---	---

การออกหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคม

เมื่อนายจ้างยื่นแบบขึ้นทะเบียนดังกล่าวแล้วกฎหมายกำหนดให้สำนักงานประกันสังคมออกหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้แก่ นายจ้าง และออกบัตรประกันสังคมให้แก่ลูกจ้าง

กฎหมายลำดับรอง

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนประกันสังคม และแบบหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมและบัตรประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนประกันสังคม และแบบหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมและบัตรประกันสังคมที่ออกให้แก่ผู้ประกันตนโดยให้ใช้บัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชนเป็นบัตรประกันสังคม เพื่อให้เกิดความสะดวกและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ความปรากฏแก่สำนักงานหรือจากคำร้องของลูกจ้างว่านายจ้างไม่ยื่นแบบรายการตามมาตรา ๓๔ หรือยื่นแบบรายการแล้วแต่ไม่มีชื่อลูกจ้างบางคนซึ่งเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ในแบบรายการนั้น	กรณีนายจ้างไม่ยื่นแบบรายการ
--	-----------------------------

ให้สำนักงานมีอำนาจบันทึกรายละเอียดในแบบรายการตามมาตรา ๓๔ โดยพิจารณาจากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วออกหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้แก่ นายจ้าง และหรือออกบัตรประกันสังคมให้แก่ลูกจ้างตามมาตรา ๓๖ แล้วแต่กรณี ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เลขอาธิการหรือผู้ซึ่งเลขอาธิการมอบหมายจะดำเนินการสอบสวนก่อนก็ได้

กรณีที่นายจ้างไม่ขึ้นทะเบียน หรือยื่นแบบขึ้นทะเบียนแล้วแต่ไม่มีชื่อลูกจ้างบางคน (แจ้งชื่อลูกจ้างไม่ครบ) สำนักงานประกันสังคมมีอำนาจบันทึกรายละเอียดลงในแบบรายการขึ้นทะเบียนได้

<p>มาตรา ๓๘ ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ สิ้นสุดลงเมื่อผู้ประกันตนนั้น</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง</p> <p>ในกรณีที่ผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างตาม (๒) ได้ส่งเงินสมทบครบตามเงื่อนไขเวลาที่ก่อให้เกิดสิทธิตามบทบัญญัติในลักษณะ ๓ แล้ว ให้ผู้นั้นมีสิทธิตามบทบัญญัติในหมวด ๒ หมวด ๓ หมวด ๔ และหมวด ๕ ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างหรือตามระยะเวลาที่กำหนดเพิ่มขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องไม่เกินสิบสองเดือนนับแต่วันที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง^{๒๕}</p>	<p>การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓</p>
--	--

<p>มาตรา ๓๙^{๒๖} ผู้ใดเคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ โดยจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบสองเดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ (๒) ถ้าผู้นั้นประสงค์จะเป็นผู้ประกันตนต่อไป ให้แสดงความจำนงต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขอาธิการกำหนดภายในหกเดือนนับแต่วันสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน</p> <p>จำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งต้องนำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๔๖ วรรคสาม ให้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจในขณะนั้นด้วย^{๒๗}</p> <p>ให้ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนเดือนละครั้งภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดไป</p>	<p>การเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙</p>
---	---

^{๒๕} มาตรา ๓๘ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๒๖} มาตรา ๓๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๒๗} มาตรา ๓๙ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งซึ่งไม่ส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวน ภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคสาม ต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือน ของจำนวนเงินสมทบที่ยังมิได้นำส่งหรือของจำนวนเงินสมทบที่ยังขาดอยู่นับแต่วันถัด จากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ สำหรับเศษของเดือนถ้าถึงสิบห้าวันหรือกว่านั้น ให้นับเป็นหนึ่งเดือน ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง

ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ ต้องเคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ และจ่ายเงินสมทบกองทุน ประกันสังคมมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๒ เดือน ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวกฎหมายไม่ได้บังคับว่าจะต้องจ่ายเงินสมทบติดต่อกัน จนครบ ๑๒ เดือน ดังนั้น ผู้ประสงค์จะสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ จึงสามารถนับระยะเวลาการจ่ายเงิน สมทบรวมกันได้ทุกช่วง ซึ่งย่อมถือเป็นประโยชน์กับผู้ประกันตนโดยเฉพาะในการที่จะได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายประกันสังคมต่อไปภายหลังสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง

๑. คำพิพากษาศาลฎีกา

ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙

๑.๑ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีเจตนารมณ์เพื่อให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้าง และบุคคลอื่น บทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเงื่อนไขให้บุคคลดังกล่าวต้องสิ้นสิทธิจึงต้องตีความอย่างเคร่งครัด ว่าต้องเป็นกรณีกระทำโดยเจตนาเท่านั้น ตามมาตรา ๔๑ (๔) ที่บัญญัติให้ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ สิ้นสุดลงเมื่อผู้ประกันตนไม่ส่งเงินสมทบ ๓ เดือนติดต่อกันจึงหมายถึงกรณีที่ผู้ประกันตนไม่ส่งเงินสมทบโดยจงใจ และไม่มีพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งผู้ประกันตนต้องรับผิดชอบ เมื่อลูกจ้างผู้ประกันตนไม่ทราบมาก่อนนายจ้าง ยกเลิกการส่งเงินสมทบแทนลูกจ้าง และผู้ประกันตนไม่ได้ตั้งใจไม่ส่งเงินสมทบ ทั้งไม่ปรากฏว่ามีพฤติการณ์อันใด อันหนึ่งซึ่งลูกจ้างผู้ประกันตนต้องรับผิดชอบ ความเป็นผู้ประกันตนของลูกจ้างจึงยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๑ (๔) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๐๘/๒๕๕๔)

๑.๒ เมื่อนางสะอาดเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ จ่ายเงินสมทบมาเพียง ๙ เดือน ก่อนสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างอันทำให้ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ (๒) จึงไม่อาจ เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ ได้ การที่สำนักงานประกันสังคมอนุมัติให้นางสะอาดเป็นผู้ประกันตนจึงไม่ชอบ ด้วยกฎหมายประกันสังคมไม่มีสิทธิรับเงินสมทบที่นางสะอาดนำส่งตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม การที่สำนักงาน ประกันสังคมรับเงินสมทบดังกล่าวไว้จึงเป็นการรับไว้โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ สำนักงาน ประกันสังคมเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงมีหน้าที่ ตรวจสอบคุณสมบัติของบุคคลผู้ประสงค์ขอเข้าเป็นผู้ประกันตน มิใช่อนุมัติทันทีโดยไม่มี การตรวจสอบคุณสมบัติ ก่อนแล้วมาทำการตรวจสอบภายหลังเมื่อมีการขอรับประโยชน์ทดแทนส่วนอื่น ๆ การที่สำนักงานประกันสังคม ละเลยหน้าที่เป็นการประพฤตินิชอบ ถือได้ว่าสำนักงานประกันสังคมรับเงินสมทบดังกล่าวจากนางสะอาดไว้ โดยไม่สุจริต จึงไม่อาจหักเงิน ๗,๗๐๐ บาท ที่สำนักงานประกันสังคมเหมาจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้แก่โรงพยาบาล สุรินทร์ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๖๒/๒๕๕๒)

๒. กฎหมายลำดับรอง

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดจำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่ผู้ประกันตน ตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ต้องส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง

<p>มาตรา ๔๐^{๒๘} บุคคลใดซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามมาตรา ๓๓ หรือไม่อยู่ในบังคับ แห่งพระราชบัญญัตินี้อาจสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยแสดง ความจำนงต่อสำนักงาน ทั้งนี้ คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกา</p> <p>หลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตน ประเภทของ ประโยชน์ทดแทนที่จะได้รับตามมาตรา ๕๔ ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิ ในการรับประโยชน์ทดแทน ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา</p> <p>ให้รัฐบาลจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินกึ่งหนึ่งของเงินสมทบที่ได้รับจากผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่ง</p>	<p>การสมัครเข้า เป็นผู้ประกันตน ของบุคคลซึ่ง มิใช่ลูกจ้าง</p>
---	---

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

บุคคลในสถานะตามมาตรา ๔ ไม่สามารถสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ ได้

ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดบัญญัติยกเว้นมิให้นำมาตรา ๔ มาใช้บังคับกับมาตรา ๔๐ ย่อมเป็น การแจ้งชัดว่าพระราชบัญญัตินี้ประสงค์จะยกเว้นการใช้บังคับแก่บุคคลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ และตาม พระราชกฤษฎีกากำหนดลูกจ้างตามมาตรา ๔ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดลูกจ้างตามมาตรา ๔ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ ดังนั้น บุคคลในสถานะตามมาตรา ๔ จึงไม่สามารถสมัครเป็นผู้ประกันตน ตามมาตรา ๔๐ ได้ หากกระทรวงแรงงานหรือรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้บุคคลหรือลูกจ้างตามมาตรา ๔ ประเภทใด สามารถสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ ได้ ก็ควรดำเนินการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔ มาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๔๐ หรือแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกากำหนดลูกจ้างตามมาตรา ๔ (๖) แห่งพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ศ. ๒๕๔๕ ต่อไป (เรื่องเสรีจิติ ๓๖๗/๒๕๕๔ วันที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓)

๒. กฎหมายลำดับรอง

๒.๑ กฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบที่รัฐบาลจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมสำหรับบุคคล ซึ่งสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดอัตราให้รัฐบาลจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม

๒.๒ กฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ออกเงินสมทบเข้ากองทุน เพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบ อันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณี ว่างาน

^{๒๘} มาตรา ๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>มาตรา ๔๑^{๒๙} ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ สิ้นสุดลงเมื่อผู้ประกันตนนั้น</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) ได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ อีก</p> <p>(๓) ลาออกจากความเป็นผู้ประกันตนโดยการแสดงความจำนงต่อสำนักงาน</p> <p>(๔) ไม่ส่งเงินสมทบสามเดือนติดต่อกัน</p> <p>(๕) ภายในระยะเวลาสิบสองเดือนส่งเงินสมทบมาแล้วไม่ครบเก้าเดือน การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม (๔) สิ้นสุดลงตั้งแต่เดือนแรกที่ไม่ส่งเงินสมทบ และการสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม (๕) สิ้นสุดลงในเดือนที่ส่งเงินสมทบไม่ครบเก้าเดือน</p> <p>ในกรณีที่ผู้ประกันตนที่สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม (๓) (๔) และ (๕) ได้ส่งเงินสมทบครบตามเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดสิทธิตามบทบัญญัติในลักษณะ ๓ แล้วให้ผู้นั้นมีสิทธิตามบทบัญญัติในหมวด ๒ หมวด ๓ หมวด ๔ และหมวด ๕ ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน^{๓๐}</p>	<p>การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙</p>
--	---

คำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๑ (๕)

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ออกมาใช้บังคับโดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่น บทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเงื่อนไขให้บุคคลดังกล่าวต้องสิ้นสิทธิจึงต้องตีความอย่างเคร่งครัดว่าต้องเป็นกรณีกระทำโดยเจตนาเท่านั้น มาตรา ๔๑ (๕) ที่บัญญัติให้ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ สิ้นสุดลงเมื่อผู้ประกันตนไม่ส่งเงินสมทบสามเดือนติดต่อกัน จึงหมายถึงกรณีที่ผู้ประกันตนไม่ส่งเงินสมทบโดยจงใจและไม่มีพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งผู้ประกันตนต้องรับผิดชอบ เมื่อลูกจ้างผู้ประกันตนไม่ทราบมาก่อนนายจ้างยกเลิกการส่งเงินสมทบแทนลูกจ้าง และผู้ประกันตนไม่ได้จงใจไม่ส่งเงินสมทบ ทั้งไม่ปรากฏว่ามีพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งลูกจ้างผู้ประกันตนต้องรับผิดชอบ ความเป็นผู้ประกันตนของลูกจ้างจึงยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๑ (๕) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๐๘/๒๕๔๔)

<p>มาตรา ๔๒ เพื่อก่อสิทธิแก่ผู้ประกันตนในการขอรับประโยชน์ทดแทนตามบทบัญญัติลักษณะ ๓ ให้นับระยะเวลาประกันตนตามมาตรา ๓๓ และหรือมาตรา ๓๙ ทุกช่วงเข้าด้วยกัน</p>	<p>การนับระยะเวลาของผู้ประกันตนเพื่อก่อสิทธิรับประโยชน์ทดแทน</p>
---	--

^{๒๙} มาตรา ๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๓๐} มาตรา ๔๑ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

ระยะเวลาประกันตน

การใช้สิทธิประกันสังคมนั้น ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดจึงได้รับความคุ้มครองและเพื่อก่อดำเนินการแก่ผู้ประกันตนในการขอรับประโยชน์ทดแทน ดังนั้น ในกรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงในคราวหนึ่งคราวใด ต่อมากลับเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ หรือผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๔ อีก กฎหมายให้ระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบรวมกันเพื่อก่อให้เกิดสิทธิการรับประโยชน์ทดแทนในกรณีต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

(๑) กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ภายใน ๑๕ เดือน ก่อนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(๒) กรณีทุพพลภาพ ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ภายใน ๑๕ เดือน ก่อนทุพพลภาพ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(๓) กรณีตาย ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า ๗ เดือน ภายใน ๖ เดือน ก่อนตาย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(๔) กรณีคลอดบุตร ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า ๗ เดือน ภายใน ๑๕ เดือน ก่อนคลอดบุตร ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(๕) กรณีสงเคราะห์บุตร ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๒ เดือน ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓๖ เดือน ก่อนเดือนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(๖) กรณีชราภาพ หากประกันตนจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ ๑๘๐ เดือนขึ้นไป มีสิทธิได้รับเงินเลี้ยงชีพรายเดือนเรียกว่าเงินบำนาญชราภาพโดยได้รับตลอดชีวิต แต่ถ้าจ่ายเงินสมทบไม่ถึง ๑๘๐ เดือน มีสิทธิได้รับเงินที่จ่ายให้ครั้งเดียว เรียกว่าเงินบำนาญชราภาพ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๗๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(๗) กรณีว่างงาน ต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ภายในระยะเวลา ๑๕ เดือน ก่อนการว่างงาน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

<p>มาตรา ๔๓ กิจการใดที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ แม้ว่าภายหลังกิจการนั้นจะมีจำนวนลูกจ้างลดลงเหลือน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ก็ตาม ให้กิจการดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ต่อไปจนกว่าจะเลิกกิจการ และให้ลูกจ้างที่เหลืออยู่เป็นผู้ประกันตนต่อไป ในกรณีที่กิจการนั้นได้รับลูกจ้างใหม่เข้าทำงาน ให้ลูกจ้างใหม่นั้นเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย แม้ว่าจำนวนลูกจ้างรวมทั้งสิ้นจะไม่ถึงจำนวนที่กำหนดไว้ก็ตาม</p>	<p>กรณีกิจการที่มีจำนวนลูกจ้างลดลงเหลือน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้</p>
--	--

<p>มาตรา ๔๔^{๓๑} ในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อความในแบบรายการที่ได้ยื่นไว้ต่อสำนักงานเปลี่ยนแปลงไป ให้นายจ้างแจ้งเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้ ตามแบบและวิธีการที่เลขาธิการประกาศกำหนด^{๓๒}</p> <p>ให้นำความในมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับแก่กรณีที่นายจ้างไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้โดยอนุโลม</p>	<p>การขอเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการในแบบรายการ</p>
---	--

<p>มาตรา ๔๕ ในกรณีที่หนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมหรือบัตรประกันสังคมสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญให้นายจ้างหรือผู้ประกันตนยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมหรือใบแทนบัตรประกันสังคม แล้วแต่กรณี ต่อสำนักงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดดังกล่าว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด</p>	<p>การยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือสำคัญขึ้นทะเบียนและใบแทนบัตรประกันสังคม</p>
--	--

หมวด ๒
เงินสมทบ

<p>มาตรา ๔๖^{๓๓} ให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยกรณีทุพพลภาพ กรณีตายและกรณีคลอดบุตร ฝ่ายละเท่ากันตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินอัตราเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงานตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินอัตราเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัตินี้</p> <p>สำหรับการประกันตนตามมาตรา ๓๙ ให้รัฐบาลและผู้ประกันตนออกเงินสมทบเข้ากองทุนโดยรัฐบาลออกหนึ่งเท่าและผู้ประกันตนออกสองเท่าของอัตราเงินสมทบที่แต่ละฝ่ายต้องออกตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งและวรรคสอง</p> <p>การกำหนดอัตราเงินสมทบตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กำหนดโดยคำนึงถึงประโยชน์ทดแทนและค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานตามมาตรา ๒๔</p>	<p>การออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทน</p>
---	--

^{๓๑} มาตรา ๔๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๓๒} มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๓๓} มาตรา ๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

ค่าจ้างขั้นต่ำและขั้นสูงที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ แต่ละคน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนแต่ละคนสำหรับเศษของเงินสมทบที่มีจำนวนตั้งแต่ห้าสิบสตางค์ขึ้นไปให้นับเป็นหนึ่งบาท ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง ในกรณีที่ผู้ประกันตนทำงานกับนายจ้างหลายรายให้คำนวณเงินสมทบจากค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้างแต่ละราย

การจ่ายเงินสมทบ

กฎหมายประกันสังคมกำหนดให้นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาลจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑.๑ กรณีจะอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๔๖ เพื่อกำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่ต้องออกเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ ไม่ได้

การที่มาตรา ๔๖ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องออกเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ (ลูกจ้าง) และผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ (ผู้เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓) ย่อมแสดงให้เห็นว่าหากกฎหมายประสงค์จะให้บุคคลอื่นนอกจากผู้ประกันตนต้องออกเงินสมทบร่วมกับผู้ประกันตน จะต้องบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้ง เมื่อไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ กำหนดให้รัฐบาลต้องออกเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ (บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ลูกจ้าง) จะอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๔๖ เพื่อกำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่ต้องออกเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ จึงกระทำไม่ได้ หากรัฐบาลสมัครใจและประสงค์จะจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมก็ย่อมทำได้ โดยการจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมในรูปเงินอุดหนุนตามมาตรา ๒๒ (๕) (เรื่องเสรีจที่ ๑๐๓/๒๕๓๓) บันทึก เรื่อง การออกเงินสมทบของรัฐบาลสำหรับผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓)

๑.๒ กรณีการส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมของผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนเอกชน

มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์เพียงเพื่อยกเว้นให้โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนฯ เท่านั้น แต่มิได้มีเจตนารมณ์ในการยกเว้นบทบัญญัติของกฎหมายเป็นการทั่วไปแต่อย่างใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงไม่อาจอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ ยกเว้นมิให้นำมาตรา ๘๖ ในกรณีของการประกันสังคมมาใช้บังคับกับบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปฏิบัติงานอื่นที่ยังคงมีสิทธิเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมได้ และคำว่า “บุคลากรทางการศึกษา” ของบทนิยามตามมาตรา ๔ มีความหมายแตกต่างจากที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยหมายความรวมถึงผู้ปฏิบัติงานอื่นที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเอกชน เช่น นักการ คณงาน คนสวน พนักงานทำความสะอาด พนักงานบริการ พนักงานขับรถ พี่เลี้ยงเด็ก คนครัว หรือพนักงานรักษาความปลอดภัย ซึ่งกิจการของโรงเรียนในระบบไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมตามมาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง กองทุนสงเคราะห์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจการโรงเรียนในระบบจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ดังนั้น บุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทดังกล่าวจึงมีหน้าที่ต้องส่งเงินสะสมเข้ากองทุนสงเคราะห์ ไม่สามารถใช้สิทธิส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมต่อไปได้ (เรื่องเสรีจที่

๗๘๕/๒๕๕๑ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมของผู้ปฏิบัติงาน
โรงเรียนเอกชน)

๒. กฎหมายลำดับรอง

๒.๑ กฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ กำหนดค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตน ตามมาตรา ๓๓ แต่ละคนให้ กำหนดเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าเดือนละหนึ่งพันหกร้อยห้าสิบบาท และไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นห้าพันบาท

๒.๒ กฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๔๕

๒.๓ กฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน พ.ศ. ๒๕๔๖

<p>มาตรา ๔๖/๑^{๓๔} ในกรณีท้องที่หนึ่งท้องที่ใดประสบภัยพิบัติอย่างร้ายแรง ที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ลดหย่อนการออกเงินสมทบของ นายจ้าง และผู้ประกันตนได้</p> <p>การออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสถานการณ์ ทางเศรษฐกิจ ประกอบกับเสถียรภาพของกองทุนเป็นสำคัญ แต่จะลดหย่อนได้คราวละไม่เกิน หกเดือน</p>	<p>การลดหย่อน การออกเงิน สมทบของ นายจ้าง และผู้ประกันตน</p>
--	---

<p>มาตรา ๔๗^{๓๕} ให้นายจ้างหักค่าจ้างของผู้ประกันตนทุกครั้งที่มีการจ่าย ค่าจ้างตามจำนวนที่จะต้องนำส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๖ และให้ถือว่าผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบแล้วตั้งแต่วันถึงกำหนดจ่ายค่าจ้าง^{๓๖}</p> <p>ให้นายจ้างนำเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนที่ได้หักไว้ตามวรรคหนึ่ง และเงินสมทบในส่วนของนายจ้างส่งให้แก่สำนักงานภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัด จากเดือนที่มีการหักเงินสมทบไว้ พร้อมทั้งยื่นแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบ ทั้งนี้ ตามแบบและวิธีการที่เลขาธิการประกาศกำหนด^{๓๗}</p> <p>ถ้านายจ้างไม่จ่ายค่าจ้างตามกำหนดเวลาที่ต้องจ่าย ให้นายจ้างมีหน้าที่ นำส่งเงินสมทบตามบัญชีบัญชีไว้ในวันวรรคสอง โดยถือเสมือนว่ามีการจ่ายค่าจ้างแล้ว</p> <p>ในกรณีที่นายจ้างนำเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนหรือเงินสมทบ ในส่วนของนายจ้างส่งให้แก่สำนักงานเกินจำนวนที่ต้องชำระ ให้นายจ้างหรือผู้ประกันตนยื่น คำร้องขอรับเงินในส่วนที่เกินคืนได้ตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด ถ้านายจ้างหรือ</p>	<p>การหักเงิน และนำส่งเงิน สมทบเข้า กองทุน</p>
---	--

^{๓๔} มาตรา ๔๖/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๓๕} มาตรา ๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๓๖} มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๓๗} มาตรา ๔๗ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

ผู้ประกันตนมิได้เรียกเอาเงินดังกล่าวคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นำส่งเงินสมทบหรือไม่มารับเงินคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รับแจ้งให้มารับเงิน ให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุน

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีการขยายกำหนดเวลาการนำส่งเงินสมทบของนายจ้างกรณีมีเหตุสุดวิสัย

การที่มาตรา ๔๗ วรรคสอง กำหนดให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนและเงินสมทบในส่วนของนายจ้างให้แก่สำนักงานประกันสังคมภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักค่าจ้างของผู้ประกันตนเพื่อนำส่งเป็นเงินสมทบนั้น เป็นกรณีที่นายจ้างมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติภายในกำหนดเวลาเท่านั้น มิใช่ระยะเวลากระทำการของคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง เพราะไม่มีการออกคำสั่งทางปกครองกำหนดให้นายจ้างต้องนำส่งเงินสมทบแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อกำหนดเวลานำส่งเงินสมทบตามมาตรา ๔๗ วรรคสอง มิใช่ระยะเวลาที่เกี่ยวกับการพิจารณาทางปกครองหรือการดำเนินการที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และไม่อาจนำบทบัญญัติมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมาบังคับใช้เพื่อขยายกำหนดเวลานำส่งเงินสมทบได้ แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้เกิดอุทกภัยในพื้นที่ต่าง ๆ อันถือเป็นเหตุสุดวิสัยที่ให้นายจ้างในพื้นที่นั้น ๆ ไม่สามารถนำส่งเงินสมทบภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๗ วรรคสอง ได้ ดังนั้น เพื่อความเป็นธรรมแก่นายจ้าง รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจึงชอบที่จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ กำหนดแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ โดยอาจมีหนังสือแจ้งเวียนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายประกันสังคมใช้ดุลพินิจงดการเรียกเก็บเงินเพิ่มจากนายจ้างที่ไม่สามารถนำส่งเงินสมทบภายในกำหนดเวลาเนื่องจากประสบอุทกภัย แต่ทั้งนี้ นายจ้างผู้ประสบเหตุอุทกภัยจะต้องนำเงินสมทบที่ไม่อาจนำส่งตามกำหนดเวลาเดิมมาส่งภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีเห็นว่าเหมาะสมด้วย หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว นายจ้างไม่นำเงินสมทบมาส่งก็ให้เรียกเก็บเงินเพิ่มจากนายจ้างได้ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายในแนวทางดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ที่ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐพิจารณาผ่อนผันหรือขยายระยะเวลาการดำเนินการต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ผู้ประสบอุทกภัยหรืออาจพิจารณาลดค่าธรรมเนียมหรือค่าปรับได้ตามแต่กรณี โดยถือเป็นเหตุสุดวิสัยที่เกิดแก่ประชาชนผู้ประสบอุทกภัย โดยดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วย (เรื่องเสร็จที่ ๑๗๘/๒๕๕๕ บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การขยายกำหนดเวลาการนำส่งเงินสมทบของนายจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔)

๒. คำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีถือว่าผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบแล้ว

๒.๑ มาตรา ๔๗ เป็นเพียงการกำหนดวิธีการและหน้าที่ของนายจ้างที่จะดำเนินการนำส่งเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนและในส่วนของนายจ้างแก่สำนักงานประกันสังคมว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร และยังบัญญัติให้นายจ้างมีอำนาจที่จะหักค่าจ้างของลูกจ้างอันเป็นช้อยกเว้นตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

ที่ห้ามมิให้นายจ้างหักค่าจ้างทั้งตามพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ห้ามมิทบัญญัติใดที่พอจะแปลว่าเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนจะต้องเป็นเงินที่หักมาจากค่าจ้างของผู้ประกันตนเพียงประการเดียวเท่านั้น หากนายจ้างส่งเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนมิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคมตามมาตรา ๕๔ แต่อย่างใดไม่เมื่อนายจ้างส่งเงินสมทบในส่วนลูกจ้างแล้ว แม้จะเป็นเงินของนายจ้าง มิใช่เป็นเงินที่หักมาจากค่าจ้างของลูกจ้าง โดยมีเจตนาที่จะช่วยเหลือลูกจ้างให้ได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลตามสิทธิอันเป็นการแสดงถึงความเอื้ออาทรของนายจ้างต่อลูกจ้าง จึงหาใช่เป็นการกระทำที่ไม่สุจริตและไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ เมื่อลูกจ้างถึงแก่ความตายย่อมเป็นกรณีที่ลูกจ้างได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือนภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนถึงแก่ความตาย โจทก์ผู้เป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของลูกจ้างย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๘๖/๒๕๔๘)

๒.๒ ไม่มีกฎหมายใดบังคับให้นายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างรายเดือนในวันสิ้นสุดของเดือน มิฉะนั้นจะไม่ถือว่าเป็นการจ่ายค่าจ้าง และความในมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง หมายความว่าทุกครั้งที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างนายจ้างต้องหักค่าจ้างของลูกจ้างส่งเป็นเงินสมทบแก่สำนักงานประกันโดยไม่มีเงื่อนไขไม่ว่าการจ่ายค่าจ้างนั้นจะได้กระทำเมื่อใด ทั้งข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างระหว่างโจทก์กับนายจ้างกำหนดให้จ่ายค่าจ้างเดือนละครั้งทุกวันที่ ๒๕ ของเดือน หากตรงกับวันหยุดให้จ่ายค่าจ้างก่อนวันหยุดนั้น ดังนั้น แม้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้โจทก์ก่อนถึงกำหนดจ่ายค่าจ้างตามปกติ แต่ก็เป็นไปตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างที่ว่าหากวันที่กำหนดตรงกับวันหยุดให้จ่ายค่าจ้างก่อนวันหยุดนั้น จึงถือเป็นการจ่ายค่าจ้างตามปกติ ไม่ใช่การจ่ายค่าจ้างล่วงหน้า เมื่อนายจ้างได้หักค่าจ้างของโจทก์เพื่อส่งเป็นเงินสมทบแล้วในวันเดียวกัน จึงต้องถือว่าโจทก์ได้จ่ายเงินสมทบแล้วตั้งแต่วันดังกล่าว โจทก์จึงเป็นผู้ประกันตนที่ได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือนตามเงื่อนไขในมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง โจทก์จึงมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๑๑/๒๕๔๖)

๒.๓ การหักเงินสมทบของลูกจ้างส่งสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา ๔๗ หมายความว่าทุกครั้งที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างนายจ้างต้องหักค่าจ้างของลูกจ้างส่งเป็นเงินสมทบแก่สำนักงานประกันสังคม โดยไม่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นการจ่ายค่าจ้างตามปกติหรือตามระเบียบข้อบังคับของนายจ้าง ดังนั้น การที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างล่วงหน้าก่อนวันสิ้นเดือนอันเป็นกำหนดจ่ายตามปกติก็เพื่อความสะดวกที่ลูกจ้างจะนำเงินไปใช้จ่ายในระหว่างคลอดบุตรซึ่งไม่ปรากฏว่ามีเจตนาทุจริต เมื่อมีการจ่ายค่าจ้างแล้ว ผู้เป็นนายจ้างก็มีหน้าที่ต้องหักค่าจ้างที่จ่ายแก่ลูกจ้างดังกล่าวส่งเป็นเงินสมทบแก่สำนักงานประกันสังคมและเมื่อหักแล้วจะมีผลถือว่าผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบแล้วตั้งแต่วันที่นายจ้างหักค่าจ้าง ซึ่งเท่ากับลูกจ้างจ่ายเงินสมทบแก่สำนักงานประกันสังคมแล้วตามมาตรา ๔๗ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๘๘/๒๕๔๓)

๓. กฎหมายลำดับรอง

ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง กำหนดแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบ เพื่อรองรับการดำเนินการยื่นแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กับทั้งรองรับการปรับเปลี่ยนหมายเลขบัตรประกันสังคมเป็นเลขประจำตัวประชาชน

<p>มาตรา ๔๗ ทวิ^{๓๘} ในกรณีที่นายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบตามกำหนดเวลาในมาตรา ๔๗ วรรคสอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำเตือนเป็นหนังสือให้นายจ้างนำเงินสมทบที่ค้างชำระและเงินเพิ่มมาชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น ถ้านายจ้างได้รับคำเตือนดังกล่าวแล้วแต่ยังไม่นำเงินสมทบที่ค้างชำระและเงินเพิ่มมาชำระภายในกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินเงินสมทบและแจ้งเป็นหนังสือให้นายจ้างนำส่งได้ ดังนี้</p> <p>(๑) ถ้านายจ้างเคยนำส่งเงินสมทบมาแล้ว ให้ถือว่าจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างมีหน้าที่นำส่งในเดือนต่อมาแต่ละเดือนมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบในเดือนที่นายจ้างได้นำส่งแล้วเดือนสุดท้ายเต็มเดือน</p> <p>(๒) ถ้านายจ้างซึ่งมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้แต่ไม่ยื่นแบบรายการตามมาตรา ๓๔ หรือยื่นแบบรายการตามมาตรา ๓๔ แล้ว แต่ไม่เคยนำส่งเงินสมทบ หรือยื่นแบบรายการตามมาตรา ๓๔ โดยแจ้งจำนวนและรายชื่อลูกจ้างน้อยกว่าจำนวนลูกจ้างที่มีอยู่จริง ให้ประเมินเงินสมทบจากแบบรายการที่นายจ้างเคยยื่นไว้ หรือจากจำนวนลูกจ้างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบ แล้วแต่กรณี โดยถือว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือนในอัตราที่ได้เคยมีการยื่นแบบรายการไว้ แต่ถ้าไม่เคยมีการยื่นแบบรายการหรือยื่นแบบรายการไม่ครบถ้วน ให้ถือว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างรายเดือนไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับอยู่ในท้องถิ่นนั้น คุณด้วยสามสิบ</p> <p>ในกรณีที่มีการพิสูจน์ได้ภายในสองปีนับแต่วันที่มีการแจ้งการประเมินเงินสมทบตามวรรคหนึ่งว่า จำนวนเงินสมทบที่แท้จริงที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องนำส่งมีจำนวนมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนเงินสมทบที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินไว้ตาม (๑) หรือ (๒) ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งผลการพิสูจน์ให้นายจ้างทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการพิสูจน์ เพื่อให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบเพิ่มเติมภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือยื่นคำขอต่อสำนักงานเพื่อขอให้คืนเงินสมทบ ถ้านายจ้างไม่มารับเงินดังกล่าวคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ทราบผลการพิสูจน์ ให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุน</p> <p>การนำส่งค่าเตือน การแจ้งจำนวนเงินสมทบที่ประเมินได้ และการแจ้งผลการพิสูจน์ ให้นำความในมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กรณีนายจ้าง ไม่นำส่งเงิน สมทบหรือนำส่ง ไม่ครบ</p>
--	---

การประเมินเงินสมทบ

มาตรา ๔๗ ทวิ กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ในกรณีที่นายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบ หรือนำส่งเงินสมทบไม่ครบจำนวนภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบไว้ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังนี้

๑. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนนายจ้างจะต้องนำเงินสมทบที่ค้างชำระพร้อมกับเงินเพิ่มมาชำระภายในเวลาที่กำหนดไม่น้อยกว่า ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือน

^{๓๘} มาตรา ๔๗ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

๒. ถ้าได้รับหนังสือเตือนแล้วแต่ยังไม่นำเงินสมทบที่ค้างชำระและเงินเพิ่มมาชำระ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินเงินสมทบ ดังนี้

(๑) กรณีที่นายจ้างเคยนำส่งเงินสมทบแล้ว ให้ถือว่าจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างมีหน้าที่นำส่งแต่ละเดือนต่อมา เท่ากับจำนวนเงินสมทบในเดือนที่นายจ้างนำส่งแล้วในเดือนสุดท้ายเต็มเดือน

(๒) กรณีที่นายจ้างไม่เคยยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนหรือยื่นแบบรายการแล้วแต่ไม่นำส่งเงินสมทบหรือแจ้งจำนวนและรายชื่อลูกจ้างน้อยกว่าความเป็นจริง ให้ประเมินจากแบบรายการที่นายจ้างเคยยื่นไว้ หรือจากจำนวนลูกจ้างที่ตรวจพบ และถือว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือนในอัตราที่เคยยื่นแบบรายการไว้ หรือถ้าไม่เคยยื่นแบบรายการไว้ หรือยื่นแบบรายการไม่ครบถ้วน ให้ถือว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างรายเดือนไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับในท้องถิ่นนั้น คุณด้วยสามสิบ

๓. กรณีพิสูจน์ได้ภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่แจ้งการประเมินว่าจำนวนเงินสมทบที่แท้จริงมีจำนวนมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนเงินสมทบที่ประเมิน

(๑) สำนักงานประกันสังคมจะมีหนังสือแจ้งผลการพิสูจน์ให้นายจ้างทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ทราบ

(๒) กรณีที่ปรากฏผลการพิสูจน์ว่านายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบเพิ่ม นายจ้างต้องนำส่งเงินสมทบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(๓) กรณีที่ปรากฏผลการพิสูจน์ว่านายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบน้อยกว่าจำนวนที่ประเมิน นายจ้างต้องยื่นคำขอคืนเงินสมทบและนายจ้างไม่มารับเงินคืนภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ทราบผลการพิสูจน์เงินดังกล่าวจะเป็นของกองทุน

<p>มาตรา ๔๘ ในกรณีที่ผู้ประกันตนทำงานกับนายจ้างหลายรายให้นายจ้างทุกรายมีหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗</p>	<p>การนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุน กรณีผู้ประกันตนทำงานกับนายจ้างหลายคน</p>
---	--

การคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนที่ทำงานกับนายจ้างหลายราย

การคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนต้องคำนวณจากค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้างแต่ละราย และนายจ้างแต่ละรายมีหน้าที่หักเงินค่าจ้างลูกจ้างตามจำนวนที่ต้องนำส่งเป็นเงินสมทบและนำส่งเงินสมทบทั้งส่วนของผู้ประกันตนและส่วนของนายจ้างให้สำนักงานประกันสังคมภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบไว้ตามมาตรา ๔๗

<p>มาตรา ๔๘ นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบในส่วนของตนหรือในส่วนของผู้ประกันตน หรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๔๗ ต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างยังมีได้นำส่งหรือของจำนวนเงินสมทบที่ยังขาดอยู่นับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ ทั้งนี้ เงินเพิ่มที่คำนวณได้ต้องไม่เกินจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างต้องจ่าย^{๓๙}</p> <p>ในกรณีที่นายจ้างมิได้หักค่าจ้างของผู้ประกันตน เพื่อส่งเป็นเงินสมทบหรือหักไว้แล้วแต่ยังไม่ครบจำนวนตามมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ให้นายจ้างรับผิดชอบใช้เงินที่ต้องส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนเต็มจำนวน และต้องจ่ายเงินเพิ่มในเงินจำนวนนี้ตามวรรคหนึ่งนับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ และในกรณีเช่นว่านี้สิทธิที่ผู้ประกันตนพึงได้รับคงมีเสมือนหนึ่งว่าผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบแล้ว</p>	<p>การจ่ายเงินเพิ่มกรณีไม่นำส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวน</p>
---	---

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

การคำนวณเงินเพิ่มต้องคำนวณนับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ

เงินค่าตำแหน่งซึ่งเป็นเงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างที่ผ่านการทดสอบความพร้อม ความคล่องตัว ความรู้ความสามารถในการทำงานในตำแหน่งนั้น ๆ โดยจะได้เงินดังกล่าวทุกเดือนที่ประจำทำงาน ถือเป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ จึงถือเป็น “ค่าจ้าง” ตามมาตรา ๕ นิยามคำว่า “ค่าจ้าง” แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ และนายจ้างย่อมมีหน้าที่นำค่าจ้างในส่วนดังกล่าวมาคำนวณเพื่อนำส่งเป็นเงินสมทบให้แก่สำนักงานประกันสังคมภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด มิเช่นนั้น นายจ้างต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่ขาดส่งนับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ ตามมาตรา ๔๘ โดยหลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มดังกล่าวยังได้นำมาใช้บังคับกับกรณีอื่น ๆ ด้วย เช่น กรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ ไม่ส่งเงินสมทบหรือส่งเงินสมทบไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด มาตรา ๓๙ วรรคสี่ กำหนดให้ต้องจ่ายเงินเพิ่มโดยมีหลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มเช่นเดียวกับมาตรา ๔๘ หรือกรณีที่นายจ้างซึ่งเป็นผู้รับเหมาช่วงตามมาตรา ๕๒ ไม่ส่งเงินสมทบหรือส่งเงินสมทบไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด มาตรา ๕๓ กำหนดให้นำมาตรา ๔๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมประสงค์ให้ใช้หลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มโดยให้คำนวณนับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการบังคับให้ผู้มีหน้าที่นำส่งเงินสมทบภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการกองทุนประกันสังคมและเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน ประกอบกับไม่ปรากฏบทบัญญัติที่ให้อำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณเงินเพิ่มไว้เป็นอย่างอื่น หรือยกเว้นกรณีที่ไม่ต้องนำหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๔๘ มาใช้บังคับ ดังนั้น การคำนวณเงินเพิ่มตามข้อหาหรือจึงต้องคำนวณตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การคำนวณเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เรื่องเสร็จที่ ๔๘๙/๒๕๕๖)

^{๓๙} มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. กฎหมายลำดับรอง

ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินและการส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินสมทบในส่วนของนายจ้างและการหักเงินค่าจ้างของลูกจ้างสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๔

<p>มาตรา ๕๐ เลขอาธิการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด आयัดและชาย ทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบ จำนวนตามมาตรา ๔๙ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้ได้รับเงินที่ค้างชำระ</p> <p>การมีคำสั่งให้ยึด आयัด หรือชายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้อีกเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้นายจ้างนำเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม ที่ค้างมาชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้นและนายจ้างไม่ชำระภายในกำหนด</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการยึด आयัด และชายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการยึด आयัด และชายทอดตลาด และชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระ ถ้ามีเงินเหลือให้คืนแก่นายจ้างโดยเร็ว ถ้านายจ้างมิได้เรียกเอาเงินที่เหลือคืนภายในห้าปีให้ตกเป็นของกองทุน</p>	<p>การยึด आयัด และชายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อชำระเงินสมทบ</p>
<p>มาตรา ๕๑ หนี้ที่เกิดจากการไม่ชำระเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม ให้สำนักงานมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของนายจ้างซึ่งเป็นลูกหนี้ ในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิในมูลค่าภาษีอากรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์</p>	<p>การมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของนายจ้าง</p>
<p>มาตรา ๕๒ ในกรณีที่นายจ้างเป็นผู้รับเหมาช่วง ให้ผู้รับเหมาช่วงถัดขึ้นไป หากมี ตลอดสายจนถึงผู้รับเหมาชั้นต้นร่วมรับผิดชอบกับผู้รับเหมาช่วงซึ่งเป็นนายจ้างในเงินสมทบซึ่งนายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>การร่วมรับผิดชอบกรณีนายจ้างซึ่งเป็นผู้รับเหมาช่วง</p>

นายจ้างผู้รับเหมาช่วง เป็นกรณีที่มีการช่วงงานกันทำระหว่างนายจ้างหลายรายโดยผู้รับเหมาชั้นต้นได้ตกลงช่วงงานที่ตนได้ตกลงรับจ้างกับผู้ว่าจ้าง ให้กับผู้รับเหมาช่วงรายใดรายหนึ่งหรือหลายรายและผู้รับเหมาช่วงอาจตกลงช่วงงานของตนต่อไปให้กับผู้รับเหมาช่วงอีกทอดหนึ่งหรือหลายทอด โดยผู้รับเหมาช่วงงานในแต่ละช่วงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงานตามที่ตกลงรับจ้าง เป็นการเฉพาะตัว ลักษณะการทำงานดังกล่าว ถือว่าผู้รับเหมาช่วงอยู่ในฐานะเป็นนายจ้างที่แท้จริง แต่เพื่อคุ้มครองผู้ประกันตน จึงกำหนดให้ผู้รับเหมาช่วงถัดขึ้นไปหากมีตลอดสายจนถึงผู้รับเหมาชั้นต้นร่วมรับผิดชอบกับผู้รับเหมาช่วงซึ่งเป็นนายจ้างด้วย ทั้งนี้ โดยรับผิดชอบเฉพาะเงินสมทบที่นายจ้างแท้จริงไม่ได้นำส่งสำนักงานประกันสังคมเท่านั้น

มาตรา ๕๓ ^{๔๐} ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้รับเหมาช่วงตามมาตรา ๕๒ ซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด	มาตรการลงโทษ กรณีผู้รับเหมาช่วง ซึ่งไม่นำส่งเงิน สมทบหรือส่งไม่ ครบจำนวน
---	--

ลักษณะ ๓
ประโยชน์ทดแทน

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๕๔ ^{๔๑} ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิตามพระราชบัญญัติ ^{๔๒} มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุน ดังต่อไปนี้ (๑) ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วย รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค (๒) ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร (๓) ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ (๔) ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย (๕) ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร (๖) ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ (๗) ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ยกเว้นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๔ สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามวรรคหนึ่งไม่อาจโอนกันได้ และไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี	ประโยชน์ ทดแทนจาก กองทุน
--	--------------------------------

คำพิพากษาศาลฎีกา

๑. กรณีมีสิทธิได้รับเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และมีสิทธิได้รับเงินทดแทนค่ารักษาพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ

สิทธิของโจทก์ที่ได้รับเงินทดแทนค่ารักษาพยาบาลจากบริษัทประกันภัยเป็นสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บังคับให้เจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้

^{๔๐} มาตรา ๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๔๑} มาตรา ๕๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๘

ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยโดยประกันภัยกับบริษัทและต้องเสียเบี้ยประกันภัย ส่วนสิทธิของโจทก์ที่จะได้รับเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์จากจำเลยเป็นสิทธิตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งบังคับให้ลูกจ้างต้องเป็นผู้ประกันตนและส่งเงินเข้ากองทุนสมทบเมื่อเป็นสิทธิ ของโจทก์ตามกฎหมายแต่ละฉบับโดยโจทก์ต้องเสียเบี้ยประกันภัยและส่งเงินเข้ากองทุนสมทบแล้วแต่กรณี ตามที่กฎหมายแต่ละฉบับดังกล่าวกำหนดไว้ซึ่งต้องชำระทั้งสองทางและเมื่อพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ไม่มีบทบัญญัติตัดสิทธิมิให้ผู้ที่ได้รับเงินทดแทนตามกฎหมายอื่นแล้วมารับเงินทดแทนอีก จำเลย จึงจะยกเอาเหตุที่โจทก์ได้รับเงินทดแทนค่ารักษาพยาบาลจากบริษัทประกันภัยแล้วมาเป็นข้ออ้างเพื่อไม่จ่ายเงิน ทดแทนแก่โจทก์หาได้ไม่ อีกทั้งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นกฎหมายพิเศษที่บัญญัติขึ้น เพื่อให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้างหรือบุคคลอื่นซึ่งประสบอันตรายเจ็บป่วยทุพพลภาพหรือตาย อันมิใช่เนื่องจาก การทำงานรวมทั้งกรณีอื่นอีกจึงจะนำหลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องประกันวินาศภัยตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาใช้บังคับในกรณีนี้ไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๐/๒๕๓๙)

๒. กรณีไม่มีสิทธิได้รับเงินประโยชน์ทดแทนค่าบริการทางการแพทย์จากกองทุนประกันสังคม

เมื่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ประกันตนประสบอันตรายอันมิใช่เนื่องจากการทำงานโดยถูกบุคคลอื่น ทำละเมิดขับรถชนด้วยความประมาทเลินเล่อจนได้รับบาดเจ็บ โจทก์ย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน จากกองทุนประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และยังมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย จากผู้กระทำความผิดอีกด้วยกรณีที่โจทก์และมารดาโจทก์ทำหนังสือแจ้งความประสงค์ไม่ใช้สิทธิประกันสังคม กับโรงพยาบาลที่สำนักงานประกันสังคมทำความตกลงไว้แต่จะเลือกใช้สิทธิให้ผู้ทำละเมิดต่อโจทก์เป็นผู้ออก ค่ารักษาพยาบาลซึ่งมีมาตรฐานการรักษาพยาบาลสูงกว่าสิทธิที่จะได้รับจากการประกันสังคมนั้น ไม่ขัด ต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ข้อตกลงตามหนังสือดังกล่าวมีผลผูกพันโจทก์ เมื่อโจทก์ ได้รับเงินค่าเสียหายจากผู้ทำละเมิด และนำไปชำระเป็นค่ารักษาพยาบาลแล้ว โจทก์จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินประโยชน์ ทดแทนค่าบริการทางการแพทย์จากกองทุนประกันสังคมซ้ำอีก (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๖๓/๒๒๕๓๙)

มาตรา ๕๔/๑ ^{๔๒} การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิ ตามพระราชบัญญัตินี้พึงได้ตามกฎหมายอื่น	สิทธิหรือประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ตัดสิทธิอันพึงได้ ตามกฎหมายอื่น
--	--

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่นายจ้างได้จัดสวัสดิการเกี่ยวกับกรณีประสบ อันตรายหรือเจ็บป่วย หรือกรณีทุพพลภาพ หรือกรณีตายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน หรือกรณีคลอดบุตร หรือกรณีสงเคราะห์บุตร หรือกรณีชราภาพ หรือกรณีว่างงาน ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ที่เข้าทำงานก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าสวัสดิการนั้นมีกรณีใดที่จ่ายในอัตรา	การขอลดส่วน อัตราเงินสมทบ
---	---------------------------

^{๔๒} มาตรา ๕๔/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

สูงกว่าประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายจ้างนั้นนำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน สัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ซึ่งกำหนดสวัสดิการที่ว่านั้นมาแสดงต่อคณะกรรมการเพื่อขอลดส่วนอัตราเงินสมทบในประเภทประโยชน์ทดแทนที่นายจ้างได้จัดสวัสดิการให้แล้วจากอัตราเงินสมทบที่ผู้ประกันตนและนายจ้างนั้นต้องจ่ายเข้ากองทุนตามมาตรา ๔๖ และให้นายจ้างใช้อัตราเงินสมทบในส่วนที่เหลือภายหลังคิดส่วนลดดังกล่าวแล้วมาคำนวณเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนและเงินสมทบในส่วนของนายจ้างที่ยังมีหน้าที่ต้องส่งเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในส่วนอื่นต่อไป

การขอลดส่วนอัตราเงินสมทบและการพิจารณาหักส่วนลดอัตราเงินสมทบตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

๑. คำพิพากษาศาลฎีกา

๑.๑ กรณีมีสิทธิขอลดส่วนอัตราเงินสมทบสำหรับประโยชน์ทดแทน

การจะพิจารณาว่าสวัสดิการของโจทก์ที่จัดให้แก่ลูกจ้างในกรณีการตาย อันมิใช่เนื่องมาจากการทำงานนั้น มีการจ่ายในอัตราสูงกว่าประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ หรือไม่ จะต้องพิจารณาจากโครงสร้างอัตราเงินเดือนของลูกจ้างทั้งระบบ มิใช่พิจารณาแต่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง กรณีนี้เมื่อพิจารณาโครงสร้างอัตราเงินเดือนของลูกจ้างทั้งระบบแล้ว สวัสดิการของโจทก์ที่จัดให้แก่ลูกจ้างมีอัตราสูงกว่าประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ โจทก์จึงมีสิทธิขอลดส่วนอัตราเงินสมทบสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีตายได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๕/๒๕๓๕)

๑.๒ กรณีไม่มีสิทธิขอลดส่วนอัตราเงินสมทบสำหรับประโยชน์ทดแทน

ประกาศคณะกรรมการประกันสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการลดส่วนอัตราเงินสมทบเกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บปวด กรณีทุพพลภาพ กรณีคลอดบุตร และกรณีตาย พ.ศ. ๒๕๓๔ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนครั้งในกรณีฉุกเฉิน แต่ไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาการรักษาพยาบาล ส่วนระเบียบของโจทก์ไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนครั้ง แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาการรักษาพยาบาล เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วถือได้ว่าสวัสดิการเกี่ยวกับระยะเวลาที่จ่ายค่ารักษาพยาบาลที่โจทก์จัดให้อยู่ในระดับเดียวกับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ สมควรได้คะแนน ๐ คะแนน เมื่อรวมคะแนนกับอีกแปดหัวข้อซึ่งมีคะแนนรวมเท่ากับ ๐ คิดเป็นคะแนนรวมทั้งสิ้นเท่ากับ ๐ จึงต้องถือว่าสวัสดิการที่โจทก์จัดให้พนักงานอยู่ในระดับเดียวกับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ โจทก์จึงไม่ได้รับการลดส่วนอัตราเงินสมทบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๔๐/๒๕๔๕)

๑.๓ ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย

ในระหว่างที่ลูกจ้างผู้ประกันตนป่วยมิได้ไปทำงาน นายจ้างได้ส่งเงินสมทบในส่วนของลูกจ้างผู้ประกันตนให้พร้อมเงินสมทบของนายจ้าง ดังนี้ แม้จะเป็นเงินของนายจ้าง มิใช่เงินที่หักมาจากค่าจ้างของลูกจ้างผู้ประกันตน โดยมีเจตนาที่จะช่วยเหลือลูกจ้างให้ได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลตามสิทธิอันเป็นการแสดงถึงความเอื้ออาทรของนายจ้างต่อลูกจ้าง หากใช่เป็นการกระทำที่ไม่สุจริตและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อลูกจ้างผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ภริยาของลูกจ้างย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๘๖/๒๕๔๘)

๒. กฎหมายลำดับรอง

ประกาศคณะกรรมการประกันสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การลดส่วนอัตราเงินสมทบเกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยกรณีทุพพลภาพ กรณีคลอดบุตร และกรณีตาย พ.ศ. ๒๕๓๔ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขอลดส่วนและการพิจารณาหักส่วนลดอัตราเงินสมทบที่รัฐบาล นายจ้าง และลูกจ้างจะต้องส่งเข้ากองทุนประกันสังคม

<p>มาตรา ๕๖^{๔๓} ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดเห็นว่าตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๕๔ และประสงค์จะขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น ให้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด ภายในสองปีนับแต่วันที่มิสิทธิ และให้เลขาธิการ หรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณาสั่งการโดยเร็ว</p> <p>ในกรณียื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่อาจยื่นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวต่อเลขาธิการ หากเลขาธิการเห็นว่ามิใช่เหตุผลและความจำเป็นเพียงพอ ให้รับคำขอนั้นไว้พิจารณา</p> <p>ในกรณีที่มีการส่งจ่ายประโยชน์ทดแทนตามวรรคหนึ่งเป็นตัวเงิน และได้แจ้งให้ผู้ประกันตนหรือบุคคลซึ่งมีสิทธิทราบแล้ว ให้ผู้ประกันตนหรือบุคคลซึ่งมีสิทธิมารับเงินดังกล่าวโดยเร็ว หากไม่มารับภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักงาน ให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุน</p>	<p>การขอรับ ประโยชน์ ทดแทน</p>
--	---

๑. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

กรณีไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ บทบัญญัติมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ เนื่องจากการกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ไม่ใช่การปฏิบัติที่ไม่สมควรกับความเป็นมนุษย์ของผู้ประกันตนตามความหมายของคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และมีใช้การละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกันตนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖ แต่อย่างใด และเนื่องจากพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือกรณีคลอดบุตรด้วย จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นและการกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีก็มีผลใช้บังคับกับลูกจ้างทุกคน ซึ่งหากลูกจ้างผู้ประกันตนคนใดมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณีตามมาตรา ๘๔ ทวิ เงื่อนไขดังกล่าว

^{๔๓} มาตรา ๕๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

จึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ (คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๖ เรื่อง ศาลแรงงานกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นางจิรวรรณ ตรีภักดิ์รังษีกุล) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่าพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่)

๒. คำพิพากษาศาลฎีกา

๒.๑ กรณีไม่ถือว่าถูกตัดสิทธิ แม้จะไม่ได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมภายในหนึ่งปี

(๑) มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง มิได้บัญญัติว่าหากผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิรับประโยชน์ทดแทนไม่ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในเวลาดังกล่าวจะมีผลทำให้สิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนระงับสิ้นไป ดังนั้น ระยะเวลาการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีดังกล่าวจึงเป็นเพียงกำหนดระยะเวลาเร่งรัดให้ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนใช้สิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนโดยเร็ว ซึ่งเป็นชั้นขอใช้สิทธิเท่านั้น ไม่ใช่บทบัญญัติตัดสิทธิแต่อย่างใด ต่างจากกรณีได้รับแจ้งให้ไปรับประโยชน์ทดแทนที่เป็นตัวเงินตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง ดังนั้น แม้โจทก์จะไม่ได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมภายในหนึ่งปีก็ไม่ถูกตัดสิทธิที่จะได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๓๐/๒๕๕๐ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๘๓/๒๕๕๐)

(๒) มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ไม่ได้บัญญัติตัดสิทธิผู้ยื่นคำขอไว้โดยเด็ดขาด จึงต้องแปลว่าการที่ผู้ยื่นคำขอยื่นคำขอเกินกำหนดระยะเวลา ๑ ปี อันจะทำให้ผู้ยื่นคำขอต้องเสียสิทธินั้น ต้องเป็นกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่มีเหตุอันสมควรหรือความจำเป็นที่ต้องใช้สิทธิล่าช้า หากผู้ยื่นคำขอมิใช่เหตุอันสมควรหรือความจำเป็นที่ต้องใช้สิทธิล่าช้าก็จะนำระยะเวลาดังกล่าวมาตัดสิทธิผู้ยื่นคำขอหาได้ไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙๕/๒๕๔๗ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๒๕/๒๕๔๘ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๒๕/๒๕๔๘ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๑ - ๘๖๔/๒๕๔๘ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๓๙๔ - ๑๑๔๔๗/๒๕๔๗ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙๕/๒๕๔๗)

๒.๒ กรณีถูกตัดสิทธิเพราะไม่ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมภายในหนึ่งปี

ข้ออ้างของผู้ประกันตนที่อ้างว่าไม่ทราบว่าจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมภายใน ๑ ปี นับแต่วันสิ้นสภาพเป็นลูกจ้างนั้น มิใช่เหตุอันสมควรหรือมีความจำเป็นที่จะต้องใช้สิทธิล่าช้าอันจะถือเป็นข้อยกเว้นที่ไม่อาจยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายใน ๑ ปี ตามมาตรา ๕๖ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๖๒/๒๕๔๘)

๒.๓ การยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน

(๑) ผู้ประกันตนเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแจ้งว่าการใช้สิทธิประกันสังคมไม่คุ้มครองถึงโรคมะเร็ง ผู้ประกันตนจึงเข้ารับการรักษาพยาบาลโดยไม่ใช้สิทธิประกันสังคมและเสียชีวิตเมื่อ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๑ ต่อมาเมื่อต้นปี ๒๕๔๕ ผู้จัดการมรดกของผู้ประกันตนทราบว่าการประกันสังคมคุ้มครองถึงโรคมะเร็งจึงเรียกร้องเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า

ที่ผู้จัดการมรดกยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนล่าช้า (พ้นระยะเวลา ๑ ปีนับแต่วันที่มรณภาพ) มิได้เกิดขึ้นจากการละเลยเพิกเฉยหรือจงใจไม่ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด การยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนล่าช้าเป็นไปโดยมีเหตุผลอันสมควรหรือมีความจำเป็นโดยแท้ ถือว่าได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมพ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่งแล้ว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๓๓/๒๕๔๘)

(๒) เมื่อผู้ประกันตนไม่ทราบว่าจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่มรณภาพขอรับประโยชน์ทดแทน และมีเหตุสมควรที่ผู้ประกันตนต้องใช้สิทธิยื่นคำขอล่าช้า จึงนำระยะเวลาที่ผู้ประกันตนไม่ได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพเพราะไม่ทราบว่ามรณภาพได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพและต้องยื่นคำขอภายใน ๑ ปี มาตัดสิทธิของผู้ประกันตนไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๕๓/๒๕๔๘)

(๓) ผู้ประกันตนอ้างเหตุที่ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพล่าช้าเนื่องจากนายจ้างไม่ได้แจ้งให้ผู้ประกันตนทราบว่าจะต้องยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนเมื่อใด เหตุดังกล่าวเป็นเหตุสมควรทำให้ผู้ประกันตนยื่นคำขอล่าช้า แม้จะยื่นคำขอเกิน ๑ ปี ก็ยังมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๘๔/๒๕๔๘)

(๔) ผู้ประกันตนเป็นคนต่างด้าวไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้ และนายจ้างไม่เคยประชุมชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ จึงมีเหตุอันควรที่ผู้ประกันตนไม่ทราบว่าจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่มรณภาพขอรับประโยชน์ทดแทน และมีเหตุสมควรที่ผู้ประกันตนต้องใช้สิทธิยื่นคำขอล่าช้าจึงนำระยะเวลา ๑ ปี มาตัดสิทธิของผู้ประกันตนไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๔๗/๒๕๔๘)

(๕) บทบัญญัติมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง เป็นกำหนดระยะเวลาเร่งรัดให้ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนใช้สิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนโดยเร็ว ไม่ใช่บทบัญญัติตัดสิทธิ แม้ผู้ประกันตนจะยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรเกิน ๑ ปี นับแต่วันที่มรณภาพขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทน ก็ยังมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนดังกล่าวได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๒๕/๒๕๔๙ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๐๐/๒๕๔๙ กรณีชราภาพ วินิจฉัยเช่นเดียวกัน)

(๖) มาตรา ๘๔ ทวิ มีใช้บทบัญญัติตัดสิทธิแม้ผู้ประกันตนยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมเกินหนึ่งปีนับแต่วันที่มรณภาพขอรับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ก็ไม่ถูกตัดสิทธิที่จะได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๗๕/๒๕๔๙)

(๗) แม้ผู้ประกันตนจะยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมเกินหนึ่งปีนับแต่วันที่มรณภาพขอรับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ก็ไม่ถูกตัดสิทธิที่จะได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๐๙/๒๕๕๑)

๓. กฎหมายลำดับรอง

กฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ออกเงินสมทบเข้ากองทุน เพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน

<p>มาตรา ๕๗^{๔๔} การคำนวณค่าจ้างรายวันในการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ให้คำนวณโดยนำค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบสูงสุดสามเดือนภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนเดือนที่มีสิทธิมารวมกันเป็นฐานในการคำนวณ แล้วหารด้วยเก้าสิบ ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีค่าจ้างไม่ครบสามเดือน ให้คำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ยเป็นรายวัน^{๔๕}</p> <p>สำหรับการคำนวณค่าจ้างรายวันในการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ นั้น ให้คำนวณโดยเฉลี่ยจากจำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง</p>	<p>การคำนวณ ค่าจ้างรายวันใน การจ่ายเงิน ทดแทนการขาด รายได้</p>
---	--

คำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีการคำนวณเงินทดแทนการขาดรายได้

แนวปฏิบัติที่ผู้อำนวยการกองประสานการแพทย์และฟื้นฟูสมรรถภาพออกไว้สำหรับผู้ประกันตนได้รับการกระทบกระเทือนทางสมองอย่างรุนแรงว่า การวินิจฉัยผู้ประกันตนที่บาดเจ็บ ควรเป็นผู้ที่ได้รับการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพมาแล้วอย่างน้อยหนึ่งปี จึงจะพิจารณาว่าทุพพลภาพหรือไม่นั้น เป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การวินิจฉัยกรณีทุพพลภาพเนื่องจากบาดเจ็บของสมองได้ถูกต้องตามประกาศสำนักงานประกันสังคมฉบับดังกล่าวเท่านั้น มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดวันเริ่มต้นแห่งสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพแต่ประการใด เมื่อโจทก์เป็นผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพตั้งแต่วันที่โจทก์ประสบอุบัติเหตุ การคำนวณเงินทดแทนการขาดรายได้กรณีโจทก์จึงต้องคำนวณจากค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง มิใช่คำนวณจากค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๙๒/๒๕๕๕)

<p>มาตรา ๕๘ การรับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้ในกรณีที่เป็นบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนจะต้องรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามมาตรา ๕๔</p> <p>รายละเอียดและเงื่อนไขเกี่ยวกับบริการทางการแพทย์ที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนจะได้รับ ให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ</p>	<p>การรับ ประโยชน์ ทดแทนในกรณี ที่เป็นบริการ ทางการแพทย์</p>
---	--

๑. คำพิพากษาศาลฎีกา

๑.๑ กรณีไม่มีบัตรรับรองสิทธิหรือไม่ได้แสดงบัตรรับรองสิทธิไม่เป็นเหตุให้ถูกตัดสิทธิรับประโยชน์ทดแทนที่มีอยู่แล้วตามกฎหมาย

^{๔๔} มาตรา ๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๔๕} มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

(๑) แม้ผู้ประกันตนยังไม่ได้รับบัตรรับรองสิทธิจากจำเลย แต่สิทธิในการรับ ประโยชน์ทดแทนของผู้นั้นมีอยู่แล้วตามกฎหมาย ดังนั้น การออกบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลตามระเบียบสำนักงานประกันสังคม ว่าด้วยการออกบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ศ. ๒๕๓๕ ของจำเลยจึงเป็นเพียงเพื่อรับรองสิทธิของผู้ประกันตนเกี่ยวกับความสะดวกในการไปรับบริการทางการแพทย์ ณ สถานบริการที่ปรากฏชื่อในบัตร ฉะนั้น การที่จำเลยออกบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลให้โจทก์หลังจากโจทก์ประสบอุบัติเหตุจะมีใช่เป็นความบกพร่องของจำเลยก็ตาม แต่จำเลยจะอ้างเหตุว่าขณะที่โจทก์ได้รับอุบัติเหตุโจทก์ไม่มีบัตรรับรองสิทธิตามระเบียบของจำเลยมาเป็นการตัดสิทธิรับประโยชน์ทดแทนของโจทก์ที่มีอยู่แล้วตามกฎหมายหาได้ไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๑๔/๒๕๕๐)

(๒) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และระเบียบสำนักงานประกันสังคม ว่าด้วยการออกบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีมาตราใดหรือข้อใดในพระราชบัญญัติหรือระเบียบดังกล่าวกำหนดว่าหากไม่แสดงบัตรรับรองสิทธิหรือไม่ไปขอออกใบแทนบัตรรับรองสิทธิกรณีบัตรสูญหายแล้วผู้ประกันตนจะเสียสิทธิอย่างไร เมื่อโจทก์เป็นผู้จ่ายเงินสมทบครบถ้วนเวลามีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือป่วยเจ็บอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน และได้รับบัตรรับรองสิทธิแล้ว โจทก์จึงมีสิทธิได้รับเงิน เพียงแต่โจทก์มิได้แสดงบัตรรับรองสิทธิเมื่อเข้ารับราชการรักษาเพราะบัตรสูญหายแต่โจทก์ได้แจ้งความและไม่ได้ไปขอออกใบแทนเท่านั้น โจทก์หาสิ้นสิทธิที่จะได้รับเงินไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑๖๖/๒๕๓๙)

๑.๒ กรณีไม่ถือเป็นการสละสิทธิหรือไม่ประสงค์จะใช้สิทธิประกันสังคม หากเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนต้องรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลอื่นเพื่อรักษาชีวิต

โจทก์เข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลตามสิทธิแล้ว แต่โจทก์มีอาการหนักมาก จึงถูกส่งตัวต่อไปยังโรงพยาบาลเครือข่ายระดับบน และโจทก์อยู่ที่โรงพยาบาลดังกล่าวกว่า 16 ชั่วโมง ก็มิได้รับการบำบัดรักษาอาการเลือดคั่งในสมองจนอาการทรุดลงเรื่อย ๆ จนตกอยู่ในภยันตรายแก่ชีวิต ญาติโจทก์จึงย้ายโจทก์ไปโรงพยาบาลอื่นซึ่งแพทย์ได้ทำการผ่าตัดสมองทันที โจทก์จึงมีชีวิตรอดมาได้ จึงเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องกระทำเพื่อรักษาชีวิตโจทก์ ถือได้ว่าโจทก์มีเหตุผลสมควรที่ไม่สามารถรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามสิทธิได้ และต้องไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลอื่นตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ กรณียังถือไม่ได้ว่าโจทก์สละสิทธิหรือไม่ประสงค์จะใช้สิทธิประกันสังคม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๓๔/๒๕๕๖)

๒. กฎหมายลำดับรอง

๒.๑ ระเบียบสำนักงานประกันสังคมว่าด้วยรายละเอียดและเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับบริการทางการแพทย์ของผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตน พ.ศ. ๒๕๓๔

๒.๒ ระเบียบสำนักงานประกันสังคมว่าด้วยรายละเอียดและเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริการทางการแพทย์ของผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๕๙ ให้เลขาธิการประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตท้องที่และชื่อสถานพยาบาลที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตน มีสิทธิไปรับบริการทางการแพทย์ได้	เขตท้องที่และชื่อสถานพยาบาล
--	-----------------------------

<p>ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับการทางการแพทย์ ถ้าทำงานหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตท้องที่ใดให้ไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามวรรคหนึ่งที่อยู่ในเขตท้องที่นั้น เว้นแต่ในกรณีที่ในเขตท้องที่นั้นไม่มีสถานพยาบาลตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนมีเหตุผลสมควรที่ไม่สามารถไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลดังกล่าวได้ ก็ให้ไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามวรรคหนึ่งที่อยู่ในเขตท้องที่อื่นได้</p> <p>ในกรณีที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตน ไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคสอง ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ที่ต้องจ่ายให้แก่สถานพยาบาลอื่นนั้นตามจำนวนที่สำนักงานกำหนด โดยคำนึงถึงสภาพของการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย การคลอดบุตร สภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละเขตท้องที่ และลักษณะของการบริการทางการแพทย์ที่ได้รับ ทั้งนี้ จะต้องไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ</p>	<p>ที่มีสิทธิรับ บริการทาง การแพทย์</p>
--	---

คำพิพากษาศาลฎีกา

๑. กรณีไม่ถึงเป็นการสละสิทธิหรือไม่ประสงค์จะใช้สิทธิประกันสังคม หากเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนต้องรับการรักษายาบาลที่โรงพยาบาลอื่นเพื่อรักษาชีวิต

โจทก์เข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลตามสิทธิแล้ว แต่โรงพยาบาลตามสิทธิหรือโรงพยาบาลในเครือไม่สามารถให้บริการหรือเยียวยารักษาเพื่อให้โจทก์รอดชีวิตได้ อาการทรุดลงเรื่อย ๆ จนตกอยู่ในภยันตรายแก่ชีวิต จึงเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องกระทำเพื่อรักษาชีวิตโจทก์ โดยนำโจทก์ไปรับรักษาพยาบาลทางสมองที่โรงพยาบาลอื่น ซึ่งแพทย์ได้ทำการผ่าตัดสมองทันที โจทก์จึงมีชีวิตรอดมาได้ ซึ่งต้องถือว่าโจทก์มีเหตุผลสมควรที่ไม่สามารถรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามสิทธิได้และต้องไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลอื่นตามมาตรา ๕๙ กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่าโจทก์สละสิทธิหรือไม่ประสงค์จะใช้สิทธิประกันสังคม (คำพิพากษาศาลฎีกา ๖๙๓๔/๒๕๕๖)

๒. สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีเจ็บป่วย

อาการป่วยของโจทก์ไม่ได้เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน เพราะมีการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลตามสิทธิมาระยะหนึ่งแล้ว แต่อาการของโจทก์ไม่ดีขึ้นมีแต่จะทรุดลงจนเมื่อแพทย์ตรวจวินิจฉัยได้ข้อสรุปว่าจะจะเป็นโรคหัวใจในถุงน้ำดี จำเป็นต้องทำการเอ็กซเรย์ด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เครื่องเอ็กซเรย์ของโรงพยาบาลตามสิทธิก็ชำรุด แพทย์ผู้ทำการรักษาต้องสั่งให้นำตัวโจทก์ไปเอ็กซเรย์ที่ศูนย์ประชาชนซึ่งกำหนดนัดไว้แล้ว ก็ไม่อาจดำเนินการได้เพราะติดขัดที่ขั้นตอนอนุมัติของผู้อำนวยการโรงพยาบาลตามสิทธิ และไม่มี การนัดไปทำการเอ็กซเรย์ที่ศูนย์ประชาชนขึ้นอีก ในขณะที่โจทก์ยังคงมีอาการเจ็บปวดมากขึ้นไม่มีความหวังว่าจะได้รับการรักษาต่อไปอย่างไร เสี่ยงต่อความตายหรือไม่ จนไม่อาจรอรับการรักษาจากโรงพยาบาลตามสิทธิอีกต่อไป โดยแพทย์ผู้ทำการรักษาโจทก์ที่โรงพยาบาล ๘. ก็ให้ความเห็นว่า อาการป่วยของโจทก์มีความจำเป็น ต้องรักษารีบด่วน หากมิได้รับการรักษายาบาลทันทีทันใดอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตได้ ดังนี้ ถือได้แล้วว่าเป็นกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน จำเป็นต้องได้รับการรักษายาบาลเป็นการด่วน และมีความจำเป็นเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้

ในการรักษาของโรงพยาบาลตามสิทธิข้าราชการ โจทก์มีเหตุผลสมควรที่ไม่สามารถรับบริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาลตามสิทธิได้ โจทก์มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีเจ็บป่วยตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕๙ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๗๓/๒๕๕๙)

๓. กรณีไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าบริการทางการแพทย์

โจทก์มีอาการแน่นหน้าอกกะทันหัน ราวที่วังแขน อาเจียน โจทก์ถูกนำส่งโรงพยาบาล ศ. ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ใหญ่ที่สุด แพทย์ให้การรักษาด้วยยาอาการดีขึ้น ภรรยาโจทก์เห็นว่าอาการโจทก์มีลักษณะรุนแรงควรได้รับการรักษาโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญประกอบกับโจทก์เคยรักษากับแพทย์ที่โรงพยาบาล ช. ซึ่งมีแพทย์ที่ชำนาญเฉพาะทาง ภรรยาโจทก์จึงติดต่อและย้ายโจทก์ไปรักษาที่โรงพยาบาล ช. ทั้งที่ได้ความว่าโรงพยาบาล ก. ซึ่งเป็นสถานพยาบาลตามสิทธิมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับโรงพยาบาล ศ. มากกว่าโรงพยาบาล ช. และใช้ระยะเวลาเดินทางน้อยกว่ากัน เมื่อภรรยาและญาติโจทก์ตัดสินใจส่งตัวโจทก์ไปรักษาที่โรงพยาบาล ช. เพราะภรรยาและญาติโจทก์มีความเชื่อถือการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาล ช. ซึ่งโจทก์เคยรักษาที่โรงพยาบาลนี้มาก่อน การที่นำตัวโจทก์ไปรักษาที่โรงพยาบาล ช. ซึ่งมีใช้สถานพยาบาลตามสิทธิ จึงมิใช่เป็นกรณีที่มีเหตุผลสมควรหรือจำเป็นต้องรับบริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาล ช. ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕๙ วรรคสอง และประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม เรื่องหลักเกณฑ์และจำนวนเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๘ โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยจ่ายเงินค่าบริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาล ช. (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๙๔/๒๕๖๐)

มาตรา ๖๐ ในกรณีที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลแล้วละเลยหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำสั่งของแพทย์โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายจะส่งลดประโยชน์ทดแทนก็ได้ ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการแพทย์	การส่งลด ประโยชน์ ทดแทน
--	-------------------------------

มาตรา ๖๑ ^{๔๖} (ยกเลิก)	
---------------------------------	--

มาตรา ๖๑/๑ ^{๔๗} ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามมาตรา ๖๔ และมาตรา ๗๑ ในช่วงเวลาเดียวกัน ให้มีสิทธิขอรับเงินทดแทนการขาดรายได้เพียงประเภทเดียว โดยให้แสดงความจำนงตามแบบที่เลขาธิการกำหนด	กรณีผู้ประกันตนมี สิทธิได้รับเงิน ทดแทนในช่วงเวลา เดียวกันให้มีสิทธิ ได้รับเพียงประเภท เดียว
--	---

^{๔๖} มาตรา ๖๑ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๔๗} มาตรา ๖๑/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

หมวด ๒

ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย

มาตรา ๖๒ ^{๔๘} ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน	สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย
---	--

การบริการทางการแพทย์

คณะกรรมการการแพทย์ได้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ในกรณีที่ผู้ประกันตนต้องเข้ารับบริการทางการแพทย์ให้ผู้ประกันตนเข้ารับบริการทางการแพทย์ ณ สถานพยาบาลที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด กล่าวคือ เป็นสถานพยาบาลที่ปรากฏชื่อตาม “บัตรรับรองสิทธิ” ที่สำนักงานประกันสังคมออกให้แก่ผู้ประกันตน เมื่อผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ เดือน โดยเป็นสิทธิของผู้ประกันตนที่จะเลือกสถานพยาบาลเพื่อเข้ารับบริการทางการแพทย์ ทั้งนี้ ในการเข้ารับบริการทางการแพทย์นั้นผู้ประกันตนสามารถเข้ารับบริการทางการแพทย์โดยไม่จำกัดจำนวนครั้งและไม่จำกัดจำนวนเงินค่ารักษาพยาบาลโดยผู้ประกันตนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และจะได้รับการบริการทางการแพทย์ ดังนี้

- (๑) ได้รับการตรวจวินิจฉัยโรคและบำบัดทางการแพทย์จนสิ้นสุดการรักษา
- (๒) ได้รับการบริการกินอยู่และรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลสำหรับคนไข้ใน
- (๓) ได้รับยาและเวชภัณฑ์ที่มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่ามาตรฐานบัญชียาหลักแห่งชาติ
- (๔) ได้รับการจัดส่งต่อเพื่อการรักษาระหว่างสถานพยาบาล
- (๕) ให้ได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยมีการให้สุขศึกษาและภูมิคุ้มกันโรค

ตามโครงการแห่งชาติ

มาตรา ๖๓ ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ได้แก่	ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน
(๑) ค่าตรวจวินิจฉัยโรค	
(๒) ค่าส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค	
(๓) ค่าบำบัดทางการแพทย์ และค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ	
(๔) ค่ากินอยู่และรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล	
(๕) ค่ายา และค่าเวชภัณฑ์	
(๖) ค่ารถพยาบาล หรือค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย	

^{๔๘} มาตรา ๖๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

(๗) ค่าใช้จ่ายเป็นเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ประกันตน ในกรณีที่ผู้ประกันตนได้รับความเสียหายจากการรับบริการทางการแพทย์ เมื่อสำนักงานได้จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ประกันตนไปแล้ว ให้สำนักงานมีสิทธิไล่เบี้ยแก่ผู้กระทำผิดได้

(๘) ค่าบริการอื่นที่จำเป็น^{๔๔}

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ผู้ประกันตนที่ต้องหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ ให้ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๔ ด้วย

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีไม่ใช่ค่าบริการอื่นที่จำเป็นตามมาตรา ๖๓ (๖)

ค่าบริการอื่นที่จำเป็นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ หมายความว่าค่าบริการอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการรักษาพยาบาลผู้ประกันตนนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๓ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ สำหรับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคซึ่งมีลักษณะเป็นการป้องกันเพื่อมิให้เกิดการเจ็บป่วยขึ้นก่อนนั้น ไม่ถือว่าเป็นประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงไม่ครอบคลุมถึงกรณีการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคซึ่งเป็นกรณีที่เกิดขึ้นก่อนที่ผู้ประกันตนจะประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย (เรื่องเสร็จที่ ๓๙๙/๒๕๔๙ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ค่าบริการอื่นที่จำเป็นตามมาตรา ๖๓ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓)

๒. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องและกฎหมายลำดับรอง

๒.๑ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๘/๒๕๕๙ เรื่อง การรับบริการสาธารณสุขของคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ เป็นการกำหนดให้คนพิการได้รับการอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ โดยเฉพาะการรับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพเพื่อคนพิการได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้

๒.๒ ประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีผู้ประกันตนที่ติดเชื้อ HIV และผู้ประกันตนที่เป็นโรคเอดส์ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน เพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตนที่ติดเชื้อ HIV และผู้ประกันตนที่เป็นโรคเอดส์ให้ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์ตามมติคณะกรรมการการแพทย์โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกันสังคม

๒.๓ ประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีผู้ประกันตนที่ติดเชื้อเอชไอวี (HIV) และผู้ประกันตนที่เป็นโรคเอดส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์

^{๔๔} มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีผู้ประกันตนติดเชื้อเอชไอวี (HIV) และผู้ประกันตนที่เป็นโรคเอดส์ ให้ได้รับยาต้านไวรัสเอชไอวีเพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตน

๒.๔ ประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์ และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน เพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตนซึ่งประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ในกรณีที่ผู้ประกันตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ให้ผู้ประกันตนไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลที่สำนักงานกำหนดให้ผู้ประกันตนผู้นั้นมีสิทธิไปรับบริการทางการแพทย์ การจ่ายเงินค่าบริการทางการแพทย์ให้แก่สถานพยาบาลหรือผู้ประกันตนกรณีรักษาโรคที่มีค่าใช้จ่ายสูง การจ่ายค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรคให้แก่ผู้ประกันตนหรือสถานพยาบาล เหตุหรือกลุ่มโรคและบริการดังต่อไปนี้ ไม่มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์

<p>มาตรา ๖๔ ในกรณีที่ผู้ประกันตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ในอัตราร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามมาตรา ๕๗ สำหรับการที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ครั้งหนึ่งไม่เกินเก้าสิบวัน และในระยะเวลาหนึ่งปี ปฏิทินต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เว้นแต่การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ก็ให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันแต่ไม่เกินสามร้อยหกสิบห้าวัน</p> <p>ระยะเวลาได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ให้เริ่มนับแต่วันแรกที่ต้องหยุดงานตามคำสั่งของแพทย์จนถึงวันสุดท้ายที่แพทย์กำหนดให้หยุดงาน หรือจนถึงวันสุดท้ายที่หยุดงาน ในกรณีที่ผู้ประกันตนกลับเข้าทำงานก่อนครบกำหนดเวลาตามคำสั่งของแพทย์แต่ไม่เกินระยะเวลาที่กำหนดในวรรคหนึ่ง</p> <p>ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับค่าจ้างจากนายจ้าง ในระหว่างหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือมีสิทธิตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน สัญญาจ้างแรงงาน หรือข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างแล้วแต่กรณี ผู้ประกันตนไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามวรรคหนึ่งจนกว่าสิทธิได้รับเงินค่าจ้างนั้นได้สิ้นสุดลงจึงจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทนดังกล่าวเท่าระยะเวลาที่คงเหลือ และถ้าเงินค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้างในกรณีใดน้อยกว่าเงินทดแทนการขาดรายได้จากกองทุน ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากกองทุนในส่วนที่ขาดด้วย</p>	<p>สิทธิได้รับเงิน ทดแทน การขาดรายได้</p>
---	--

สิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้

ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ในอัตราร้อยละห้าสิบของค่าจ้างของผู้ประกันตนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

(๑) ผู้ประกันตนที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยต้องหยุดงานตามคำสั่งแพทย์ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๙๐ วัน และในระยะเวลาหนึ่งปีปฏิทินต้องไม่เกิน ๑๘๐ วัน

(๒) กรณีผู้ประกันตนเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เกิน ๑๘๐ วัน แต่ไม่เกิน ๓๖๕ วัน

(๓) ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามระยะเวลาการลาป่วยแต่ไม่เกิน ๙๐ วันต่อครั้ง และไม่เกิน ๑๘๐ วันต่อปี ยกเว้นโรคเรื้อรัง มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เป็นระยะเวลา ไม่เกิน ๓๖๕ วันต่อปี

(๔) การคำนวณเงินทดแทนการขาดรายได้ต้องเริ่มคำนวณตั้งแต่วันที่หยุดงานตามคำสั่ง แพทย์จนถึงวันสุดท้ายที่แพทย์สั่งให้หยุดงานตามเงื่อนไข ดังนี้

๑) ต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ประกันตนขาดรายได้จริง ๆ ในระหว่างการหยุดงานตามคำสั่ง แพทย์

๒) ถ้าผู้ประกันตนกลับเข้าทำงานก่อนวันสุดท้ายที่แพทย์สั่งให้หยุดงาน การคำนวณเงิน ทดแทนการขาดรายได้ จะสิ้นสุดในวันที่ผู้ประกันตนกลับเข้าทำงาน

๓) กรณีผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับค่าจ้างในระหว่างหยุดงานเพื่อรักษาพยาบาลตามกฎหมาย คຸ້ມຄອງแรงงาน หรือมีสิทธิได้รับค่าจ้างตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลง เกี่ยวกับสภาพการจ้างแล้วแต่กรณี ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ ดังนี้

๓.๑) ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อสิทธิได้รับค่าจ้าง ตามกฎหมายคຸ້ມຄອງแรงงานสิ้นสุดลงและจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เท่าระยะเวลาที่เหลือเท่านั้น นั่นคือเมื่อลูกจ้างมีสิทธิลาป่วยตามกฎหมายคຸ້ມຄອງแรงงานเท่าที่ป่วยจริง แต่มีสิทธิได้รับค่าจ้างปีหนึ่งไม่เกิน สามสิบวันทำงาน การคำนวณเงินทดแทนการขาดรายได้จึงต้องหักจำนวนวันลาป่วยดังกล่าวก่อนและคำนวณเงิน ทดแทนการขาดรายได้เท่าระยะเวลาที่เหลือ

๓.๒) ถ้าผู้ประกันตนได้รับค่าจ้างน้อยกว่าเงินทดแทนการขาดรายได้ จะได้รับเงิน ทดแทนการขาดรายได้ในส่วนที่ขาดอยู่

ดังนั้น เมื่อผู้ประกันตนซึ่งเป็นลูกจ้างต้องหยุดงานตามคำสั่งแพทย์ จะต้องใช้สิทธิลาป่วย ตามกฎหมายคຸ້ມຄອງแรงงานเป็นเวลา ๓๐ วันต่อปี ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับค่าจ้างที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายให้ ตามกฎหมายคຸ້ມຄອງแรงงาน แต่ในกรณีที่ลูกจ้างใช้สิทธิลาเกินกว่า ๓๐ วัน ส่วนที่เกินกว่าระยะเวลาดังกล่าว ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้จากกองทุนประกันสังคมตามระยะเวลาที่ลา แต่ไม่เกินอัตรา และจำนวนวันตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด ๓

ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร

<p>มาตรา ๖๕^{๕๐} ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร สำหรับตนเองหรือภริยา ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าเดือน</p> <p>ในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่มีภริยา หากผู้ประกันตนอยู่กินฉันสามีภริยากับหญิงใดโดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรสำหรับหญิงนั้นด้วย</p>	<p>สิทธิได้รับ</p> <p>ประโยชน์</p> <p>ทดแทนในกรณี</p> <p>คลอดบุตร</p>
--	---

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ประกันตน

แต่ละคน

สิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ประกันแต่ละคน ถ้าผู้ประกันตนแต่ละคนได้ออกเงินสมทบครบตามเกณฑ์ที่มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ ผู้ประกันตนย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีคู่สมรสเป็นผู้ประกันตนด้วย ผู้ประกันตนย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนสำหรับผู้ประกันตนคลอดบุตรเองสองครั้ง และย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนสำหรับคู่สมรสของผู้ประกันตนคลอดบุตรอีกสองครั้งด้วย (เรื่องเสรีจที่ ๕๔๖/๒๕๓๕ บันทึกเรื่อง การตีความพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (กรณีการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างรายเดือน ประโยชน์ทดแทนการคลอดบุตรและประโยชน์ทดแทนการขาดรายได้จากการคลอดบุตร))

๒. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

กรณีบทบัญญัติมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

บทบัญญัติมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ เนื่องจากการกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ไม่ใช่การปฏิบัติที่ไม่สมควรกับความเป็นมนุษย์ของผู้ประกันตนตามความหมายของคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และมีใช้การละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกันตนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖ แต่อย่างใด และเนื่องจากพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือกรณีคลอดบุตรด้วย จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และการกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีก็มีผลใช้บังคับกับลูกจ้างทุกคนซึ่งหากลูกจ้างผู้ประกันตนคนใดมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณีตามมาตรา ๘๔ ทวิ เงื่อนไขดังกล่าวจึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ (คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๖ เรื่อง ศาลแรงงานกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นางจิรวรรณ ตริภักดิ์รังษีกุล) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔

^{๕๐} มาตรา ๖๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

ว่าพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่)

<p>มาตรา ๖๖ ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร ได้แก่</p> <p>(๑) ค่าตรวจและรับฝากครรภ์</p> <p>(๒) ค่าบำบัดทางการแพทย์</p> <p>(๓) ค่ายาและค่าเวชภัณฑ์</p> <p>(๔) ค่าทำคลอด</p> <p>(๕) ค่ากินอยู่และรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล</p> <p>(๖) ค่าบริบาลและค่ารักษาพยาบาลทารกแรกเกิด</p> <p>(๗) ค่ารถพยาบาลหรือค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย</p> <p>(๘) ค่าบริการอื่นที่จำเป็น</p> <p>ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนด</p> <p>โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ</p> <p>ผู้ประกันตนซึ่งต้องหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรให้ได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๗ ด้วย^{๕๑}</p>	<p>ประโยชน์</p> <p>ทดแทนในกรณี</p> <p>คลอดบุตร</p>
---	---

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรอาจมีได้ทั้งเกิดขึ้นก่อนคลอดและหลังคลอด

ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรตามมาตรา ๖๖ อาจมีได้ทั้งที่เกิดขึ้นก่อนคลอดและหลังคลอด และเป็นประโยชน์ที่อาจแยกจากกันได้ ดังนั้น ถ้าผู้ประกันตนยังจ่ายเงินสมทบไม่ครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ประกันตนย่อมไม่มีสิทธิจะได้รับประโยชน์ทดแทนสำหรับกรณีที่เกิดขึ้นก่อนการจ่ายเงินสมทบครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่เมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเมื่อไร สิทธิในการได้รับประโยชน์ทดแทนย่อมเกิดขึ้น ทั้งนี้ เฉพาะสำหรับประโยชน์ทดแทนสำหรับกรณีที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากวันจ่ายเงินสมทบครบตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (เรื่องเสรีจที่ ๕๔๖/๒๕๓๕ บันทึกรายการ การตีความพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (กรณีการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างรายเดือน ประโยชน์ทดแทนการคลอดบุตร และประโยชน์ทดแทนการขาดรายได้จากการคลอดบุตร))

^{๕๑} มาตรา ๖๖ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๖๗ ^{๕๒} ในกรณีที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงานเพื่อการคลอดบุตร ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรไม่เกินสองครั้ง เป็นการเหมาจ่ายในอัตราครึ่งละร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามมาตรา ๕๗ เป็นเวลาเก้าสิบวัน	สิทธิได้รับเงิน สงเคราะห์ การหยุดงานเพื่อ การคลอดบุตร
--	--

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตน ไม่สามารถรับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๖๖ ได้ เนื่องจากผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนไม่ได้คลอดบุตรในสถานพยาบาลตามมาตรา ๕๙ ให้ผู้ประกันตนได้รับประโยชน์ทดแทนการคลอดบุตรตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์ กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ	การรับประโยชน์ ทดแทนการคลอด บุตรกรณีไม่ได้ คลอดบุตรใน สถานพยาบาลตาม มาตรา ๕๙
---	---

หมวด ๔

ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ

มาตรา ๖๙ ^{๕๓} ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนทุพพลภาพ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน	สิทธิได้รับ ประโยชน์ทดแทน ในกรณีทุพพล ภาพ
---	--

มาตรา ๗๐ ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ ได้แก่ (๑) ค่าตรวจวินิจฉัยโรค (๒) ค่าบำบัดทางการแพทย์ (๓) ค่ายาและค่าเวชภัณฑ์ (๔) ค่ากินอยู่และรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล (๕) ค่ารถพยาบาลหรือค่าพาหนะรับส่งผู้ทุพพลภาพ (๖) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจและอาชีพ (๗) ค่าบริการอื่นที่จำเป็น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ	ประโยชน์ทดแทน ในกรณีทุพพล ภาพ
---	-------------------------------------

^{๕๒} มาตรา ๖๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗^{๕๓} มาตรา ๖๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

<p>มาตรา ๗๑^{๕๔} ในกรณีที่ผู้ประกันตนทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามอัตรา และระยะเวลาที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ เงินทดแทนการขาดรายได้ต้องไม่เกินอัตราร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามมาตรา ๕๗</p> <p>ในกรณีที่ผู้ประกันตนทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน และการทุพพลภาพนั้นมีระดับความสูญเสียรุนแรงตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ในอัตราร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามมาตรา ๕๗ ตลอดชีวิต</p>	<p>สิทธิได้รับเงิน ทดแทนการขาด รายได้กรณีทุพพล ภาพอันมิใช่ เนื่องจากการทำงาน</p>
---	--

คำพิพากษาศาลฎีกา

สิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้มีขึ้นตั้งแต่วันที่ประสบอุบัติเหตุ มิใช่ตั้งแต่วันที่แพทย์ประเมินการสูญเสียสมรรถภาพในการทำงาน

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ โจทก์ผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพในเรื่องเงินทดแทนการขาดรายได้นั้นเป็นไปตามมาตรา ๗๑ ส่วนกรณีใดจะเป็นกรณีทุพพลภาพนั้นเป็นไปตามมาตรา ๕ โจทก์สูญเสียสมรรถภาพในการทำงานตลอดมาตั้งแต่วันที่ประสบอุบัติเหตุ เมื่อแพทย์ประเมินการสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของร่างกายโจทก์เช่นนั้น โจทก์ย่อมตกเป็นผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามมาตรา ๗๑ และประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีทุพพลภาพฯ ตั้งแต่วันที่โจทก์ประสบอุบัติเหตุถูกรอยนต์เฉี่ยวชนแล้ว มิใช่ตั้งแต่วันที่แพทย์ประเมินการสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของร่างกายโจทก์แนวปฏิบัติที่ผู้อำนวยการกองประสานการแพทย์และฟื้นฟูสมรรถภาพออกไว้สำหรับกรณีผู้ประกันตนได้รับการกระทบกระเทือนทางสมองอย่างรุนแรงว่า การวินิจฉัยผู้ประกันตนที่บาดเจ็บควรเป็นผู้ที่ได้รับการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพมาแล้วอย่างน้อย ๑ ปี จึงจะพิจารณาว่าทุพพลภาพหรือไม่ นั้น เป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การวินิจฉัยกรณีทุพพลภาพเนื่องจากบาดเจ็บของสมองได้ถูกต้องตามประกาศสำนักงานประกันสังคมเท่านั้น มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดวันเริ่มต้นแห่งสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพแต่ประการใด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๙๒/๒๕๕๕)

<p>มาตรา ๗๒ ในกรณีที่คณะกรรมการการแพทย์วินิจฉัยว่าการทุพพลภาพของผู้ประกันตนได้รับการฟื้นฟูตามมาตรา ๗๐ (๖) จนมีสภาพดีขึ้นแล้ว ให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณาสั่งลดเงินทดแทนการขาดรายได้ เนื่องจากการทุพพลภาพได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ</p> <p>ในกรณีที่ได้มีการลดเงินทดแทนการขาดรายได้ตามวรรคหนึ่งไปแล้ว ต่อมาในภายหลังปรากฏว่าเหตุทุพพลภาพนั้นมีสภาพเสื่อมลง ถ้าคณะกรรมการการแพทย์</p>	<p>การลดเงิน ทดแทนการขาด รายได้เนื่องจาก การทุพพลภาพ</p>
---	--

^{๕๔} มาตรา ๗๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

วินิจฉัยว่าการทูลพลาภาพนั้นเชื่อมลงไปจากที่เคยวินิจฉัยไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้เลขาธิการพิจารณาเพิ่มเงินทดแทนการขาดรายได้^{๕๕}

คำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีตาย เนื่องจากลาป่วยซึ่งไม่มีการจ่ายค่าจ้าง และได้หักค่าจ้างส่งเงินสมทบ

ลูกจ้างลาป่วยตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๕ ตลอดมาจนถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยไม่มีการทำงานให้แก่นายจ้าง จึงไม่มีวันหยุดตามประเพณีดังกล่าว นายจ้างไม่ต้องจ่ายค่าจ้างในวันหยุดตามประเพณีให้แก่ลูกจ้างและไม่ได้หักค่าจ้างของลูกจ้างส่งสำนักงานประกันสังคมตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เมื่อลูกจ้างถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยไม่ได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน ภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนถึงแก่ความตายตามมาตรา ๗๓ โจทก์ซึ่งเป็นภรรยาของลูกจ้างดังกล่าวจึงไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีตายจากสำนักงานประกันสังคม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๘๘/๒๕๔๗)

หมวด ๕

ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย

<p>มาตรา ๗๓^{๕๖} ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายโดยมิใช่ประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ถ้าภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน ให้จ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย ดังนี้</p> <p>(๑) เงินค่าทำศพตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเท่าของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ให้จ่ายให้แก่บุคคลตามลำดับ ดังนี้</p> <p>(ก) บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้จัดการศพและได้เป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน</p> <p>(ข) สามีภรรยา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน</p> <p>(ค) บุคคลอื่นซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน</p>	<p>การจ่าย ประโยชน์ ทดแทนในกรณี ตาย</p>
--	--

^{๕๕} มาตรา ๗๒ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๕๖} มาตรา ๗๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

(๒)^{๕๗} เงินสงเคราะห์กรณีที่มีผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ให้จ่ายแก่บุคคล ซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์นั้น แต่ถ้าผู้ประกันตนมิได้มี หนังสือระบุไว้ก็ให้นำมาเฉลี่ยจ่ายให้แก่สามีหรือภริยา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตน ในจำนวนที่เท่ากัน ดังนี้

(ก) ถ้าก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่สามสิบ หกเดือนขึ้นไปแต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบเดือน ให้จ่ายเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้า สิบของค่าจ้างรายเดือนที่คำนวณได้ตามมาตรา ๕๗ คุณด้วยสี่

(ข) ถ้าก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่ หนึ่งร้อยยี่สิบเดือนขึ้นไป ให้จ่ายเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้าสิบของค่าจ้าง รายเดือนที่คำนวณได้ตามมาตรา ๕๗ คุณด้วยสิบสอง

๑. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ความหมายของคำว่า "บุตร" ของผู้ประกันตนตามมาตรา ๗๓ (๒)

การที่บทบัญญัติมาตรา ๗๓ (๒) ไม่กำหนดว่าต้องเป็นคู่สมรส บิดามารดา หรือบุตรชอบด้วย กฎหมายเหมือนบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็เพราะมีเจตนารมณ์ให้ผู้ได้รับ ประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๗๓ (๒) นี้เป็นสามีภริยา บิดามารดา หรือบุตรตามสถานภาพความเป็นจริง ดังนั้น บุตรของผู้ประกันตนตามมาตรา ๗๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ จึงหมายความรวมถึงบุตรอันแท้จริงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของผู้ประกันตนอันมีสิทธิจะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีที่มีผู้ประกันตนถึงแก่ความตายด้วย (เรื่องเสร็จที่ ๓๘๒/ ๒๕๔๗ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ความหมายของคำว่า “บุตร” ตามมาตรา ๗๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗)

๒. คำพิพากษาศาลฎีกา

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ไม่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “บุตร” ว่ามีความหมายอย่างไร แต่มีการบัญญัติถึงบุตรไว้สองแบบ คือ มาตรา ๗๓ (๒) เกี่ยวกับเงินสมเคราะห์ผู้ประกันตน ถึงแก่ความตาย ใช้คำว่า “บุตร” ส่วนมาตรา ๗๕ ตรี และมาตรา ๗๗ จัตวา (๑) ใช้คำว่า “บุตรชอบด้วยกฎหมาย” เมื่อใช้คำต่างกันตามกฎหมายเดียวกัน แสดงว่ากฎหมายประสงค์จะให้ความหมายของคำว่า “บุตร” แตกต่างจาก คำว่า “บุตรชอบด้วยกฎหมาย” ประกอบกับพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีเจตนารมณ์เพื่อช่วยเหลือ ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้มีฐานะด้อยในสังคม เพื่อให้สวัสดิการแก่ลูกจ้างและครอบครัว และลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตน ส่วนใหญ่จะอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ดังนั้น คำว่า “บุตร” ตามมาตรา ๗๓ (๒) จึงมิได้หมายถึง บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น แต่รวมถึงบุตรอันแท้จริง ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนด้วย ซึ่งหมายถึงบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายและรวมถึงบุตรอันแท้จริง ของผู้ประกันตนด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๓๕/๒๕๕๐ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๔๗/๒๕๔๘ และคำพิพากษา ศาลฎีกาที่ ๔๙๔๐/๒๕๔๕)

^{๕๗} มาตรา ๗๓ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>มาตรา ๗๓/๑^{๕๘} ในกรณีและผู้ประกันตนซึ่งได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เนื่องจากการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังตามมาตรา ๖๔ หรือทุพพลภาพตามมาตรา ๗๑ ถึงแก่ความตาย ให้จ่ายประโยชน์ทดแทนเป็นเงินค่าทำศพ และเงินสงเคราะห์ตามมาตรา ๗๓ โดยให้นำเงินทดแทนการขาดรายได้ที่ผู้ประกันตนได้รับในเดือนสุดท้ายก่อนถึงแก่ความตายมาเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ</p> <p>ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทำศพ และเงินสงเคราะห์กรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตายตามมาตรา ๗๓ ด้วย ให้ได้รับเงินค่าทำศพ และเงินสงเคราะห์ตามมาตรา ๗๓ เท่านั้น</p>	<p>การจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีผู้ประกันตนซึ่งทุพพลภาพถึงแก่ความตาย</p>
---	---

หมวด ๖

ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร

<p>มาตรา ๗๔^{๕๙} ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรต่อเมื่อภายในระยะเวลาสามสิบหกเดือนก่อนเดือนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบสองเดือน</p>	<p>สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร</p>
---	--

<p>มาตรา ๗๕ ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) ค่าสงเคราะห์ความเป็นอยู่ของบุตร (๒) ค่าเล่าเรียนบุตร (๓) ค่ารักษาพยาบาลบุตร (๔) ค่าสงเคราะห์อื่นที่จำเป็น <p>ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร</p>
---	---

<p>มาตรา ๗๕ ทวิ^{๖๐} ในกรณีที่ผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรตามมาตรา ๗๔ หากผู้ประกันตนนั้นเป็นผู้ทุพพลภาพซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย ให้ผู้ประกันตนซึ่งเป็น</p>	<p>กรณีผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน</p>
---	--

^{๕๘} มาตรา ๗๓/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๕๙} มาตรา ๗๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๖๐} มาตรา ๗๕ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

<p>ผู้ทุพพลภาพนั้นหรือบุคคลตามมาตรา ๗๕ จัตวา มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณี สงเคราะห์บุตรด้วย</p>	<p>ในกรณี ทุพพลภาพหรือ ถึงแก่ความตาย</p>
<p>มาตรา ๗๕ ตรี^{๖๑} ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณี สงเคราะห์บุตรสำหรับบุตรซึ่งมีอายุตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินสิบห้าปี บริบูรณ์ จำนวนคราวละไม่เกินสามคน บุตรดังกล่าวไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น^{๖๒}</p> <p>ในกรณีที่บิดาและมารดาเป็นผู้ประกันตน ให้บิดาหรือมารดาฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรเพียงฝ่ายเดียว เว้นแต่ เมื่อมีการจดทะเบียนหย่าหรือแยกกันอยู่ และบุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ประกันตน ฝ่ายใดให้ผู้ประกันตนฝ่ายนั้นเป็นผู้มีสิทธิได้รับ</p> <p>หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสงเคราะห์บุตร ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>การรับประโยชน์ ทดแทนในกรณี สงเคราะห์บุตร</p>
<p>มาตรา ๗๕ จัตวา^{๖๓} ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ให้จ่ายประโยชน์ ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรแก่บุคคลตามลำดับ ดังนี้</p> <p>(๑) สามีหรือภริยาของผู้ประกันตน หรือบุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา กับผู้ประกันตนโดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด และเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร</p> <p>(๒) ผู้อุปการะบุตรของผู้ประกันตน ในกรณีบุคคลตาม (๑) มิได้เป็น ผู้อุปการะบุตรหรือถูกถอนอำนาจปกครอง หรือถึงแก่ความตาย</p>	<p>การจ่ายประโยชน์ ทดแทนในกรณี สงเคราะห์บุตร เมื่อผู้ประกันตน ถึงแก่ความตาย</p>

^{๖๑} มาตรา ๗๕ ตรี เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๖๒} มาตรา ๗๕ ตรี วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๖๓} มาตรา ๗๕ จัตวา เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

หมวด ๗
ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ

มาตรา ๗๖ ^{๖๔} ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ไม่ว่าจะระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม	สิทธิได้รับ ประโยชน์ ทดแทนในกรณี ชราภาพ
--	--

มาตรา ๗๗ ^{๖๕} ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ได้แก่ (๑) เงินเลี้ยงชีพรายเดือน เรียกว่า เงินบำนาญชราภาพ หรือ (๒) เงินบำเหน็จที่จ่ายให้ครั้งเดียว เรียกว่า เงินบำเหน็จชราภาพ หลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทน ในกรณีชราภาพตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	ประโยชน์ ทดแทนในกรณี ชราภาพ
--	-----------------------------------

กฎหมายลำดับรอง

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราในการจ่ายเงินบำนาญชราภาพและบำเหน็จชราภาพ

มาตรา ๗๗ ทวิ ^{๖๖} ในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนให้มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่อายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่อมีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์และความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๔๑ ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง ในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบไม่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนและความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๔๑ ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เมื่อความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงไม่ว่าจะส่งเงินสมทบครบหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนหรือไม่ก็ตาม และประสงค์ที่จะไม่พำนักอยู่ใน	สิทธิได้รับเงิน บำนาญชราภาพ
--	--------------------------------

^{๖๔} มาตรา ๗๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๖๕} มาตรา ๗๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๖๖} มาตรา ๗๗ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

ประเทศไทย ให้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง^{๖๗}

๑. คำพิพากษาศาลฎีกา

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๗๗ ทวิ กำหนดว่าในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนให้มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่วันที่เดือนถัดจากเดือนที่อายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่อมีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์และความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๔๑ ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับตั้งแต่วันที่เดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง และในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบไม่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนและความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๔๑ ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ ดังนั้น สิทธิในการได้รับเงินบำเหน็จชราภาพของโจทก์จึงเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ความเป็นผู้ประกันตนของโจทก์สิ้นสุดลงคือเดือนธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งขณะที่ความเป็นผู้ประกันตนของโจทก์สิ้นสุดลงนั้นยังอยู่ภายใต้บังคับประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง กำหนดอัตราผลประโยชน์ตอบแทนเงินบำเหน็จชราภาพประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้โจทก์มีสิทธิได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเงินบำเหน็จชราภาพในอัตราร้อยละ ๖.๓๐ ต่อปี ของเงินสมทบสุทธิ แม้ต่อมาจะมีการออกประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง กำหนดอัตราผลประโยชน์ตอบแทนเงินบำเหน็จชราภาพประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๒ ที่กำหนดอัตราผลประโยชน์ตอบแทนเงินบำเหน็จชราภาพเป็นร้อยละ ๐.๑๐ ต่อปี และโจทก์ยื่นคำขอรับเงินบำเหน็จชราภาพในวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันหลังจากจำเลยออกประกาศเรื่อง กำหนดอัตราผลประโยชน์ตอบแทนเงินบำเหน็จชราภาพประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ตาม แต่เมื่อประกาศดังกล่าว ข้อ ๔ กำหนดว่าผู้ใดมีสิทธิได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเงินบำเหน็จชราภาพอยู่ก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับอยู่เพียงใด ก็ให้มีสิทธิได้รับผลประโยชน์ตอบแทนนั้นต่อไปตามสิทธิ ดังนั้น เมื่อโจทก์มีสิทธิได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเงินบำเหน็จชราภาพในอัตราร้อยละ ๖.๓๐ อยู่ก่อนวันที่มีประกาศของจำเลยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โจทก์จึงมีสิทธิได้รับผลประโยชน์ตอบแทนดังกล่าวต่อไป (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๔๘๔/๒๕๕๙)

<p>มาตรา ๗๗ ตริ^{๖๘} ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับเงินบำนาญชราภาพได้กลับเข้าเป็นผู้ประกันตน ให้จัดการจ่ายเงินบำนาญชราภาพของบุคคลดังกล่าวจนกว่าความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๔๑ แล้วแต่กรณี</p> <p>ในกรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงด้วยเหตุอื่นนอกจากถึงแก่ความตายให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ</p> <p>ในกรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงเนื่องจากผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ให้ทายาทผู้มีสิทธิของผู้นั้นตามมาตรา ๗๗ จัตวา มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ</p>	<p>การงดจ่ายเงิน บำเหน็จชราภาพ และการรับเงิน บำนาญชราภาพ</p>
---	--

^{๖๗} มาตรา ๗๗ ทวิ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๖๘} มาตรา ๗๗ ตริ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

<p>มาตรา ๗๗ จัตวา^{๖๙} ในกรณีผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามมาตรา ๗๗ ทวิ ถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนหรือผู้รับเงินบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายภายในหกสิบเดือนนับแต่เดือนที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ ให้ทายาทของผู้ซึ่งมีชีวิตอยู่ในวันที่ผู้ประกันตนหรือผู้รับเงินบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ</p> <p>ทายาทผู้มีสิทธิตามวรรคหนึ่ง ได้แก่</p> <p>(๑) บุตร ยกเว้นบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น ให้ได้รับสองส่วน ถ้าผู้ประกันตนที่ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไป ให้ได้รับสามส่วน</p> <p>(๒) สามีหรือภรรยา ให้ได้รับหนึ่งส่วน</p> <p>(๓) บิดามารดา หรือบิดาหรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ ให้ได้รับหนึ่งส่วน</p> <p>(๔) บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุไว้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ ให้ได้รับหนึ่งส่วน</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีทายาทในอนุมาตราใด หรือทายาทนั้นได้ตายไปเสียก่อน ให้แบ่งเงินตามมาตรา ๗๗ (๒) ในระหว่างทายาทผู้มีสิทธิในอนุมาตราที่มีทายาทผู้มีสิทธิได้รับ</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีทายาทผู้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพตามวรรคสอง ให้ทายาทของผู้ประกันตนหรือผู้รับเงินบำนาญชราภาพ แล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้ มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพตามลำดับ หากบุคคลลำดับใดมีจำนวนมากกว่าหนึ่งคน ให้บุคคลลำดับนั้นได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน</p> <p>(๑) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน</p> <p>(๒) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดา</p> <p>(๓) ปู่ ย่า ตา ยาย</p> <p>(๔) ลุง ป้า น้า อา</p>	<p>ทายาทของผู้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ</p>
---	--

คำพิพากษาของศาลฎีกา

๑. มาตรา ๗๗ จัตวา วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มิได้กำหนดให้บุตรชอบด้วยกฎหมายนั้นจะต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายขณะที่ผู้ประกันตนยังมีชีวิตอยู่ ดังนั้น เมื่อในขณะที่โจทก์ทั้งสองยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง โจทก์ทั้งสองเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนตามคำสั่งศาลแล้ว โจทก์ทั้งสองจึงเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพของผู้ประกันตนดังกล่าว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๓๕/๒๕๕๐)

๒. ตามมาตรา ๗๗ จัตวา บัญญัติให้ทายาทผู้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพได้แก่ (๑) บุตรชอบด้วยกฎหมาย (๒) สามีหรือภรรยา (๓) บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ และวรรคสามบัญญัติให้ในกรณีที่ไม่มีทายาทในอนุมาตราใดหรือทายาทนั้นได้ตายไปเสียก่อน ให้แบ่งเงินบำเหน็จชราภาพตามมาตรา ๗๗ (๒) ในระหว่างทายาทผู้มีสิทธิในอนุมาตราที่มีทายาทผู้มีสิทธิได้รับ ตามบทบัญญัติดังกล่าวจึงมีความมุ่งหมายให้

^{๖๙} มาตรา ๗๗ จัตวา แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

ทายาทผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพจะต้องเป็นญาติใกล้ชิดตามที่มาตรา ๗๗ จัตวา วรรคสอง บัญญัติไว้และทายาทนั้นจะต้องมีชีวิตอยู่ หากเป็นทายาทที่ตายไปเสียก่อนเงินบำเหน็จชราภาพก็จะแบ่งให้เฉพาะ ในระหว่างทายาทผู้มีสิทธิอื่นต่อไป ดังนั้น แม้น้องร่วมบิดามารดาของผู้ประกันตนจะเป็นทายาทตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๙ (๓) แต่มีใช้ทายาทผู้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๗๗ จัตวา วรรคสอง จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ (คำพิพากษา ศาลฎีกาที่ ๗๓๒๘/๒๕๕๑)

๓. มาตรา ๗๗ จัตวา บัญญัติว่า “ทายาท” ของผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ “ทายาท” ผู้มีสิทธิตามวรรคหนึ่งได้แก่ (๑) (๒) (๓) ... เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวใช้คำว่า “บุคคล” กับ “ทายาท” แสดงว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้มีความแตกต่างกัน และคำว่า “ทายาท” ซึ่งเป็นถ้อยคำในบทบัญญัติ ของกฎหมายจึงต้องแปลความหมายโดยเทียบเคียงกับคำว่า “ทายาท” ในกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔ และกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในกรณีนี้ก็คือบทบัญญัติในประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ ว่าด้วยมรดก ซึ่งมีบทบัญญัติถึงคำว่า “ทายาท” อยู่ในมาตรา ๑๖๕๙ มาตรา ๑๖๐๓ และมาตรา ๑๖๒๙ โดยคำว่า “ทายาท” ในบทบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้หมายถึงเฉพาะทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น คำว่า “ทายาท” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๗๗ จัตวา จึงต้องหมายถึงทายาทที่ ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงทายาทตามความเป็นจริงด้วยแต่ประการใด และเมื่อโจทก์เป็น บิดาตามความเป็นจริง แต่มีใช้ทายาทที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตน จึงไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพตาม มาตรา ๗๗ จัตวา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๗๔/๒๕๕๓)

๔. เมื่อในขณะที่โจทก์ยื่นคำขอรับเงินบำเหน็จชราภาพและอุทธรณ์คำสั่งของจำเลยนั้น โจทก์ยังไม่ใช้บุตรชอบด้วยกฎหมาย คำสั่งของจำเลยที่สั่งว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ และคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ให้ออกอุทธรณ์จึงชอบแล้ว อีกทั้งในขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องเป็นคดีนี้โจทก์ก็ยังมีใช้ บุตรชอบด้วยกฎหมาย กรณีจึงถือไม่ได้ว่าโจทก์ถูกโต้แย้งสิทธิตามกฎหมายซึ่งจะมีอำนาจฟ้องตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๑ โจทก์พึงจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในภายหลังที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๗ และมาตรา ๑๕๕๗ (อันเป็น กฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่เกิดเหตุ) ระบุว่า การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายมีผลนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ถึงที่สุด แม้ว่าในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาจะมีการแก้ไขมาตรา ๑๕๕๗ โดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๑๕๔๗ มีผลนับแต่วันที่เด็กเกิดก็ตาม แต่ก็หาเป็นเหตุและมีผลให้สถานะของโจทก์กลับกลายเป็น บุตรชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่เริ่มแรกในขณะที่ยื่นคำขอต่อจำเลย และอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการ อุทธรณ์ รวมถึงในขณะที่ยื่นฟ้องในคดีนี้ด้วย กรณีจึงไม่มีเหตุให้เพิกถอนคำสั่งของจำเลยและคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการอุทธรณ์ในคดีนี้ เนื่องจากโจทก์มิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายในขณะที่ยื่นคำขอรับเงินบำเหน็จชรา ภาพของผู้ประกันตนซึ่งถึงแก่ความตาย ดังนั้น โจทก์จึงไม่มีสิทธิรับเงินบำเหน็จชราภาพในคดีนี้ แต่โจทก์ก็ชอบ ที่จะยื่นคำขอรับเงินบำเหน็จชราภาพใหม่อีกครั้ง พิพากษากลับ ให้ออกฟ้อง แต่ไม่ตัดสิทธิโจทก์ที่จะฟ้องใหม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๘๐๒-๑๓๘๐๓/๒๕๕๕ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๘๑๘/๒๕๕๕)

<p>มาตรา ๗๗ เบญจ^{๗๐} ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามมาตรา ๗๑ และเงินบำนาญชราภาพในเวลาเดียวกัน ให้ผู้ประกันตนได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามมาตรา ๗๑ และเงินบำนาญชราภาพแทน</p> <p>ในกรณีที่ผู้ประกันตนได้รับเงินบำนาญชราภาพไปแล้ว และต่อมาเป็นผู้ทุพพลภาพภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ให้งดการจ่ายเงินบำนาญชราภาพและให้จ่ายเงินบำนาญชราภาพแทน ทั้งนี้ ให้หักเงินบำนาญชราภาพที่ได้รับไปแล้วก่อนการเป็นผู้ทุพพลภาพออกจากเงินบำนาญชราภาพที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับแล้วนำเงินที่หักนั้นส่งเข้ากองทุน</p>	<p>กรณีผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้และเงินบำนาญชราภาพในเวลาเดียวกัน</p>
---	--

หมวด ๘

ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน

<p>มาตรา ๗๘ ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนและต้องอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนการว่างงานและจะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในเงื่อนไข ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นผู้มีความสามารถในการทำงาน พร้อมทั้งจะทำงานที่เหมาะสมตามที่จัดหาให้หรือต้องไม่ปฏิเสธการฝึกงานและได้ขึ้นทะเบียนไว้ที่สำนักจัดหางานของรัฐ โดยต้องไปรายงานตัวไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง</p> <p>(๒) การที่ผู้ประกันตนว่างงานต้องมีใช้ถูกเลิกจ้างเนื่องจากเหตุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้างหรือจงใจทำให้นายจ้างได้รับความเสียหายหรือฝ่าฝืนข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการทำงาน หรือคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายในกรณีร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่เป็นเวลาเจ็ดวันทำงานติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p> <p>(๓) ต้องมิใช่ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามมาตรา ๗ ในลักษณะนี้</p>	<p>สิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน</p>
---	--

^{๗๐} มาตรา ๗๗ เบญจ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรณีว่างงาน โดยการลาออกจากงานโดยสมัครใจหรือตามโครงการสมัครใจลาออก หรือเกษียณอายุก่อนครบกำหนด

๑. การลาออกจากงานโดยสมัครใจ เป็นกรณี “ว่างงาน” ตามคำนิยามในมาตรา ๕ เมื่อลูกจ้าง ซึ่งเป็นผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน และอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าเดือน ก่อนการว่างงาน โดยเป็นผู้ซึ่งอยู่ในเงื่อนไขตาม (๑) (๒) และ (๓) ของมาตรา ๗๘ จึงเป็นผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และโดยที่กองทุนในสำนักงานประกันสังคม เป็นกองทุนเดียวเพื่อจ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ทุกกรณี มิได้แบ่งแยกประโยชน์ทดแทนออกต่างหากจากกันแต่ละกรณี และเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายแยกกองทุน ออกเป็นแต่ละกรณีต่างหากจากกัน ดังนั้น ในกรณีที่กองทุนเพื่อประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานมีเงินไม่พอจ่าย ก็สามารถนำเงินกองทุนไปจ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานได้ (เรื่องเสรีจที่ ๕๕๘/๒๕๔๖ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓)

๒. โครงการสมัครใจลาออกหรือเกษียณอายุก่อนครบกำหนดมีลักษณะเป็นการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างนายจ้างและลูกจ้างที่จะระงับความผูกพันตามสัญญาจ้างด้วยความสมัครใจทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีผลทำให้สัญญาจ้างสิ้นสุด โดยนายจ้างได้รับประโยชน์เป็นการลดจำนวนลูกจ้าง และลูกจ้างได้รับผลประโยชน์ทดแทนต่าง ๆ ตามที่นายจ้างเสนอให้ กรณีจึงไม่อาจนำความหมายของการเลิกจ้างตามมาตรา ๑๑๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาใช้กับกรณีดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจของนายจ้างแต่เพียงฝ่ายเดียวในการบอกเลิกสัญญาจ้าง รวมทั้งมิใช่กรณีลูกจ้างเป็นฝ่ายลาออก หรือเป็นการสิ้นสุดสัญญาจ้างที่มีกำหนดระยะเวลาการจ้างไว้แน่นอนและเลิกจ้างตามกำหนดระยะเวลาอันนั้น แต่เป็นกรณีที่ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติไว้โดยตรงหรือชัดแจ้ง ซึ่งต้องตีความเพื่อให้ประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ประกันตนโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายประกอบเจตนาของนายจ้างที่จัดให้มีโครงการดังกล่าว และเมื่อพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันและให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้าง ประกอบกับโครงการสมัครใจลาออกหรือเกษียณอายุก่อนครบกำหนดเป็นกรณีที่นายจ้างต้องการลดจำนวนลูกจ้างลง จึงเป็นกรณี “ว่างงาน” ตามบทนิยามในมาตรา ๕ ดังนั้น ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานตามมาตรา ๗๘ และควรได้รับในอัตราเดียวกับการว่างงานเพราะเหตุถูกเลิกจ้างตามข้อ ๑ (๑) แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน พ.ศ. ๒๕๔๗ (เรื่องเสรีจที่ ๙๔๐/๒๕๕๕ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานให้แก่ลูกจ้างในโครงการสมัครใจลาออกหรือเกษียณอายุก่อนครบกำหนด)

<p>มาตรา ๗๘ ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนการว่างงาน ตั้งแต่วันที่แปดนับแต่วันว่างงานจากการทำงานกับนายจ้างรายสุดท้าย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>ประโยชน์ทดแทนการว่างงาน</p>
--	--------------------------------

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๗๙ ได้บัญญัติให้ผู้ประกันตนที่ว่างงานมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนเริ่มต้นตั้งแต่วันที่แปดนับแต่วันว่างงานจากการทำงานกับนายจ้างรายสุดท้ายตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยมีได้บัญญัติให้อำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของประโยชน์ทดแทนเป็นค่าใช้จ่ายอย่างอื่นได้ ทั้งการบริการจัดหางานและการพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นกรณีที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น ซึ่งจะนำมากำหนดว่าเป็นประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ไม่ได้ (เรื่องเสร็จที่ ๕๕๘/๒๕๔๖ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓)

มาตรา ๗๙/๑ ^{๗๑} ในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่ได้ทำงานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย หรือนายจ้างไม่ให้งานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ เมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน และต้องอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนที่ผู้ประกันตนไม่ได้ทำงาน ให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง	การได้รับสิทธิประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเมื่อผู้ประกันตนไม่ได้ทำงานหรือนายจ้างไม่ให้งานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย
---	--

ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การกำหนดให้ผู้ประกันตนซึ่งไม่ได้ทำงานเนื่องจากเหตุสุดวิสัย หรือนายจ้างไม่ให้งานเนื่องจากเหตุสุดวิสัย ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ

กฎกระทรวงการได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดเหตุสุดวิสัย หมายความว่า อัคคีภัย वादภัย อุทกภัย หรือธรณีพิบัติภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันเกิดจากธรรมชาติ ซึ่งมีผลกระทบต่อสาธารณสุขและถึงขนาดผู้ประกันตนไม่สามารถทำงานได้หรือนายจ้างไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ ซึ่งหากสำนักงานประกันสังคมเห็นว่ากรณีการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เข้าลักษณะเป็น “ภัยอื่น ๆ อันเกิดจากธรรมชาติซึ่งมีผลกระทบต่อสาธารณสุข” และ “ถึงขนาดผู้ประกันตนไม่สามารถทำงานได้หรือนายจ้างไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ” ผู้ประกันตนซึ่งได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน และต้องอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนที่ผู้ประกันตนไม่ได้ทำงาน ย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานตามกฎกระทรวงดังกล่าว (เรื่องเสร็จที่ ๔๒๐/๒๕๖๓ หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๑๒/๑๒๓ ถึงกระทรวงแรงงาน ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง ขอรื้อกรณีการปฏิบัติตามมาตรา ๗๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓)

^{๗๑} มาตรา ๗๙/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

ลักษณะ ๔
พนักงานเจ้าหน้าที่และการตรวจตราและควบคุม

<p>มาตรา ๘๐ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เข้าไปในสถานประกอบการหรือสำนักงานของนายจ้าง สถานที่ทำงานของลูกจ้าง ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบหรือสอบถามข้อเท็จจริง ตรวจสอบทรัพย์สินหรือเอกสาร หลักฐานอื่น ภาพถ่าย ถ่ายสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ้าง การจ่ายค่าจ้าง ทะเบียนลูกจ้าง การจ่ายเงินสมทบ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือนำเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปตรวจสอบหรือกระทำการอย่างอื่นตามสมควรเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในอันที่จะปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีข้อสงสัยโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน โดยให้กระทำในระหว่างเวลาทำการหรือในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในระหว่างเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้</p> <p>(๓) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>(๔) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างตามคำสั่งของเลขาธิการ ตามมาตรา ๕๐ ในกรณีที่นายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน</p> <p>ในการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่จะนำข้าราชการหรือลูกจ้างในสำนักงานไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้</p>	<p>อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่</p>
<p>มาตรา ๘๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๐ ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร</p>	<p>การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่</p>

มาตรา ๘๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว	บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด	การแสดงบัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่
---	--	--

มาตรา ๘๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา	พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา
---	--

มาตรา ๘๔ เพื่อประโยชน์ในการตรวจตราและควบคุมงานอันเกี่ยวกับการประกันสังคม ให้นายจ้างจัดให้มีทะเบียนผู้ประกันตนและให้เก็บรักษาไว้ ณ สถานที่ทำงานของนายจ้างพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจได้	การ จัดให้มีทะเบียนผู้ประกันตนและการเก็บรักษา
ทะเบียนผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการกำหนด	

มาตรา ๘๔/๑ ^{๗๒} กำหนดเวลาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๗ ทวิ ถ้าผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ และได้ยื่นคำร้องเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาโดยแสดงเหตุแห่งความจำเป็นนั้น ถ้าเลขาธิการเห็นสมควร จะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปก็ได้ ทั้งนี้ ต้องยื่นคำร้องภายในสิบห้าวันนับแต่เหตุจำเป็นนั้นสิ้นสุดลง	การขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลา
การขยายเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๗ ไม่เป็นเหตุให้ลดหรืองดเงินเพิ่ม	

มาตรา ๘๔/๒ ^{๗๓} ในกรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๗ ออกไปได้ตามความเหมาะสมหรือจำเป็น	อำนาจของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในการขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลา
---	--

^{๗๒} มาตรา ๘๔/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๗๓} มาตรา ๘๔/๒ เพิ่มโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๑/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ

ลักษณะ ๕
การอุทธรณ์

<p>มาตรา ๘๕ นายจ้าง ผู้ประกันตน หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งไม่พอใจในคำสั่งของเลขาธิการหรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เป็นคำสั่งตามมาตรา ๕๐ ให้มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว^{๗๔}</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>สิทธิในการอุทธรณ์</p>
--	--------------------------

การอุทธรณ์ เป็นขั้นตอนการทบทวนคำสั่งของเจ้าหน้าที่ ภายในองค์กรของสำนักงานประกันสังคมซึ่งถือเป็นองค์กรฝ่ายปกครองที่เจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะดำเนินการเพื่อประโยชน์ของนายจ้างและผู้ประกันตน โดยการออกคำสั่งอันมีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของนายจ้างผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด เช่น คำสั่งปฏิเสธการขอรับประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิ คำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบ ซึ่งคำสั่งต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ออกใช้บังคับนั้นถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นอกจากนี้ การอุทธรณ์ยังถือเป็นขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายที่กฎหมายประกันสังคมกำหนดไว้โดยเฉพาะก่อนที่จะนำคดีเข้าสู่การแก้ไขเยียวยาในขั้นตอนการนำข้อพิพาทไปสู่การพิจารณาของศาลแรงงานตามมาตรา ๘๗ วรรคสาม ซึ่งวางหลักว่าถ้าผู้อุทธรณ์ไม่พอใจให้มีสิทธินำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่มีคำสั่งปฏิเสธการจ่ายประโยชน์ทดแทนหรือจ่ายประโยชน์ทดแทนน้อยกว่าจำนวนเงินที่ร้องขอหรือนายจ้างไม่พอใจการประเมินเงินสมทบหรือกรณีที่เจ้าหน้าที่มีคำสั่งใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายประกันสังคม หากผู้นั้นไม่พอใจคำสั่งหรือวินิจฉัยก็จำเป็นต้องยื่นอุทธรณ์เสียก่อนเพื่อประโยชน์ดังกล่าว

หลักเกณฑ์การอุทธรณ์

กรณีที่นายจ้าง ผู้ประกันตน หรือบุคคลอื่นใดไม่พอใจคำสั่งของเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) ต้องอุทธรณ์เป็นหนังสือยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานประกันสังคมแห่งท้องที่เป็นที่ตั้งกิจการของนายจ้าง สถานที่ทำงานหรือภูมิลำเนาของผู้ประกันตนหรือภูมิลำเนาของผู้มีสิทธิอุทธรณ์แล้วแต่กรณี โดยหนังสืออุทธรณ์อย่างน้อยต้องระบุดังนี้

- ๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์
- ๒) ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนายจ้างหรือผู้ประกันตน สำหรับกรณีที่มีผู้อุทธรณ์มิใช่ นายจ้างหรือผู้ประกันตน
- ๓) สถานประกอบกิจการของนายจ้างหรือสถานที่ทำงานของผู้ประกันตน
- ๔) คำสั่งอันเป็นเหตุให้อุทธรณ์พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามสมควร

^{๗๔} มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

๕) ค่าขออุทธรณ์หรือเหตุผลหรือข้อโต้แย้งของผู้อุทธรณ์

(๒) ต้องยื่นอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่ง

(๓) กรณีที่เลขาธิการหรือผู้ว่าราชการจังหวัด มีคำสั่งยึด आयัด หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่มหรือนำส่งไม่ครบจำนวน ห้ามผู้ได้รับคำสั่งอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๐ ประกอบกับมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(๔) การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นคำร้องต่อเลขาธิการขอให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งไว้ก่อน ซึ่งเลขาธิการมีดุลพินิจสั่งให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งหรือไม่ก็ได้

๑. คำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากไม่ยื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวัน

โจทก์ไม่ยื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา ๘๕ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติก่อนที่จะฟ้องคดี เมื่อโจทก์ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๖๔/๒๕๔๒ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๔๕/๒๕๔๑)

๒. กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ การออกหนังสือตอบรับอุทธรณ์ การตรวจคำอุทธรณ์ การยื่นเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาอุทธรณ์เพิ่มเติม และการถอนคำอุทธรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้อุทธรณ์

มาตรา ๘๖ ให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์คณะหนึ่งซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่น ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางระบบงานประกันสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแรงงาน ผู้แทนฝ่ายนายจ้างสามคน และผู้แทนฝ่ายลูกจ้างสามคน และให้ผู้แทนสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งทั้งคณะมีจำนวนรวมกันไม่เกินสิบสามคน	องค์ประกอบ ของคณะกรรมการ อุทธรณ์
--	--

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีลักษณะดังนี้

๑. ยินตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ในขั้นต้น เช่น โรงพยาบาลตามสิทธิของผู้อุทธรณ์ (ผู้ประกันตน) คือ โรงพยาบาลศรีวิชัย ๒ ขณะพักอยู่บ้านพักผู้อุทธรณ์มีอาการปวดบริเวณลูกอ้นทะมาก บุตรจึงได้นำส่งโรงพยาบาลธนบุรี แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งต่อมลูกหมาก ปัสสาวะไม่ออกให้การรักษาโดยการผ่าตัดพักกรักษารวม ๖ วัน เสียค่าบริการทางการแพทย์ สำนักงานประกันสังคมมีคำสั่งปฏิเสธการจ่ายเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์คืน

เนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่กรณีฉุกเฉิน คณะกรรมการอุทธรณ์ยื่นตามความเห็นดังกล่าวเนื่องจากเห็นว่าอาการเจ็บป่วยยังอยู่ในวิสัยที่ผู้อุทธรณ์สามารถเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลตามสิทธิได้โดยปลอดภัยและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด การเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลธนบุรีเป็นความประสงค์ของผู้อุทธรณ์ จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ (คำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ ๔๙๐/๒๕๓๙)

๒. กลับคำสั่งของเจ้าหน้าที่ชั้นต้น เช่น ผู้อุทธรณ์อยู่กินฉันสามีภรรยากับนางสาว จ. และจ่ายเงินสมทบครบตามระยะเวลาที่ก่อให้เกิดสิทธิรับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร นางสาว จ. คลอดบุตรเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เสียชีวิตวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ผู้อุทธรณ์ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรแต่เจ้าหน้าที่มีคำสั่งปฏิเสธเนื่องจากไม่ปรากฏลายมือชื่อของนางสาว จ. ในหนังสือรับรองของผู้ประกันตนกรณีไม่มีทะเบียนสมรส คณะกรรมการอุทธรณ์มีคำสั่งกลับคำสั่งดังกล่าว โดยเห็นว่า ระเบียบของสำนักงานประกันสังคมกำหนดให้ผู้ประกันตนและคู่สมรสจะต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในหนังสือรับรองด้วยเมื่อข้อเท็จจริงฟังว่า นางสาว จ. คลอดบุตรเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เสียชีวิตวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ซึ่งสิทธิในประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรได้เกิดขึ้นแล้วและเป็นการพ้นวิสัยที่จะให้ภริยาของผู้อุทธรณ์ลงลายมือชื่อได้ เนื่องจากถึงแก่ความตายก่อนยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน ประกอบกับได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายใน ๑ ปี จึงมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร (คำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ ๙๓๔/๒๕๔๐)

๓. แก้คำสั่งของเจ้าหน้าที่ชั้นต้น เช่น ผู้อุทธรณ์เข้ารับการรักษาพยาบาลเพราะอุบัติเหตุที่โรงพยาบาลจุฬารัตน์ เจ้าหน้าที่มีคำสั่งจ่ายเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ ๑๒,๙๐๐ บาท คณะกรรมการอุทธรณ์มีคำสั่งแก้ไขคำสั่งดังกล่าว โดยให้จ่ายเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ให้กับผู้อุทธรณ์เป็นเงิน ๒๐,๕๘๐ บาท (คำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ ๕๔๔/๒๕๔๐)

<p>มาตรา ๘๗ ให้คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ยื่นตามมาตรา ๘๕</p> <p>เมื่อคณะกรรมการอุทธรณ์พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นเป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบ</p> <p>คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์นั้น ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่พอใจ ให้มีสิทธินำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย แต่ถ้าไม่นำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์เป็นที่สุด</p>	<p>อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ อุทธรณ์</p>
--	--

๑. คำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีไม่นำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในสามสิบวันเป็นผลให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์เป็นที่สุด

มาตรา ๘๗ วรรคสาม กำหนดให้ผู้อุทธรณ์ที่ไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ต้องนำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย มิฉะนั้น คำวินิจฉัยนั้นเป็นที่สุด เมื่อหลานของโจทก์ลงลายมือชื่อในใบตอบรับเอกสารแทนโจทก์เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ โจทก์จึงต้องนำคดีไปสู่ศาล

แรงงานภายในสามสิบวันนับแต่วันดังกล่าว การที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ต่อศาลแรงงานเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗ จึงเป็นการเกินกำหนดเวลา ย่อมเป็นผลให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์เป็นที่สุด ที่ศาลแรงงานกลางพิพากษาให้เพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์และให้โจทก์มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีตายจึงไม่ถูกต้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๘๗/๒๕๕๐)

๒. วินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวด้วยสิทธิหรือหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงานหรือตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง)

๒.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างโจทก์และจำเลยมีลักษณะเป็นนายจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน ซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวด้วยสิทธิหรือหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงานหรือตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง และเป็นคดีเกี่ยวด้วยสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานวิสาหกิจสัมพันธ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ คดีจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๔๘/๒๕๕๔)

๒.๒ โจทก์และจำเลยมีความผูกพันกันตามสัญญาจ้างให้บริการทางการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนายจ้างและลูกจ้างโดยตรง ประกอบกับคู่ความยังโต้เถียงกันอยู่ว่าลูกจ้างประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานหรือไม่ ซึ่งจะมีผลให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามกฎหมาย ทั้งคดีนี้แม้โจทก์จะฟ้องเรียกค่าบริการทางการแพทย์ตามสัญญาจ้างให้บริการทางการแพทย์และเรียกค่าเสียหายจากการไม่คืนหนังสือค่าประกันตามสัญญา แต่โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งของจำเลยที่มีคำสั่งให้โจทก์รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาลของผู้ประกันตน และให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ ซึ่งคำสั่งและคำวินิจฉัยดังกล่าวนี้ล้วนแต่เป็นการปฏิบัติตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ทั้งสิ้น และในมาตรา ๘๗ วรรคสาม ก็บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่พอใจให้มีสิทธินำคดีไปสู่ศาลแรงงาน อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๑๑/๒๕๕๓)

๒.๓ เมื่อสัญญาระหว่างโจทก์และจำเลยในคดีนี้มีลักษณะเป็นการจ้างแรงงาน การที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเลิกจ้างโจทก์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่เป็นธรรม เป็นการละเมิดต่อโจทก์ ขอให้บังคับจำเลยให้รับโจทก์กลับเข้าทำงานและเรียกค่าสินไหมทดแทน ซึ่งมีลักษณะเป็นการกล่าวหาว่าจำเลยเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรมตามที่บัญญัติในมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแรงงาน และเป็นข้อยกเว้นตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๒๐/๒๕๕๑)

<p>มาตรา ๘๘ การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีและผู้อุทธรณ์ได้ยื่นคำร้องต่อเลขาธิการขอให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นไว้ก่อนถ้าเลขาธิการเห็นสมควรจะสั่งให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวไว้เพื่อรอคำวินิจฉัยอุทธรณ์ก็ได้</p>	<p>การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่ง</p>
--	---

<p>มาตรา ๘๙ คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มอบหมายได้ เมื่อ คณะอนุกรรมการปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายแล้ว ให้เสนอความเห็นหรือรายงานต่อ คณะกรรมการอุทธรณ์</p> <p>การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำความในมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม</p>	<p>การแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ</p>
---	--------------------------------------

<p>มาตรา ๙๐ ให้กรรมการอุทธรณ์อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะแต่งตั้ง ติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้</p>	<p>วาระการดำรงตำแหน่ง ของกรรมการอุทธรณ์</p>
---	---

<p>มาตรา ๙๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการอุทธรณ์โดยอนุโลม</p>	<p>การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการ แทน การประชุม การสั่ง ให้ส่งเอกสารหรือข้อมูล หรือชี้แจงต่อ คณะกรรมการอุทธรณ์</p>
---	---

ลักษณะ ๖
บทกำหนดโทษ

<p>มาตรา ๙๒ ผู้ใดไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูล ที่จำเป็นตามคำสั่งของคณะกรรมการ คณะกรรมการการแพทย์ คณะกรรมการอุทธรณ์ คณะอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ความผิดฐาน ขัดคำสั่งของ พนักงานเจ้าหน้าที่</p>
---	---

<p>มาตรา ๙๓ ผู้ใดโดยเจตนาไม่กรอกรายการในแบบสำรวจ กรอกรายการในแบบสำรวจไม่ครบถ้วน หรือไม่ส่งแบบสำรวจคืนภายในเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท</p>	<p>ความผิดฐานไม่กรอกรายการในแบบสำรวจหรือกรอกแบบสำรวจไม่ครบถ้วนหรือไม่ส่งแบบสำรวจคืนภายในเวลาที่กำหนด</p>
<p>มาตรา ๙๔ ผู้ใดกรอกข้อความหรือตัวเลขในแบบสำรวจโดยรู้อยู่ว่าเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ความผิดฐานกรอกข้อความ หรือตัวเลขในแบบสำรวจโดยรู้อยู่ว่าเป็นเท็จ</p>
<p>มาตรา ๙๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ความผิดฐานเปิดเผยความลับในข้อความที่กรอกในแบบสำรวจ</p>
<p>มาตรา ๙๖ นายจ้างผู้ใดโดยเจตนาไม่ยื่นแบบรายการต่อสำนักงานภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๔ หรือไม่แจ้งเป็นหนังสือต่อสำนักงานขอเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ^{๗๕}</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดต่อเนื่อง ผู้กระทำต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม</p>	<p>ความผิดฐานไม่ยื่นแบบรายการ (ไม่ขึ้นทะเบียนนายจ้าง) หรือไม่แจ้งขอเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงในแบบสำรวจให้ตรงความเป็นจริง</p>
<p>มาตรา ๙๗^{๗๖} นายจ้างผู้ใดยื่นแบบรายการตามมาตรา ๓๔ หรือแจ้งขอเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการตามมาตรา ๔๔ เป็นเท็จ หรือไม่ยื่นแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ความผิดฐานกรอกข้อความในแบบรายการ หรือแจ้งเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมรายการอันเป็นเท็จ</p>

^{๗๕} มาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๗๖} มาตรา ๙๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

<p>มาตรา ๘๘ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควร แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามมาตรา ๘๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ความผิดฐาน ขัดขวางหรือไม่ อำนวยความสะดวก ตามสมควร แก่พนักงาน เจ้าหน้าที่</p>
--	---

<p>มาตรา ๘๙ นายจ้างผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ความผิดฐานไม่จัด ให้มีทะเบียน ผู้ประกันตนไว้ ณ สถานที่ทำงาน ของนายจ้าง</p>
--	---

<p>มาตรา ๑๐๐ ผู้ใดเปิดเผยข้อเท็จจริงใดเกี่ยวกับกิจการของนายจ้าง อันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติวิสัยของนายจ้างจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผยซึ่งตนได้มาหรือล่วงรู้เนื่องจากการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติราชการเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองแรงงาน หรือการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี</p>	<p>ความผิดฐาน เปิดเผยข้อเท็จจริง เกี่ยวกับกิจการของ นายจ้าง</p>
---	---

<p>มาตรา ๑๐๑^{๗๗} ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลและถูกลงโทษ ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือการกระทำและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการ จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย</p>	<p>ความรับผิดของ ผู้แทนนิติบุคคล</p>
---	--

<p>มาตรา ๑๐๒ ถ้าเจ้าพนักงานดังต่อไปนี้เห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือความผิด</p>	<p>การเปรียบเทียบปรับ</p>
--	---------------------------

^{๗๗} มาตรา ๑๐๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐

ที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน เว้นแต่โทษตามมาตรา ๙๕ ให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้

- (๑) เลขานุการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดขึ้น
ในกรุงเทพมหานคร
- (๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับ
ความผิดที่เกิดขึ้นในจังหวัดอื่น
- ในกรณีที่มีการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษอยู่ในเกณฑ์ที่จะทำการเปรียบเทียบได้และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้เลขานุการหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่บุคคลนั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ
- เมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาตามวรรคสาม ให้ดำเนินคดีต่อไป

บทเฉพาะกาล

<p>มาตรา ๑๐๓ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับแก่กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ยี่สิบคนขึ้นไปนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p> <p>เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับแก่กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่สิบคนขึ้นไป</p> <p>พระราชบัญญัตินี้จะใช้บังคับแก่นายจ้างที่มีลูกจ้างน้อยกว่าสิบคนในท้องที่ใดและเมื่อใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา^{๗๘}</p>	<p>กิจการและ นายจ้างซึ่งอยู่ ภายใต้บังคับ พระราชบัญญัตินี้</p>
---	--

กฎหมายลำดับรอง

พระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ บังคับแก่นายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้ใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ บังคับแก่นายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป ในทุกท้องที่ที่ราชอาณาจักร โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

^{๗๘} มาตรา ๑๐๓ วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

<p>มาตรา ๑๐๔ ให้ดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทน ในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ในกรณีทุพพลภาพ และในกรณีตายอันมิใช่เนื่องจาก การทำงาน และในกรณีคลอดบุตร นับแต่วันที่บทบัญญัติหมวด ๒ ของลักษณะ ๒ ใช้บังคับ การจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ จะเริ่มดำเนินการเมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่ทั้งนี้ต้องไม่ช้ากว่า วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑^{๗๙}</p> <p>สำหรับการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน จะเริ่มดำเนินการเมื่อใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา</p>	<p>การดำเนินการ จัดเก็บเงิน สมทบเพื่อการ ให้ประโยชน์ ทดแทนในแต่ละ กรณี</p>
---	---

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
 นายกรัฐมนตรี

^{๗๙} มาตรา ๑๐๔ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

อัตราค่าธรรมเนียม

---

(๑) ใบแทนหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียน ประกันสังคม	ฉบับละ	๕๐	บาท
(๒) ใบแทนบัตรประกันสังคม	ฉบับละ	๑๐	บาท

อัตราเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัติ
อัตราเงินสมทบ

ผู้ออกเงินสมทบ	อัตราเงินสมทบเป็นร้อยละ ของค่าจ้างของผู้ประกันตน
๑. เงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทน กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ตาย หรือคลอดบุตร (๑) รัฐบาล (๒) นายจ้าง (๓) ผู้ประกันตน	๑.๕ ๑.๕ ๑.๕
๒. เงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทน กรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ (๑) รัฐบาล (๒) นายจ้าง (๓) ผู้ประกันตน	๓ ๓ ๓
๓. เงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทน กรณีว่างงาน (๑) รัฐบาล (๒) นายจ้าง (๓) ผู้ประกันตน	๕ ๕ ๕

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๔๗ มาเป็นเวลานานแล้ว แต่ในขณะนั้นสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมยังไม่อำนวยให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับ ปัจจุบันการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ก้าวหน้าไปมาก สมควรสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่น โดยจัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้น เพื่อให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นซึ่งประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน รวมทั้งกรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และสำหรับกรณีว่างงานซึ่งให้หลักประกันเฉพาะลูกจ้าง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗^{๘๐}

มาตรา ๓๘ ผู้ใดมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนในฐานะผู้ประกันตนก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับอยู่เพียงใด ก็ให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนนั้นต่อไปจนครบตามสิทธิ

มาตรา ๓๙ ลูกจ้างชั่วคราวของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่นที่สิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้ส่งเงินสมทบมาแล้วเท่าใด ให้ลูกจ้างชั่วคราวนั้นมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามบทบัญญัติในหมวด ๒ หมวด ๓ หมวด ๔ และหมวด ๕ ของลักษณะ ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ให้นำความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับกับลูกจ้างชั่วคราวที่สิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณระยะเวลาการส่งเงินสมทบตามพระราชบัญญัตินี้ เงินสมทบของแต่ละเดือนไม่ว่าจะมีจำนวนกี่วันและไม่ว่าจะได้หักไว้และได้นำส่งเดือนละกี่ครั้งก็ตาม ถ้าได้ส่งหรือได้ถือว่าส่งเข้ากองทุนแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่ามิมีระยะเวลาในการจ่ายเงินสมทบเท่ากับหนึ่งเดือน

มาตรา ๔๑ บรรดาเงินที่นายจ้างหรือผู้ประกันตนมีสิทธิเรียกคืนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าไม่มีผู้ใดมายื่นคำขอต่อสำนักงานเพื่อขอเงินดังกล่าวคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ตกเป็นของกองทุน

มาตรา ๔๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีข้อขัดข้องและมีปัญหาในทางปฏิบัติเกิดขึ้นหลายประการ ทำให้ผู้ประกันตน

^{๘๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑/ตอนที่ ๖๓ ก/หน้า ๓/๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๗

ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์สมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกจากนั้น วิธีปฏิบัติบางเรื่องในพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน เกิดภาระแก่นายจ้าง และไม่เอื้ออำนวยประโยชน์และการให้บริการแก่นายจ้างและผู้ประกันตน สมควรแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒^{๘๑}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๓๘ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ และกรณีตาย ต่อไปอีกหกเดือน นับแต่วันที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง และมาตรา ๔๑ วรรคสาม ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๘ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่ผู้ประกันตนโดยสมัครใจที่สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนโดยอนุโลม ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือผู้ประกันตนมิให้ได้รับความเดือดร้อนชั่วระยะเวลาที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างหรือสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน แล้วแต่กรณี สมควรกำหนดให้ขยายระยะเวลาการมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนภายหลังลูกจ้าง ซึ่งเป็นผู้ประกันตนสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ประกอบกับบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้ประกันตนในการได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน ยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้ชัดเจนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ประกันตนและการออกเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมของรัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ยังไม่สอดคล้องกับความสามารถในการออกเงินสมทบและสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

*พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕^{๘๒}

มาตรา ๗๐ ในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ให้แก้ไขคำว่า “ปลัดกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม” เป็น “ปลัดกระทรวงแรงงาน”

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีภารกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้น แล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่ง หรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติ และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอนส่วนราชการ

^{๘๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖/ตอนที่ ๒๒ ก/หน้า ๑/๓๑ มีนาคม ๒๕๔๒

^{๘๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙/ตอนที่ ๑๐๒ ก/หน้า ๖๖/๘ ตุลาคม ๒๕๔๕

เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมายโอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการเปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่ง หรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับการโอนอำนาจหน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัดโอนจากส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิกแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

*พระราชบัญญัติการกลับเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. ๒๕๕๔^{๘๓}

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ประกันตน” หมายความว่า ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ สำนักงานประกันสังคมจังหวัด หรือสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสาขา แล้วแต่กรณี

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการสำนักงานประกันสังคม

มาตรา ๔ ผู้ประกันตนซึ่งความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๑ (๔) หรือ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากมีความประสงค์จะกลับเป็นผู้ประกันตนให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานตามแบบที่เลขานุการกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕ เมื่อสำนักงานได้รับคำขอตามมาตรา ๔ ให้ดำเนินการตรวจสอบคำขอและในกรณี que เห็นว่าผู้ยื่นคำขอมีสติทึกลับเป็นผู้ประกันตนให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในเจ็ดวัน

ในกรณีที่เห็นว่าการยื่นคำขอไม่มีสติทึกลับเป็นผู้ประกันตน ให้สำนักงานเสนอรายงานพร้อมเหตุผลต่อเลขานุการเพื่อพิจารณาและมีคำสั่ง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันคำสั่งเลขานุการนั้นให้เป็นที่สุด

มาตรา ๖ การกลับเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ให้เริ่มตั้งแต่เดือนที่ยื่นคำขอ และให้ผู้ประกันตนมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มีผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒)

^{๘๓} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘/ตอนที่ ๓๔ ก/หน้า ๗๑/๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

พ.ศ. ๒๕๓๗ จำนวนมากไม่ได้ส่งเงินสมทบตามมาตรา ๔๑ (๔) หรือ (๕) ทำให้ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง เป็นเหตุให้ไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคมและไม่อาจกลับเป็นผู้ประกันตนได้อีก เพื่อเป็นการให้โอกาสแก่บุคคลดังกล่าวในการขอกลับเป็นผู้ประกันตนได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘^{๔๔}

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๔๑ ผู้ที่เคยได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพจากกองทุนประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และสิทธิการได้รับประโยชน์ทดแทนดังกล่าวได้สิ้นสุดลงก่อน วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ

ผู้ที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพจากกองทุนประกันสังคมตาม พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๗๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการประกันสังคม และคณะกรรมการการแพทย์ซึ่งดำรงตำแหน่ง อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกันสังคมตามมาตรา ๘ หรือคณะกรรมการการแพทย์ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๓ ให้นำมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับนายจ้างซึ่งยังมีได้นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนอยู่ก่อน วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๔๔ พระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๔ (๖) แห่งพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่า จะมีพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

^{๔๔} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒/ตอนที่ ๕๓ ก/หน้า ๑/๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

มาตรา ๔๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมที่ใช้บังคับในปัจจุบันมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายผู้ประกันตนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งที่ปรึกษาของคณะกรรมการประกันสังคม คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการประกันสังคม ที่ปรึกษา และกรรมการการแพทย์ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการคำนวณค่าจ้างรายวันในการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ ยกเลิกการตัดสิทธิผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีเจ็บใจหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำให้ตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรือถึงแก่ความตาย เพื่อขยายความคุ้มครองให้ผู้ประกันตนได้รับสิทธิประโยชน์มากยิ่งขึ้น เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และอัตราให้รัฐบาลออกเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ และเพิ่มบทบัญญัติให้ลดหย่อนการออกเงินสมทบในกรณีเกิดภัยพิบัตินายจ้างที่ส่งผลกระทบต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของนายจ้าง รวมทั้งกำหนดโทษทางอาญาในกรณีนายจ้างไม่ยื่นแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบเพื่อให้การประกันสังคมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบประกันสังคมเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐^{๔๕}

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ เฉพาะในส่วนที่สนับสนุนให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล โดยไม่ปรากฏว่ามีกรกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยในลักษณะดังกล่าวทำนองเดียวกัน คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ และพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ

^{๔๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔/ตอนที่ ๑๘ ก/หน้า ๑/๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ ดังนั้น เพื่อแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว และกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติในลักษณะเดียวกันมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๑/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ^{๘๖}

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่กฎหมาย กฎ หรือระเบียบใดกำหนดให้ผู้ขอรับอนุมัติ อนุญาต หรือใบอนุญาต หรือผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียน หรือผู้แจ้ง ต้องใช้เอกสารที่ทางราชการออกให้แก่ผู้นั้นเพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการ ให้เป็นหน้าที่ของผู้มีอำนาจอนุมัติ อนุญาต ออกใบอนุญาต รับจดทะเบียน รับจดทะเบียน หรือรับแจ้งนั้น ที่จะต้องดำเนินการให้หน่วยงานที่ออกเอกสารราชการเช่นว่านั้นส่งข้อมูลหรือสำเนาเอกสารดังกล่าวมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจดังกล่าวประสงค์ได้สำเนาเอกสารนั้น จากผู้ขอรับอนุมัติ อนุญาต หรือใบอนุญาต หรือผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียน หรือผู้แจ้ง ให้ผู้มีอำนาจนั้น เป็นผู้จัดทำสำเนาเอกสารดังกล่าวเอง เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทำสำเนา ดังกล่าวจากผู้ขอรับอนุมัติ อนุญาต หรือใบอนุญาตหรือผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียน หรือผู้แจ้ง

ข้อ ๑๘ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

---

^{๘๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔/ตอนพิเศษ ๙๗ ง/หน้า ๔๙/๔ เมษายน ๒๕๖๐